

SKIEN KOMMUNE

Handlingsprogram og økonomiplan 2025-2028 SKIEN KOMMUNE

Kommunedirektørens forslag

Innhold

Kommunedirektørens innledning	4
Dette er Skien kommune.....	6
Satsingsområder.....	7
Grønn kommune	7
Attraktiv kommune	9
Inkluderende kommune	11
Inkluderende kommune - aldersvennlig samfunn	14
Innovasjon og samarbeid	15
Medarbeidere.....	20
Status og rammebetingelser	23
Befolkningsutvikling	23
Kostnader og kvalitet	26
Prognose for driften 2024	27
Overordnede økonomiske målsettinger	27
Økonomisk utvikling i planperioden	29
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter.....	29
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter.....	30
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter	31
Driftsbudsjett.....	31
Forslag til statsbudsjett 2025	31
Lønns- og prisvekst og renteforutsetninger.....	33
Utbytte	34
Kommunale eiendomsgebyrer	34
Andre forhold	35
Hovedtallene i budsjettforslaget.....	35
Sentrale inntekter.....	35
Budsjettområde 9 Tjenesteovergripende	37
Finansinntekter og -utgifter	37
"Handlingsrom 2026"	38
Langsiktig drifts- og investeringsplan (LDIP)	39
Risikoer i handlingsprogram og økonomiplan	41
Investeringer i økonomiplanen	43
Klimabudsjett	47
Kommunens tjenesteområder	52

Selskaper og annen felles drift	52
Kommunedirektør	52
Oppvekst.....	53
Helse og velferd.....	60
NAV.....	67
Organisasjon og Utvikling.....	72
Byutvikling, drift og kultur.....	75
Vedlegg.....	82
Oversikt over tilskudd	82
Kostradata 2023	87
Vedlegg – Forskriftsrapporter	92
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd	92
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd	93
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd	94
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd	95

Kommunedirektørens innledning

Kommunens handlingsprogram og økonomiplan omfatter hele kommunens virksomhet og skal gi en oversikt over sannsynlige inntekter, forventede og planlagte utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden. Det første året i handlingsprogrammet og økonomiplanen legger rammene for årsbudsjettet. Dette året er bevilgningene bindende. De resterende årene gir rammer for videre planlegging.

2024 er et av de mest krevende årene for kommuneøkonomien i Norge på lang tid. Behovet for kommunale tjenester øker, og med det utgiftene, skatteinntektene ser ut til å bli lavere enn forutsatt, prisvekst de siste årene er ikke fullt ut kompensert i rammetilskuddet og mange kommuner varsler nå betydelig bruk av disposisjonsfond for å komme i balanse i 2024. KS anslår at kommunene vil gå med kr 15 mrd i underskudd.

Teknisk beregningsutvalg for kommunal økonomi fastslo i juni 2024 at "Når det tas hensyn til faktisk kostnadsvekst og merkostnader til den demografiske utviklingen, er nivået på de frie inntektene i 2024 om lag på samme nivå som i 2016." Denne alvorlige økonomiske situasjonen for kommunene i landet understrekes også av KS, der Styreleder Gunn Marit Helgesen uttrykte følgende i en pressemelding 3.10.24:

– Grunnmuren rister nå i norske kommuner og fylkeskommuner. Det går ikke i hop lenger. Velferdstjenester for folk over hele landet er i spill. Alvoret er større enn noen gang, sier Helgesen.

I 2. tertialrapport var prognosen for merforbruk i Skien kommune kr 126 mill. For det ene innebærer det at vi må bruke av disposisjonsfondet vårt til å dekke merforbruk i 2024. For det andre, som er langt mer alvorlig, innebærer det at vi har et for høyt driftsnivå som ikke er tilpasset inntektsnivået vårt. Dette krever betydelige omstillinger i Skien kommune. Det er Helse og velferd som har det største merforbruket, men også NAV og Oppvekst har ubalanse mellom budsjett og forbruk. Dette bildet samsvarer med situasjonen i landet som helhet.

I handlingsprogram og økonomiplan for 2024 -2027 ble det presentert en rekke tiltak i "Handlingsrom 2026" for å komme i balanse. Vi erfarer at vi i varierende grad har lyktes i å komme i mål med disse tiltakene i 2024. Det er likevel noen lyspunkter som er verdt å trekke fram på områder der mye av merforbruket har vært; variabel lønn gikk noe ned pr 2. tertial og det var mindre innleie i Helse og velferd i sommermånedene, fastlegesituasjonen har hatt en positiv utvikling, og pasientflyten har blitt bedret i løpet av året. På den andre siden er det fortsatt mangel på folk i form av utfordrende rekrutteringssituasjon og høyt sykefravær. Dette påfører enhetene i kommunen store utgifter og gir et uoversiktlig styringsbilde som gjør det krevende å gjennomføre og få effekt ut av effektiviserings- og omstillingstiltak.

Vi forsetter arbeidet med de tiltakene som ligger i Handlingsrom 2026. I tillegg er første utgave av langsiktig drifts- og investeringsplan (LDIP) utarbeidet. Dette er et større analysearbeid der alle kommunalområdene har vært involvert i et felles arbeid. LDIP har et 20-års perspektiv, og er innrettet strategisk og viser investeringer og strukturelle grep som skal bidra til en mer effektiv drift av kommunen når det gjelder både folk og penger. Helse og velferd har hatt en grundig gjennomgang av organisasjonen og tjenestene i samarbeid med Agenda Kaupang. Dette arbeidet tjener som underliggende analyse for de forslagene som kommer fram i LDIPen.

Målet for kommunens drift må hele tiden være gode og forsvarlige tjenester til innbyggerne, men ikke på et høyere nivå i innsatstrappen enn det som faktisk er nødvendig for den enkelte. Og de

investeringene vi prioriterer må være investeringer for fremtiden ved at de må understøtte demografiutviklingen, bidra til effektivisering av tjenestene og ivareta klima- og miljøhensyn, blant annet gjennom gjenbruk og god utnyttelse av arealer. Økonomien må styres etter generasjonsprinsippet, som innebærer en bærekraftig økonomisk utvikling som ivaretar nåtidens behov uten å stå i veien for at fremtidige generasjoner klarer å ivareta sine behov.

For å lykkes er det avgjørende å ha en helhetlig tilnærming på tvers av organisering og sektorer og å ha stadig fokus på utviklings- og endringsarbeid slik at organisasjonen samlet sett er godt nok rustet; gjøre de riktige tingene på riktig måte. Derfor løfter vi fortsatt fram de tre sektorovergripende satsingsområdene inkluderende, attraktiv og grønn kommune, samt innovasjon og samarbeid som er suksessfaktorer for å nå målene våre.

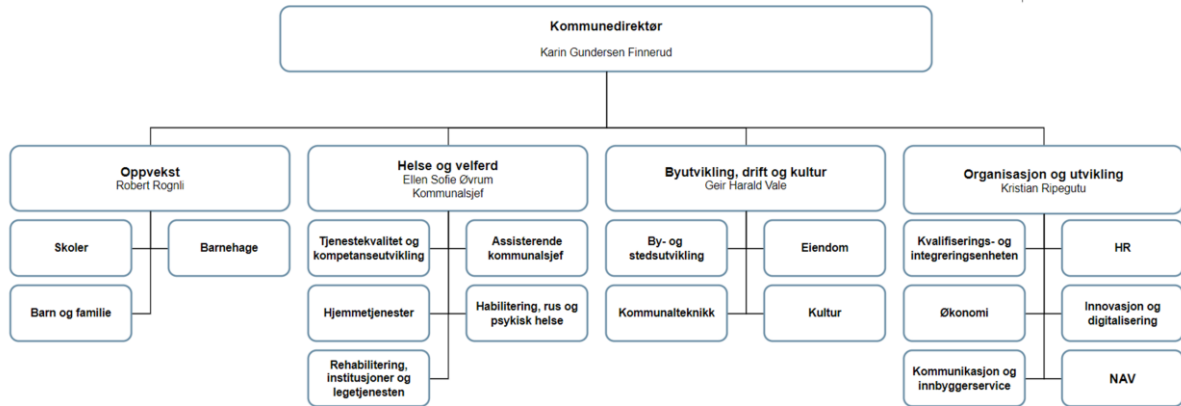
Tross en noe alvorlig beskrivelse av situasjonen er Skien kommune en god kommune å bo i, og en kommune som gir gode velferdstjenester til innbyggerne. Kommunens ansatte legger stor innsats inn i at innbyggerne skal ha et godt liv, og viser både engasjement og ansvar for de barna, eldre og syke og andre brukere av tjenestene våre som de møter i sin arbeidshverdag. Dette er det vi må bygge på og utvikle videre. Vi møter fremtiden med stort alvor og vissheten om at det ligger store utfordringer foran oss, men har også tro på at vi klarer å tenke nytt, finne gode løsninger og samarbeide om å nå målene.

Skien, 21.10.2024

Karin Finnerud, Kommunedirektør

Dette er Skien kommune

Plangrunnlaget

Visjon

Den gode møteplassen

Visjonsbeskrivelse

Den gode møteplassen fanger essensen og synergien av våre tre satsingsområder – Grønn kommune, Attraktiv kommune og Inkluderende kommune. Den gode møteplassen er både et resultat av og en forutsetning for den grønne, attraktive og inkluderende kommunen.

Dette gjelder for kommunen som

- Et sted der folk møtes, handler og slår seg ned
- Fylkeshovedstad og sete for regional ledelse, - en møteplass for ideer, tanker og politikk
- Et sted å skape samarbeid og innovasjon, som er hovedstrategiene for å skape utvikling
- Lokalsamfunn med både sentrum, bydeler og bygder
- Pådriver og garantist for samarbeid og felles utvikling med de andre Grenlandskommunene
- Møteplass for mennesker fra ulike kulturer og land, som skaper relasjoner, bekjemper utenforskap og inkluderer
- Formidler av Ibsens tenkning, undring og kunst gjennom blant annet Ibsenjubileet og Ibsenbibliotek og formidlingscenter

Verdier

- Åpenhet
- Løsningsorientering

- Helhetsfokus
- Kommunikasjon

Satsingsområder

De tre satsingsområdene inkluderende, attraktiv og grønn kommune skal være bærende for, og den røde tråden gjennom alle planer i Skien kommune, så også handlingsprogram og økonomiplan. Alle satsingsområdene gjelder i utgangspunktet for alle kommunalområdene og på tvers av disse. Det innebærer at vi må jobbe felles og tverrsektorielt for å nå mål.

Under hvert av satsingsområdene viser vi hovedmål og delmål fra samfunnsplanen samt indikatorer knyttet til disse, der det er relevante indikatorer tilgjengelig. Relevante mål fra de tre satsingsområdene er også gjentatt som en del av målbildet i det enkelte kommunalområdet.

Grønn kommune

Beskrivelse av satsingsområdet

En «Grønn kommune» er selve fundamentet for en livskraftig og framtidsrettet utvikling, og kan legges til grunn i både by, tettsteder og lokalsamfunn i kommunen. Helt sentralt innen arbeidet med den grønne kommunen er det å skape et miljømessig bærekraftig samfunn hvor vekst og utvikling ikke går på bekostning av målene for klima, natur og miljø. Vi må forvalte det lokale økologiske og biologiske mangfoldet som finnes på en bærekraftig måte.

Bruk av fornybare naturressurser og fokus på grønn utvikling må ligge til grunn når vi planlegger både på kort og lang sikt. Gjenbruk og omforming av bebygd areal og bygg er sentrale prinsipper for å møte en økende knapphet på naturressurser i lys av den internasjonale klimakrisen og naturkrisen. Vi må bidra til å sikre egen matforsyning i økende grad, og jordressursene må tas vare på i lys av klimaendringer og verdens fordeling av matproduserende areal. Vår ubebygde natur har stor verdi både lokalt og nasjonalt, og avveiningene må gjøres som ledd i dette.

Nye dilemmaer oppstår i det grønne skiftet, der grønt må prioriteres mot grønt. Eksempelvis vil produksjon av fornybar energi som vannkraft, solenergi eller vindenergi kreve areal og berører naturressurser. Grønn fornybar energi og grønne naturressurser må prioriteres opp mot hverandre.

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Delmål	Indikator	2021	2022	Siste måling 2023	Gj.sn. KOSTRA-gr.	Gj.sn. landet	
Den grønne kommunen minimerer forurensning og avfall	Vi skal legge tilrette for et samfunn som reduserer forbruk, ressursbruk og avfall.							
	Vi skal ha en renovasjonsordning og -aktør som aktivt og innovativt fremmer gjenbruk og kretsløpsøkonomi i alle ledd	Andel avfall levert til materialgjenvinning inklusiv biologisk behandling	63,5 %	64,4 %	67,8 %	51,5 %	43,7 %	
		Husholdningsavfall per årsinnbygger (kg)	527,4	468,8	439,4	0,0	0,0	
	Vi skal minimere bruken av plast, og maksimere gjenvinningen av den	Plastavfall fra husholdninger, henteordning og gjenvinningssatsjon	628	596	693	0	0	
	Vi skal arbeide for god luftkvalitet som ikke er til skade for menneskers helse, økosystemer eller vegetasjon	Antall dager med overskredne verdier av PM10 (svevestøv)	3,0	4,0	0,0	0,0	0,0	
		Direkte klimagassutslipp i Skienssamfunnet, tonn CO2ev	119 815	118 822	0	0	0	
	Vi skal arbeide for trygt og godt drikkevann, og rene vassdrag og fjorder	Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste (prosent)	89,2 %	90,0 %	91,1 %	0,0 %	85,6 %	
		Andel av total kommunal vannleveranse til lekkasje (prosent)	30,0 %	29,0 %	29,0 %	0,0 %	29,7 %	
	Den grønne kommunen omstiller seg til et lavutslippssamfunn	Vi skal skape en tettere by som reduserer behovet for transport, og samtidig sikrer gode bomiljø	Avstand til sentrumssone, nye boliger (km)	1,0	0,8	0,7	0,0	0,0
			Nye boenheter innenfor bybåndet	81,0 %	86,0 %	70,0 %	0,0 %	0,0 %
Vi skal delta i Bystrategi Grenland og bidra til en samordnet areal og transportplanlegging som fremmer mobilitet til fots, på sykkel, kollektiv- og næringstransport.		Personreiser med kollektiv transport	2 802 218	3 909 360	4 523 908	0	0	
		Reiser foretatt med sykkel, 32 målepunkter	18 466	18 190	16 906	0	0	
Vi skal bidra til å gjøre næringslivet og landbruket vårt grønnere, samt tilrettelegge for etablering og utvikling av næring som bidrar til det grønne skiftet								
Vi skal bygge kunnskap og jobbe med holdningsendring som skaper klimavennlige vaner og levemåter								
Skien kommune skal gjøre klimavennlige innkjøp og kontraktssinngåelser.								
	Vi skal være en Smartby, som bruker innovasjon, ny teknologi og ny kunnskap, til å	Samlet energibruk i kommunale bygg (kWh)	33 105	25 536	26 772	310 508	3 687 857	

Hovedmål	Delmål	Indikator	2021	2022	Siste måling 2023	Gj.sn. KOSTRA-gr.	Gj.sn. landet
	omstille samfunnet til et lavutslippssamfunn.						
Den grønne kommunen styrker naturmangfoldet, matjord og friluftsområder	Vi skal i minst mulig grad benytte urørt areal, og andre naturforekomster og areal som kan ha stor verdi for naturmangfoldet, til nye boligområder, næring og infrastruktur.						
	Vi skal bidra til skjøtsel av biotoper med truede arter, og restaurering av naturtyper med viktige økosystemer	Støtte landbruksforetak RMP - Regionalt miljøprogram (kr)	3 166 173	4 592 385	5 803 325	0	0
		Støtte landbruksforetak SMIL - Spesielle miljøtiltak i landbruket (kr)	1 082 704	1 292 591	1 190 136	0	0
	Vi skal kartlegge, bygge kunnskap om, forståelse for, eierskap til og stolthet over vårt naturmangfold						
Vi skal unngå omdisponering av dyrket og dyrkbar mark	Omdisponering av dyrka jord til andre formål enn landbruk (dekar)		5,8	0,0	11,5	88,0	3 508,7
	Omdisponering av dyrkbar jord til andre formål enn landbruk (dekar)		0,6	387,5	25,4	428,5	4 253,6
Vi skal sikre og videreutvikle lokal grønnstruktur, nærturområder og blågrønne strukturer, og vi skal utrede hvorvidt bruk av markagrenser skal benyttes for å avsette områder og tilrettelegge for et ansvarlig, forutsigbart og mangfoldig friluftsliv.	Alle aldre Andel med trygg tilgang til nærturterreng		0	32	0	0	47
	Alle aldre Andel med trygg tilgang til rekreasjonsareal		0	55	0	0	61

Attraktiv kommune

Beskrivelse av satsingsområdet

Målsetningen med dette satsingsområdet er å utvikle Skien kommune slik at flere ønsker å flytte hit, drive næring her og besøke kommunen med det mangfoldet av tilbud vi har innen kultur, idrett og friluftsliv. For å være en attraktiv kommune må det både tilrettelegges for tilflytting og nyetableringer, samtidig som man tar vare på de som allerede bor og driver næringsvirksomhet i kommunen. For å få til dette må det blant annet legges til rette for boligbygging, skapes gode rammevilkår for bedriftene, samt ha et godt og rikt aktivitets- og kulturtilbud for innbyggerne.

Skien kommune ønsker å være et attraktivt sted å bo, arbeide og besøke. Arbeidet med attraktivitet er et kontinuerlig arbeid og ligger til grunn for store deler av arbeidet som utføres i kommunen.

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Delmål	Indikator	2021	2022	Siste måling 2023	Gj.sn. KOSTRA-gr.	Gj.sn. landet
Den attraktive kommune har boliger som dekker alles behov	Vi skal plassere hoveddelen av nye boligområder sentralt og på areal som bidrar til å gjøre Skien til en grønn kommune.						
	Vi skal bygge attraktive boliger som bidrar til befolkningsvekst, og som underbygger målet om å være en inkluderende og aldersvennlig by.	Fullførte boliger pr 1000 innbyggere	2,6	5,6	4,3	0,0	5,2
	Skien kommune skal utvikle en boligstrategi som skal se på hva slags boliger som bør bygges, hvilke rolle kommunen skal ha og hvilke samarbeidspartnere man bør ha.	Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere	21	21	21	20	20
Den attraktive kommune har et mangfoldig næringsliv som skaper nye jobber	Vi skal fremme regional næringsutvikling for hele Grenland.						
	Vi skal ha en aktiv og forutsigbar næringspolitikk	Etableringsfrekvens; Nyetableringer i % av eksisterende bedrifter	14,5 %	12,8 %	0,0 %	0,0 %	13,2 %
		Indeks utvikling private arbeidsplasser (landet=100)	94,3	90,3	89,9	0,0	100,0
	Vi skal ha tilgjengelige og arealeffektive næringsarealer for små og mellomstore bedrifter, og primært for næringer som bidrar til det grønne skiftet						
	Vi skal tilrettelegge for at planene om hyperscale datalagringssenter blir virkeliggjort, og vi skal skape ringvirkninger, blant annet gjennom et voksende IKT-miljø.						
	Vi skal legge tilrette for videreutvikling av Sykehuset i Telemark og sørge for vekst og nye arbeidsplasser innen helsesektoren og -industrien.						
	Vi skal tiltrekke oss nye offentlige arbeidsplasser, og tilrettelegge for å beholde de vi har.	Indeks utvikling offentlige arbeidsplasser (landet = 100)	92,5	93,8	93,1	0,0	100,0
Den attraktive kommunen har et vakkert og levende sentrum	Sentrum skal fortettes med kvalitet.						
	Knutepunkt Skien videreutvikles og god mobilitet for gående, syklende og kollektiv prioriteres						
	Vi skal legge tilrette for at nye kontorarbeidsplasser legges til sentrum, og motivere til at eksisterende kontorarbeidsplasser flytter til sentrum	Andel som jobber i sentrum	9,9 %	9,7 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

Hovedmål	Delmål	Indikator	2021	2022	Siste måling 2023	Gj.sn. KOSTRA-gr.	Gj.sn. landet
	Vi skal utnytte potensialet ved vannfronten og vannveiene						
	Vi skal tilrettelegge for aktiviteter og møteplasser som gjør sentrum attraktivt for familier, barn og unge.	Barn 6-15 år i kommunens kulturskole (prosent)	11,2 %	10,8 %	10,8 %	9,6 %	12,9 %
		Besøk i folkebibliotek per innbygger	1,7	2,0	2,5	3,7	4,1
		Besøk per kinoforestilling	9,3	11,4	12,3	16,6	22,2
	Vi skal utnytte og videreutvikle potensialet i kultur- og ibsenbyen Skien, realisere Ibsenbiblioteket og Ibsen 2028, og skape økt kulturturisme.	Antall overnattinger	58 838,0	88 563,0	89 906,0	0,0	0,0
	Vi skal sikre utsatt bebyggelse og infrastruktur mot flom, ras og andre uønskede hendelser, og sørge for at nye områder er tilpasset kommende klimaendringer.						

Inkluderende kommune

Beskrivelse av satsingsområdet

Å inkludere betyr «å ta med noe som en del av noe», eller «å regne med». Som flokkdyr er menneskenes opplevelse av å være del av noe, og å tilhøre en gruppe, noe av det viktigste og mest grunnleggende for å oppleve god livskvalitet. I et medborgerskap er tanken at alle kan delta i beslutningsprosesser med like rettigheter. Fordommer og gruppefiendlighet utfordrer demokratiet, samtidig kan et samfunn der innbyggerne opplever reell deltakelse være et viktig tiltak for å forhindre en utvikling av ekskludering og utenforskap.

Barns muligheter til medvirkning og å bli hørt er forsterket i en rekke lovverk de senere årene. Reell medvirkning vil ikke bare gi barn og unge innflytelse på egen hverdag, men også være et bidrag til å gi demokratiforståelse og demokratiutøvelse.

Folkehelsearbeid er arbeid med å opprettholde, bedre og fremme befolkningens helse. Dette gjøres gjennom å svekke faktorer som medfører helserisiko (forebygging), og styrke faktorer som bidrar til bedre helse (helsefremming). Folkehelsearbeidet retter seg mot samfunnet, befolkningen og grupper, snarere enn enkeltindividet – og er derfor et arbeid alle kommunens ansatte og innbyggere skal være en del av.

Ansvaret for å inkludere flere barn og unge i utdanning, arbeids- og samfunnsliv er fordelt over ulike kommunalråder, forvaltningsnivåer og samfunnsaktører. Derfor er det avgjørende med et tett samarbeid mellom kommunalområdene, frivilligheten, andre relevante sektorer og ikke minst barn og unge selv, for at de skal få en god oppvekst og etter hvert et godt liv som voksne. Mer og bedre samhandling er et hovedmål for de kommunale tjenestene slik at innbyggere får rett hjelp på rett sted til rett tid.

I Skien kommune skal alle barn og unge ha mulighet til å delta på organiserte fritidsaktiviteter. I perioden skal det tilrettelegges for møteplasser for kultur, idrett og friluftsliv i bydelene. Barn og unge er en viktig målgruppe i arbeidet, men tiltak vil også komme hele befolkningen til gode.

Kommunen skal i årene som kommer redusere antallet barn og unge som står utenfor utdanning, samfunns- og/eller arbeidsliv. Å kvalifisere seg til læreplass, utdanning, arbeid og livslang læring er nøkkelen til inkludering. I Skien kommune står 12 prosent (2023 tall) i aldersgruppen 15 til 29 år utenfor disse arenaene. Dette er noe høyere enn landsgjennomsnittet og viser at en forsterket innsats gjennom god utdanning og kvalifisering til arbeid blir viktig de kommende årene. Delmålene og strategiene i temaplanen støtter opp om målsettingen om at flere barn og unge fullfører videregående opplæring.

Dette skal vi oppnå

- Barn og unge er trygge og vokser opp som robuste individer.
- Vi skal jobbe forebyggende, sørge for tidlig innsats og sømløse overganger.
- Vi skal arbeide for at alle unge fullfører videregående skole.
- Kommune, frivillighet og andre aktører skal utvikle samarbeidet for å skape inkluderende aktiviteter og møteplasser.
- Alle har tilbud om arbeid, eller aktivitet som skaper mening, tilhørighet og mestring.

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Delmål	Indikator	2021	2022	Siste måling 2023	Gj.sn. KOSTRA-gr.	Gj.sn. landet
Den inkluderende kommunen er en kommune der alle har tilbud om arbeid eller aktivitet som skaper mening, tilhørighet og mestring	Vi skal skape et mangfold av nye og inkluderende arbeidsplasser.	Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt	17,5 %	17,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
		Sysselsatte i befolkningen 15-74 år	62,9 %	63,2 %	63,9 %	0,0 %	68,5 %
	Vi skal gi utdanning og kvalifisering som møter behovet i arbeidsmarkedet.	Innbyggere 30-39 år med videregående eller høyere utdanning	76,3 %	77,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
	Vi skal ha et spesielt fokus på unge under 30 år, flyktninger, innvandrere og nasjonale minoriteter	Innvandrere i arbeid (prosent)	59,6 %	59,4 %	58,0 %	65,0 %	0,0 %
		Oppvekst og levekår - Utenfor arbeid, utdanning og opplæring - 15 - 29 år, Kjønn samlet, totalt, andel (prosent), standardisert	11,4 %	11,8 %	12,0 %	0,0 %	9,7 %
	Skien kommune, som arbeidsgiver, og næringslivet i byen, skal skape et inkluderende og mangfoldig arbeidsliv	Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde (B)	62,7 %	59,4 %	55,0 %	40,3 %	36,9 %
		Andel uførepensjonister 16-66 år	13,3 %	13,4 %	13,3 %	11,9 %	10,2 %
		Lærlinger i kommunen	86	78	83	0	0
	Vi skal gjennom samarbeid og nyskaping bidra til forutsigbare og meningsfulle liv for dem som står varig utenfor arbeidslivet.						

Hovedmål	Delmål	Indikator	2021	2022	Siste måling 2023	Gj.sn. KOSTRA-gr.	Gj.sn. landet
	Skien kommune skal, i samarbeid med frivilligheten og andre, legge tilrette for fysisk aktivitet og sosiale møteplasser, og gjennom det bidra til bedre folkehelse og inkludering.						
Den inkluderende kommunen er en kommune der barn er trygge og vokser opp som robuste individer	Vi skal jobbe forebyggende, sørge for tidlig innsats og sømløse overganger	Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	8,2 %	8,1 %	8,0 %	8,0 %	7,8 %
		Andel barn 5 år som går i barnehage	96,1 %	96,3 %	95,2 %	97,5 %	97,4 %
		Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 8.-10. trinn	11,3 %	11,0 %	10,8 %	10,7 %	10,0 %
	Vi skal styrke foreldrekompetansen og mobilisere familiens egne ressurser.	0-17 år med hjelpetiltak barnevernet	3,4 %	3,4 %	3,0 %	3,0 %	2,9 %
		0-17 år med omsorgstiltak barnevernet	1,1 %	0,9 %	0,8 %	0,7 %	0,7 %
	Vi skal legge til rette for sysselsetting av voksne med mindreårige barn.	Barn 1-5 år med barnehageplass	91,0 %	91,6 %	92,0 %	92,6 %	93,4 %
		Barn 6-9 år i SFO (kommunal og privat)	53,5 %	60,1 %	67,2 %	64,7 %	65,7 %
	Vi skal åpne og utvikle skoleområdene, slik at de bli gode sosiale møteplasser, som gir inkluderende lavterskeltilbud til unge i hele kommunen.						
	Kommune, frivillighet og andre aktører skal utvikle samarbeidet for å skape inkluderende aktiviteter og møteplasser.						
	Vi skal arbeide for at flere barn fra lavinntektsfamilier går i barnehage.	Antall barn i barnehage med lavinntektsmoderasjoner	577	508	0	0	0
		Minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn	85,4 %	89,2 %	87,3 %	84,8 %	86,2 %
	Vi skal arbeide for at alle unge fullfører videregående skole.	Andel elever som fullfører videregående opplæring innen rettighetstid	80,0 %	81,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
		Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	42,2	42,1	41,1	43,2	43,3

Dette skal vi jobbe med

- Mer og bedre samhandling på tvers av kommunale tjenester slik at innbyggere får rett hjelp på rett sted til rett tid.
- Legge til rette for innovasjon og samarbeid mellom ulike kommunalområder, med frivilligheten og sosiale entreprenører.
- Ferdigstille programbeskrivelsen for områdesatsingen på Gulset og jobbe videre innen de tre områdene: *Trygg oppvekst, Inkluderende arbeidsliv og Nærmiljøkvalitet og attraktivitet.*
- Utvide antall deltakerskoler i folkehelsearbeidet *Mer enn skole*, i alt 8 skoler over tre år.

- Videreutvikle målrettede og gode informasjonskanaler for kommunens kulturtilbud, fritidsaktiviteter og tiltak.
- Videreutvikle treffsikre og forutsigbare tilskuddsordninger for frivilligheten.

Inkluderende kommune - aldersvennlig samfunn

Beskrivelse av satsingsområdet

Vi blir stadig flere eldre i Norge og vi lever lenger i dag enn tidligere. For mange kommer pensjonisttilværelsen til å vare nesten en tredjedel av livet. Kommunen ønsker derfor å legge til rette for at tilværelsen for våre eldste innbyggere blir meningsfull både for den enkelte og for samfunnet.

Den demografiske utviklingen påvirker de fleste av kommunens oppgaver og oppdrag, og vil føre til store endringer på en rekke områder som vil kreve nye løsninger. Samtidig ser vi at den nye generasjonen eldre vil ha høyere utdanning, bedre helse, bedre boliger og bedre økonomi enn tidligere, og kommunen må sørge for at de blir sett som den ressurssterke og viktige gruppen de er.

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Delmål	Indikator	2021	2022	Siste måling 2023	Gj.sn. KOSTRA-gr.	Gj.sn. landet
Den inkluderende kommunen er en aldersvennlig kommune som fremmer deltakelse og livskvalitet	Vi skal tilrettelegge for at eldre kan bo trygt i eget hjem så lenge som mulig. Nye og sosiale boformer skal undersøkes og utprøves	Innbyggere over 80 år som bruker hjemmetjenester	24,6 %	24,6 %	23,1 %	26,4 %	27,7 %
		Innbyggere over 80 år som er beboere på institusjon	10,2 %	9,3 %	10,2 %	9,5 %	10,6 %
	Vi, kommunen, frivillighet og andre, skal sammen utvikle nærmiljø og møteplasser som forebygger ensomhet og fremmer aktivitet.						
	Vi skal ta i bruk velferdsteknologi og sørge for brukervennlige digitale tjenester.						
Vi skal samle og dele eksisterende tiltak og aktiviteter som gjør Skien til en aldersvennlig by.							
	Skien kommune skal være offensiv og nytenkende for å rekruttere og beholde riktig og tilstrekkelig kompetanse, som sikrer gode tjenester.	Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helsefagutdanning	80,1 %	78,9 %	79,0 %	78,3 %	77,6 %

Innovasjon og samarbeid

Beskrivelse av satsingsområdet

Skien kommunes visjon «**Den gode møteplassen**» er viktig både for arbeidet internt i organisasjon og utviklingsområdet og i møte med kommunalområdene. Vi skal skape gode arenaer for samhandling på tvers, hjelpe andre til å bli gode og gi merverdi til organisasjonen.

Organisasjon og utvikling har en særskilt rolle å spille knyttet til å forberede kommunen for fremtiden. I dette ligger å tenke nytt rundt tjenesteutvikling og organisering av tjenester som både skal sikre at kommunen er i stand til å levere gode tjenester for befolkningen og at dette gjøres på en effektiv måte.

Utgangspunktet for OUs oppdrag er utfordringsbildet kommunen står i. De neste årene vil særlig områdene vil utvikling av virkemidler og tiltak for å hindre utenforskap, øke kvalifisering til arbeidslivet og utvikling av digitale verktøy for å sikre effektiv drift, være høyt prioritert. Tiltak på disse områdene er også av avgjørende betydning for å sikre et tilstrekkelig rekrutteringsgrunnlag av kompetent arbeidskraft for våre tjenester. For å få til dette må kommunen jobbe og teste ut nye måter å organisere dette arbeidet på. Flere ulike tiltak er allerede igangsatt og nye vil komme i årene framover.

Dette skal vi oppnå

Aktuelle målepunkter som rapporteres på.

1. *Trumfkort*
  1. Tilsette 70 kandidater i kommunal virksomhet i 6 måneder fram til desember 2024
  2. Redusere antall personer som mottar økonomisk sosialhjelp
  3. Redusere utbetaling av økonomisk sosialhjelp tilsvarende antall deltakere i prosjektet
  4. 50 % av kandidatene er i arbeid eller utdanning etter 3 måneder etter endt prosjektperiode.
2. *Kvalifiseringsprogram (KVP)*
  1. 127 deltakere i KVP i løpet av 2025
3. *Arbeidsrettet introduksjonsprogram*
  1. 50 % av ukrainerne på arbeidsrettet og intensivt program går over i jobb etter endt programperiode.
4. *Heltidskultur i helse og velferd*
  1. 65 % av ansatte i helse og velferd er såkalte kulturbærere (har 80 % stilling eller mer)
5. *Kvalifisering til lærling*
  1. Øke antallet kandidater knyttet til tiltakene menn i helse, alternativ veg til fagbrev og fagbrev for ansatte.

Dette skal vi jobbe med

Tjenesteinnovasjon knyttet til utenforskap, arbeid og rekruttering

Forebyggende- og markedsføringstiltak

Forebyggende tiltak har som hovedmål å hindre utenforskap i framtiden, og har særlig fokus på å gi ungdom en forsmak på hva det vil si å ha en jobb og å oppleve mestring og glede knyttet til dette.

- Fra skole til jobb: Som et ledd i å markedsføre kommunen som en mulig arbeidsplass og lærlingebedrift samt som et forebyggende tiltak for å forhindre frafall fra skolen, er prosjektet «Fra skole til jobb» iverksatt. 13 elever fra Gulset ungdomsskole hospiterer på utvalgte arbeidsplasser både i Helse og velferd (sykehjem) og Byutvikling, drift og kultur (BDK) som del av faget arbeidslivsfag. Elevene skal logge sine oppmøter, arbeidsoppgaver og begreper/faguttrykk som brukes på de respektive arbeidsplasser. Dette skal senere brukes i vurdering og praktisk muntlig eksamen dersom elevene blir trukket ut til å ha eksamen i arbeidslivsfag
- Min første sommerjobb: Kommunen har vært del av prosjektet «Min første sommerjobb» i regi av NAV Skien. Hovedformålet er å gi unge arbeidssøkere verdifull arbeidserfaring og styrke deres muligheter i arbeidslivet. Tiltaket er rettet mot ungdommer mellom 14-16 år og har et forebyggende perspektiv med tanke på frafall og utenforskap. Helse og velferd har hatt 14 ungdommer ansatt i «Min første sommerjobb» 2024
- Generasjon M: Kommunen har inngått et samarbeid med selskapet Generasjon M som er et ideelt selskap som skaper jobb for unge og aktivitet for eldre. 24 ungdommer får en deltidsjobb via Generasjon M og skal være besøksvenn på sykehjem. Ungdommene er mellom 15-18 år. Sparebankstiftelsen bidrar med finansiering av prosjektet. Ungdommene får et innblikk i helse- og omsorgssektoren og får samtidig verdifull arbeidserfaring

Tiltak knyttet til kvalifisering

I Skien kommune er det et stort antall personer som står utenfor arbeidslivet. Utenforskap er krevende både for den enkelte og for samfunnet. Både kommunens tjenester og sivilsamfunnet har en rekke ansvarsoppgaver og berøringspunkter for å bidra til å redusere denne utfordringen. I denne sammenhengen snakker vi i hovedsak om tiltak for å redusere utenforskapet knyttet til arbeid/ studier og økt selvforsørgelse, og kommune bidrag i dette.

I tillegg til tiltak for å redusere utenforskap i form av arbeid/ selvforsørgelse, som vil være viktig for den enkelte, har kommunen også en egeninteresse i dette. Som arbeidsgiver er Skien kommune i en situasjon hvor det er en økende utfordring å få tak i tilstrekkelig kvalifisert arbeidskraft.

Utfordringer med utenforskap og rekrutteringsutfordringene kommunen står overfor blir dermed en side av samme sak og kommunen som arbeidsgiver må utvide arbeidet knyttet til rekruttering og kvalifisering. Rekruttering handler ikke lenger kun om ekstern rekruttering. Kommunen må også jobbe med å kvalifisere egne ansatte som i dag ikke har riktig formell kompetanse og kommunen som organisasjon må i større grad tenke «in house» kvalifisering og ikke utelukkende ha fokus på rekruttering av allerede kvalifiserte kandidater.

Med bakgrunn i dette har kommunen overordnet iverksatt ulike tiltak for møte utfordringene på dette feltet. Tiltakene kan grupperes under følgende overskrifter:

Arbeidskvalifisering for jobb generelt

Arbeid er trolig den viktigste enkeltfaktoren knyttet til utenforskap, og det er godt dokumentert at det å ha arbeid og å være selvforsørget i seg selv er forebyggende mht. utenforskap. Arbeidskvalifisering tar utgangspunkt i tiltak som skal bidra til å hjelpe mennesker utenfor arbeidslivet inn i en jobb som gjør at de kan forsørge seg selv. NAV og kvalifiserings- og integreringsenheten (KIE) er viktige aktører i dette arbeidet i kommunen og begge har de siste årene satt i gang viktige tiltak for å bedre vilkårene for overgang til arbeid.

- Arbeidsrettet introduksjonsprogram: KIE har det siste året endret arbeidsmåte og innretning på introduksjonsprogrammet for ukrainere. Endringen består i mer intensiv norskopplæring og en økt vekt på opplæring på arbeidsplass, hvor nå opp imot halvparten av programtiden for deltakerne er på en arbeidsplass. Resultatet etter at de første gruppene var ferdig med sine 6 måneder i programmet var oppløftende. Omtrent halvparten har fått arbeid, hvilket er vesentlig opp fra de foregående gruppene som jobbet på gamlemåten (ca 25 % overgang til jobb). Denne måten å organisere programmet på vil holde fram og forsterkes framover.
- Økt satsning på kvalifiseringsprogrammet (KVP). KVP er et fulltids arbeidsrettet program i NAV regi for de som trenger ekstra støtte for å komme i arbeid. Programmet inneholder arbeidsrettede tiltak, opplæringsaktiviteter, individuell oppfølging og veiledning, med varighet inntil ett år om gangen. Det siste året har NAV økt antallet fra ca 80 til 110 deltakere i KVP, og jobber etter måltallet 127. Tall hittil viser at om lag halvparten av deltakerne kommer i arbeid etter et KVP-løp. Kommunedirektøren innstiller på å intensivere sitt arbeid med å få flere kandidater inn i KVP i 2025, slik at vi når måltallet. Inndekning skjer via allokering i NAVs kommunale budsjett.
- Prosjekt «Trumfkortet»: Som ledd i arbeidet med arbeidskvalifisering er prosjektet «Trumfkortet» iverksatt. 30 personer fra NAV er tilsatt i kommunen, primært barnehager og SFO. Prosjektet rulles videre ut til BDK (som skal ansette 15 personer) og Helse og velferd. Målet er å ansette 70 personer fra NAV i dette prosjektet. NAV bruker av sitt statlige virkemiddelapparat; lønnstilskudd og mentorordning til språkopplæring. Kommunen stiller med arbeidsplasser samt resterende lønnsmidler via integreringsmidler. Kommunedirektøren innstiller på prolongere tiltaket utover mai 2025, slik at forsøket får et godt grunnlag for uttesting og evaluering. Tiltaket forutsetter at tiltaksporteføljen i NAV kan disponeres omtrent som i 2024. Den kommunal andelen dekkes ved omdisponering av integreringsmidler.

Kvalifisering for lærling

- Menn i helse: Høsten 2024 har 5 helserekruiter fra Menn i helse blitt lærlinger – 4 fra egen kommune og en fra Porsgrunn. Utdanningen er tilrettelagt for arbeidssøkende menn i alderen 25 – 55+. Programmet er et samarbeid mellom KS, Helsedirektoratet, NAV og Menn i helse (www.mennihelse.no). Det er et to-delt løp hvor aktuelle kandidater tas opp som rekrutter og gjennomgår en utprøvsperiode. Deretter vurderes kandidatene til lærlingplass. Med bakgrunn i uklarheter i forbindelse med innføring av Modulstrukturert fag- og yrkesopplæring for voksne, har det ikke blitt tatt inn nye helserekruiter i Telemark i 2024 og følgelig heller ikke i Skien kommune. Kommunen vil imidlertid ta imot 10 helserekruiter fra Menn i helse i 2025.
- Alternativ veg til fagbrev: Søkere som blir vurdert til ikke å være kvalifisert som lærling, får avslag på læreplass. Dette handler ofte om språkkompetanse. Disse søkerne har krav på VG3, også kalt «en alternativ veg til fagbrev». Det innebærer at de får tilbud om ulønnet praksis med elevstatus i 12 – 14 måneder i samme kommune som de fikk avslag på læreplass. 7 kandidater har blitt tatt inn på VG3-løp i kommunen med oppstart februar 2024. Målet er at disse kan gå opp til fagbrev etter endt løp.
- Fagbrev for ansatte: 13 pleieassistenter som er ansatt i kommunen har våren 2024 tatt teorieksamen for å kunne gå opp til fagprøve som helsefagarbeider innen utgangen av året. Som en videreføring av dette arbeidet og med bakgrunn i lave søkertall til læreplass og mangel på helsefagarbeidere på kort og lang sikt, er det satt i gang en omfattende kartlegging av ufaglærte pleieassistenter i Helse og velferd. Hensikten er å finne ut hvor de er i prosessen mot fagbrev og lage tilpassede opplegg for å få de i mål. Målet er en merkbar kompetanseheving i takt med kommunens og tidens utvikling, utfordringer og behov.

Tilrettelegging og mobilisering

- En revidert arbeidsgiverpolitikk er snart på veg til politisk behandling. Denne vil ta utgangspunkt i den situasjonen kommunen står i mht. behov for arbeidskraft og inneholde flere av tiltakene som er nevnt ovenfor.
- Mobilisering av eksisterende arbeidskraft
  - Heltidskulturprosjektet i helse og velferd har som mål å øke den gjennomsnittlige stillingsprosenten i området, øke andelen heltidsstillinger og viktigst, øke andel ansatte med 80 % stilling eller mer (såkalte «kulturbærere»). Mht sistnevnte økte denne med fem prosentpoeng fra 2022 til 2023 (55% til 60%) og målet er en tilsvarende økning i 2024.
  - Livsfasetiltak knyttet til særlig seniorer for å få ansatte til å stå lenger i jobb vil være en sentral drøfting ifm. arbeidsgiverpolitikken
- Helgehelten X 2: Vi har lyst ut helgestillinger spesielt rettet med ungdom og unge for å mobilisere yngre personer som kanskje ikke har tenkt å jobbe innenfor området, men som kan tenke seg en jobb og gjøre en innsats her og nå. Mange søknader kom inn og tiltaket vurderes i disse dager. Samtidig er det på trappene et liknende tiltak inn mot «unge pensjonister» som kunne tenke seg en givende supplement i pensjonisttilværelsen. Begge tiltakene vil kunne være avbøtende på den store utfordringen kommunen har med å dekke opp helgevakter, i tillegg til at en slik stilling for mange vil oppleves som interessant og spennende.

Forsterket samarbeid om tjenesteinnovasjon

- Internt samarbeid: Kombinasjonen av mangel på personell og en stor andel personer som står utenfor arbeidslivet gjør at vi må legge mer vekt på intern kvalifisering. Det er etablert tettere kontakt mellom NAV, KIE og OU på dette feltet for å finne gode og relevante tiltak, spesielt med tanke på språktrening
- Samarbeid med andre kommuner: Skien kommune inngår i nettverket «Flyktninger i jobb». Dette nettverket er et initiativ fra KS som har som mål å få flere flyktninger inn i arbeidslivet og er et samarbeid mellom inviterte kommuner, KS, NAV, IMDI og NHO. Fokus er på arbeidsinkludering, styrking av lokalsamfunnet samt bedre integrering.
- Forsterket partnerskap på utenforskap: Det er etablert et partnerskap mellom kommuner i Vestfold og Telemark, fylkeskommunene, NAV og KS med søkelys på utenforskap. Målgruppen er personer under 30 år og personer med lettere psykiske lidelser. Hver kommune skal utvikle og gjennomføre et prosjekt / prosjekter som KS og NAV på fylkesnivå skal følge med på og «overvåke». Arbeidet er i en svært tidlig fase og det vil bli satt ned en gruppe i kommunen. Talenhuset vil være en sentral aktør i dette arbeidet

Tjenesteinnovasjon knyttet til digitalisering og effektivisering

Forberede kommunen på framtiden

Kommunen har siden 2015 jobbet systematisk for å digitalisere tjenestene til innbyggere og øke produktiviteten i virksomheten. I kommende økonomiplanperiode vil kommunens digitaliseringsstrategi bli lagt frem til politisk behandling. Det overordnede målet for bruk av teknologi i kommunens tjenester er å øke produktiviteten slik at vi kan frigjøre dyrebare menneskelige ressurser til å løse oppgaver som må løses av mennesker.

En mer tilgjengelig (og effektiv) kommune.

Målbildet i forhold til tilgjengelige tjenester er at innbyggerne i fremtiden kan søke på tjenester og få informasjon fra eget hjem når det passer dem.

Kommunen fikk i 2023 en ny og moderne skjemaløsning som innbyggere kan benytte seg av i dialog med kommunen. Vi har nå god oversikt over hvilke løsninger innbyggerne foretrekker å bruke. Innenfor pleie omsorgstjenester er det opp til 50% av søknadene som kommer digitalt, hvilket er lovende med tanke på alderen til de som søker. For redusert foreldrebetaling i barnehage og SFO er 100% av søknaden sendt inn digitalt, også innenfor andre områder i oppvekst har vi forbedret oss. En stor og voksende andel av kommunikasjonen mellom skole og hjem foregår digitalt, og begrepet «ranselpost» kommer snart til å forsvinne fra språket. Tendensen er lik i BDK, mange søkbare ordninger er i dag digitalisert ut mot innbygger, i forhold til for eksempel vannmålere er 100% av søknadene ankommet kommunen digitalt. Alle skjemaer og arbeidsprosesser ut mot innbygger er ikke fullt ut digitalisert internt i dag. Vi jobber kontinuerlig med videre bredden av slike løsninger ut mot innbygger, samt intern fulldigitalisering og på sikt delvis eller fullautomatisert saksbehandling av enkelte tjenester.

Kommunen jobber også med å hente ut gevinster internt via mange av de samme systemene. Utvidet bruk av kontorstøttesystemet Microsoft 365, my ansattportal med tilgangsstyring og andre felles plattformer for deling av data, samhandling og samarbeid på tvers er viktig for å sikre kvalitet i tjenesteleveransen og effektiv ressursbruk. Ambisjonen er å hente ut gevinster i form av færre årsverk i løpet av handlingsprogramperioden.

Opp i skyen - endringer i digital infrastruktur og mulig bruk av kunstig intelligens

IT-drift i kommunen er inne i en betydelig endring i forhold til drift av løsninger. Frem til i dag har data og fagapplikasjoner vært driftet og lagret hos kommunens IT driftssenter (ITG). Dette er inne i en endring. I fremtiden skal disse løsningene driftes fra skyen (store datasenter, feks Glomstul) Sky basert it drift gir mange muligheter. Data blir lagret på en annen måte og mer data blir samlet i større databaser. Dette gir muligheter både i forhold til hurtigere prosessering (bedre analyser) av data og anvendelse av kunstig intelligens på dataene, noe som kan erstatte enkelte av dagens arbeidsoppgaver. Flere av våre grunnleggende systemer er de siste årene flyttet opp i sky og flere er på veg (økonomi, saksbehandling og arbeidstidsverktøy for å nevne noen).

I 2024 fikk vi nytt fagsystem for barnevernet som er levert til tjenesten etter moderne IT driftsprinsipper. Denne fagapplikasjonen vil gi tjenesten gevinster bla i forhold til automatisering av oppfølgingsoppgaver, beslutningsstøtte for medarbeiderne og større mulighet for medvirkning og innsyn for brukere.

I perioden 2024 – 2026 skal DigiTV (digitaliseringssamarbeidet i Vestfold og Telemark) gjennomføre en anskaffelse av nytt elektronisk pasientjournalssystem (EPJ) system helse og omsorgssektoren. Med dette forventes gevinster på sikkerhet og samhandling med bruker, mer funksjonelle arbeidsflater for ansatt, beslutningsstøtte for ansatt og bedre styringsverktøy for ledelsen.

Å løfte stadig flere av de kommunale driftsløsningene fra lokale servere til sky, er også en nødvendig sikkerhetsmessig oppgave for kommunen. I perioden 2024 – 2025 har Skien deltatt aktivt i en fellesanskaffelse mellom DigiTV og Digi Innlandet i forhold til sikkerhetstesting og sikkerhetsovervåking. Kommunene i regionen kan i løpet av neste år gjøre avrop på denne tjenesten og etablere den i drift. I tillegg har kommunens IT driftsenhet (ITG) opsjon på en tjeneste levert av DFØ (Direktoratet for forvaltning og økonomi) for testing av sikkerheten på skytjenester. Per i dag har Skien god kompetanse i forhold til sikkerhet og beredskap, men trusselbildet endrer seg hele tiden så det er viktig å følge med på endringer og holde seg oppdatert.

Medarbeidere

Beskrivelse av satsingsområdet

Skien kommune hadde totalt 3669 årsverk i 2023 fordelt på 4415 ansatte. Årsverkene er fordelt slik:

Antall årsverk	2021	2022	2023
Totalt	3 511	3 622	3669
BDK	459	468	413
Helse og velferd	1 495	1 573	1607
Oppvekst	1 325	1 347	1406
NAV	56	58	58
OU (inkl NAV 2020)	176	176	185

Registrering av antall årsverk er endret fra inneværende år. Det innebærer at noen stillinger telles dobbelt, f.eks. der hvor vikar er inne for en som er i lønnet permisjon eller langtidssykmeldt (1. år). Tallene er derfor noe høyere enn de tidligere manuelle tellingene som kommunalområdene foretok. Dette gir særlig utslag i oppvekst, men innebærer etter kontrollsjekk ingen vesentlige endringer

Antallet ansatte er relativt stabilt over år. Samtidig har heltidskulturarbeidet hatt effekt og gjennomsnittlig stillingsstørrelse har økt. Dette medfører en økning i antall årsverk i helse og velferd. Endring i BDK skyldes opprettelse av Grenland brann og redning, som medførte at denne enheten gikk ut av BDK. OUs utvikling skyldes flere årsverk til flyktningarbeidet i Kvalifiserings- og integreringsenheten.

Dette skal vi oppnå

Mål og nøkkeltall	Mål	2021	2022	2023	pr aug 2024
Antall lærlinger	110	86	78	83	84
Samlet sykefravær	7,0%	9,1 %	10%	9,1 %	9,9 %
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse HV	82%	70 %	73%	75%	Årlig rapportering
Heltidsandel HV	52 %	Ny rapp. jf sak PSU	34%	38%	Årlig rapportering
Heltidskultur HV (andel stillingsstørrelse 80 % eller høyere)	75%	Ny rapp. jf sak PSU	55%	60%	Årlig rapportering

*Når det gjelder gjennomsnittlig stillingsstørrelse, heltidsandel og heltidskultur, vises det til til PSU-sak 11/24 hvor det ble besluttet å endre rapporteringen samt måletidspunkt for disse tallene.

Vurdering og analyse

Lærlinger

Våren 2024 er det gjennomført rekrutteringsprosess til hovedinntak for nye lærlinger i Skien kommune som har startet opp i høst. Nasjonale tall viser at antallet søkere til lærlingutdanning har gått ned fra 2023 til 2024. Dette gjelder i de fleste lærlingefagene, med unntak av teknologi- og industrifag. Tall for Telemark og Skien viser samme trend når det gjelder helsefag og barne- og ungdomsarbeiderfaget. Til tross for nedgang i søkertallene, har Skien kommune lyktes med å holde antallet lærlinger stabilt. Det er i år gjennomført ulike tiltak for å forsøke å rekruttere flere lærlinger til kommunen. Det jobbes videre med tiltak og fortløpende inntak av lærlinger for å forsøke å rekruttere enda flere kvalifiserte lærlinger ut 2024 og inn mot nytt hovedinntak i 2025. Se også PSU-sak 12/24 for analyse.

Sykefravær Skien kommune

Akkumulert fravær for 1. og 2. tertial 2024 er 9,9%. Det er en økning i sykefraværet tilbake til nivået før pandemien. Det er langtidsfraværet som utgjør den største delen av sykefraværet. Dette sammenfaller med nasjonale trender (SSB). Økningen i sykefraværet ser vi i alle kommunalområder, bortsett fra NAV hvor det har vært en nedgang fra fjoråret og året før. Tradisjonelt er siste kvartal en periode hvor fraværet øker noe og dersom trenden med økende fravær fortsetter utover i 2024, vil det samlede fraværet for året bli høyere enn samlet fravær i 2023, som landet på 9,3% for kommunen samlet.

Heltidskulturprosjekt i Helse og velferd og status heltid i Skien kommune generelt

Heltidskulturprosjektet i helse og velferd ble vedtatt i PSU 8.6.22 og ulike tiltak har blitt rullet ut i organisasjonen siden da.

Det jobbes med ulike tiltak på dette området hvor innføring av årsturnus er et helt sentralt element. Som følge av innføring av årsturnus har deltidsansatte fått økt sin stillingsprosent samlet med ca. 25 årsverk; dette betyr at samlet gjennomsnittlig stillingsprosent for de deltidsansatte har økt i enheter som har innført årsturnus. Årsturnus er nå innført i 49% av enhetene i Helse og velferd – resterende enheter planlegges fortløpende i årene fremover. Som følge av dette har andel ansatte med stillingsstørrelse over 80% i Helse og velferd økt med 12,7% siste år.

Det vises for øvrig til tall fra kommunens likestillingsredegjørelse jf. PSU-sak 6/24:

Rekruttere og beholde

Skien kommune har et stort fokus på rekruttering. Som landet for øvrig, opplever også Skien kommune store rekrutteringsutfordringer, spesielt når det gjelder helsepersonell (sykepleiere og helsefagarbeidere). Det blir også stadig vanskeligere å rekruttere til lederstillinger samt nøkkelpersonell innenfor stab- og støttefunksjoner. Kombinert med utfordringer med å få tak i tilstrekkelig kvalifisert personell, opplever Skien kommune – som landet for øvrig – store utfordringer knyttet til utenforskap. Den demografiske utviklingen med en aldrende befolkning og lavere fødselstall fører til færre personer i arbeidsfør alder. Samtidig er det ofte en mismatch mellom de ferdighetene kommunen har behov for og de ferdighetene personer utenfor arbeidslivet besitter.

Utfordringer med utenforskap og rekrutteringsutfordringene kommunen står overfor blir dermed en side av samme sak og kommunen som arbeidsgiver må utvide arbeidet knyttet til rekruttering og kvalifisering. Rekruttering handler ikke lenger kun om ekstern rekruttering. Kommunen må også jobbe med å kvalifisere egne ansatte som i dag ikke har riktig formell kompetanse og kommunen som organisasjon må i større grad tenke «in house» kvalifisering og ikke utelukkende ha fokus på rekruttering av allerede kvalifiserte kandidater.

Dette skal vi jobbe med

Beholde og rekruttere medarbeidere

For å sikre økt tilfang av personell til kommunen vil følgende områder være prioritert kommende år:

Profilering og markedsføring:

- Det jobbes med å etablere en mer profesjonell og tydelig deltagelse på relevante utdanningsmesser.
- Det jobbes med å etablere et samarbeid med Hjalmar videregående skole hvor elever på Hjalmar videregående skole får mindre oppdrag fra kommunen som nettopp omhandler markedsføring og kommunikasjon – som del av sitt utdanningsløp.
- Det jobbes med å teste ut nye måter å rekruttere personell på, eksempelvis kampanjen Helgehelter som Helse og velferd kjørte sommeren 2024
- Som et ledd i å markedsføre kommunen som en mulig arbeidsplass og lærlingebedrift er ulike tiltak iverksatt, herunder «Min første sommerjobb», «Fra skole til jobb», Generasjon M
- Det er iverksatt ulike tiltak for å knytte til studenter innen Helse og velferd, blant annet bonusordning for 3.års studenter og praksisplasser for studenter

Utenforskap og kvalifisering:

- For å bidra til økt arbeidskvalifisering og redusere utenforskap, er prosjektet «Trumfkortet» iverksatt. Kommunen skal ansette 70 personer som er registrert på NAV i 6 måneders engasjement
- Økt samarbeid mellom NAV, KIE og OU for å finne gode, relevante tiltak

Redusert sykefravær

- Kommunalområdene har etablert og jobber kontinuerlig med oppfølging av hovedsatsningene innen fraværarbeidet
- Helse og velferd gjennomfører tiltaket «En bra dag på jobb» i alle enheter. De enhetene som har vært gjennom opplegget, følges opp med evaluering og etterarbeid
- Oppvekst har etablert et samarbeid med NAV arbeidslivssenter og HR
- Opplæring i håndtering av vold og trusler både i oppvekst og HV
- Det jobbes med å etablere et opplegg for kompetanseheving innen forflytning i HV i samarbeid med bedriftshelsetjenesten
- Bruk av analyseverktøyet GAT-analyse i enheter hvor GAT benyttes (Helse og velferd, barnehager)

- Enhetenes verneombud og tillitsvalgte er viktige samarbeidsaktører sammen med leder i dette arbeidet

Heltidskultur i Helse og velferd

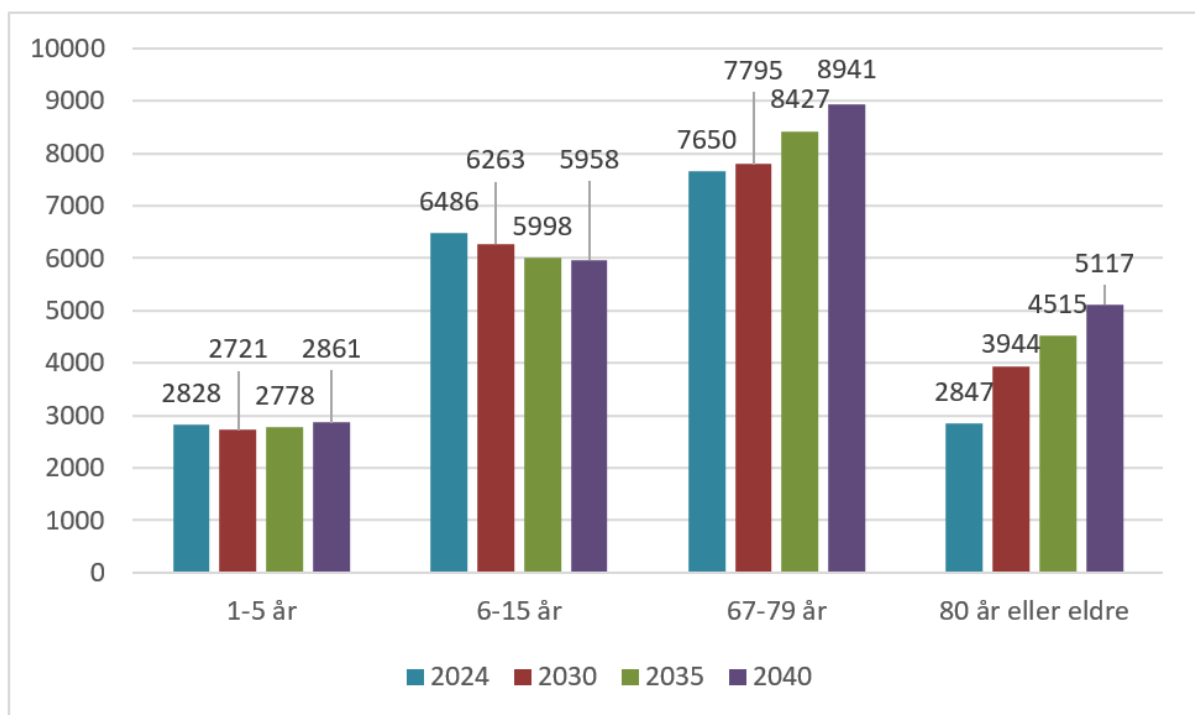
Arbeidet med heltidskultur i Helse og velferd er et omfattende arbeid som innehar tiltak på en rekke ulike felt og av ulik kompleksitet og omfang. Det jobbes blant annet med følgende når det gjelder heltidskultur i Helse og velferd:

- Innføring av årsturnus
- Økonomisk handlingsrom og økonomisk kompetansepåfyll for ledere
- Oppfølging av kartleggingen av deltid i kommunen
- Iverksettelse av heltidsforum hvor tillitsvalgte og vernetjenesten er representert
- Økt samarbeid med andre kommuner rundt heltidskulturarbeidet

Status og rammebetingelser

Befolkningsutvikling

SSB oppdaterte sin befolkningsprognose sommeren 2024. Prognosen for den neste 20-årsperioden ser slik ut for de aldersgruppene som i hovedsak er mottakere av kommunens tjenester. Diagrammet viser prognosen for SSBs alternativ for middels vekst, der både fruktbarhet, levealder og årlig innvandring er hensyntatt.

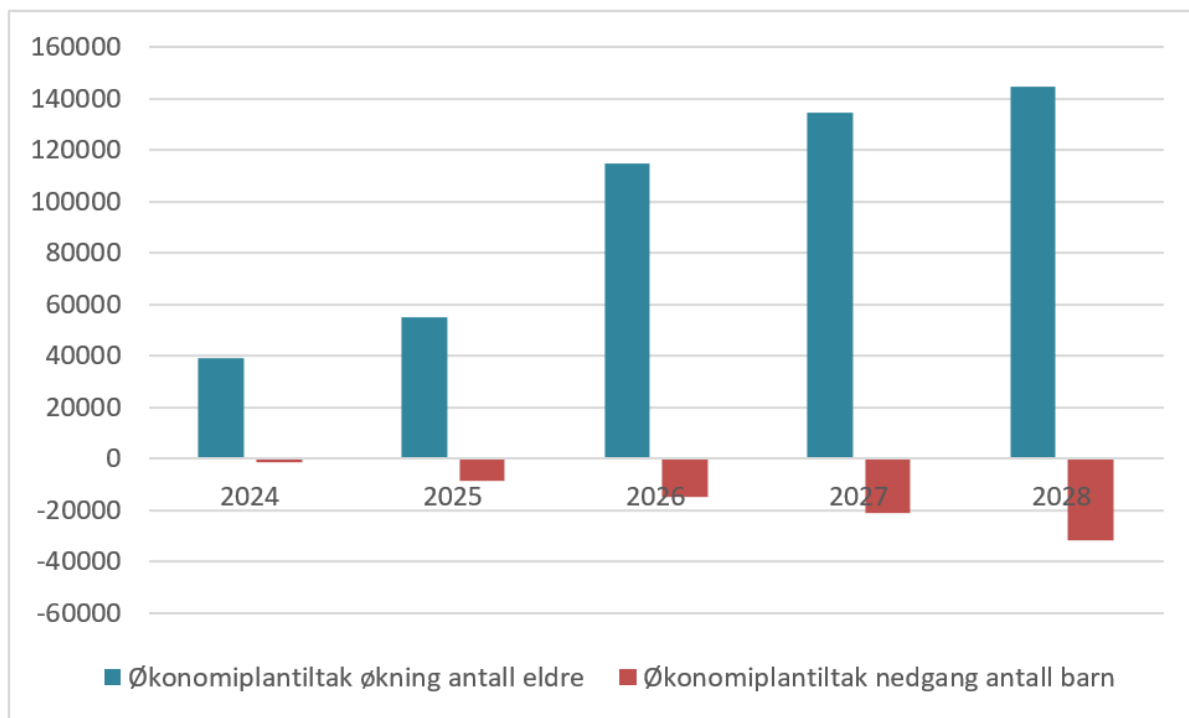
Demografi og økonomi

Det ble lagt inn relativt store utgifter knyttet til demografi i økonomiplanen 2024-2027. Dette videreføres i denne økonomiplanen. De økte utgiftsrammene går til Helse og velferd og BDK/Eiendom for drift av nye bygg. Oppvekst får reduserte budsjetttrammer pga nedgang i elev- og barnetall i skole og barnehage. Tallene viser samlet effekt av økonomiplanene for 2024-2027 og 2025-2028

Økning med utgangspunkt i 2023-budsjett	2024	2025	2026	2027	2028
Drift, FDV, kapitalutgifter nye sykehjem	32 500	42 600	102 200	107 900	107 900
Hjemmetjenester	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Anslag ytterligere demografiutgifter eldre				20 000	30 000
Nytt legekantor Kverndalen (delvis demografi)	700	6 500	6 500	6 500	6 500
Reduksjon skole og barnehage	-1 500	-8 500	-15 000	-21 000	-32 000

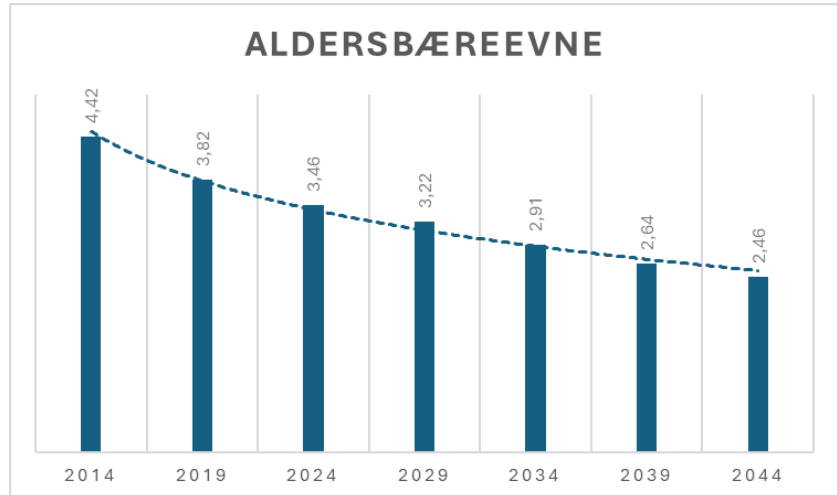
Grafen nedenfor viser tydelig at reduserte utgifter ved nedgang i antall barn finansierer bare mindre deler av økte utgifter ved økning i antall eldre.

Demografi og sysselsetting

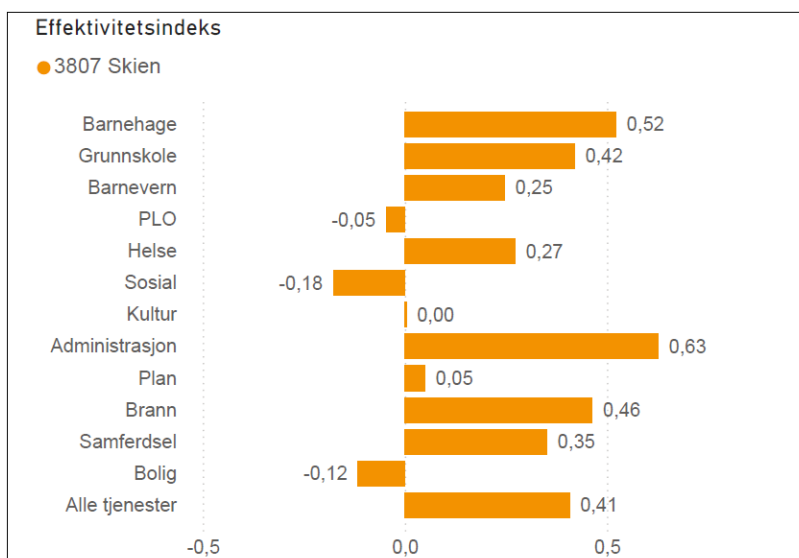
En eldre befolkning, både i Skien og i landet ellers, fører til at en lavere andel av befolkningen jobber. Samtidig innebærer flere eldre et økende behov for omsorgs- og helsetjenester. Aldersbæreevne defineres som antall innbyggere i yrkesaktiv alder (16-66 år) per person 67 år og eldre. Denne har vært synkende siden 2010, og vil være fortsatt være synkende de neste 20 årene, men flater noe ut mot slutten av perioden, jfr SSBs siste prognose for framskrevet folkemengde. Mangel på hender til å produsere velferdstjenester er den virkelig store utfordringen knyttet til demografiendringer både lokalt og nasjonalt. Dette er en situasjon en kjenner trykket av allerede i dag, og som bare forsterkes i hele den neste 20-årsperioden.

Dette er en nasjonal utfordring som innebærer at det til dels

kreves nasjonale løsninger når det gjelder utdanning, nasjonale rammebetingelser for ansatte mv. Helsepersonellkommisjonen la fram sin rapport "Tid for handling" i februar 2023. Rapporten belyser en rekke utfordringer, gjør analyser av situasjonen og beskriver tiltak de mener er nødvendig for å ha nok ressurser til helse- og omsorgssektoren i fremtiden. Dette utfordringsbildet er også fulgt opp i regjeringens perspektivmelding sommeren 2024. Den nasjonale situasjonen gjenspeiler seg naturlig nok også lokalt, det er en utfordring som tvinger den enkelte kommune til å lete etter de gode løsningene, blant annet gjennom å ha fokus på endringsarbeid med tanke på god og effektiv drift. Vi trenger å ha de rette tilbudene i form av boformer og tjenesteinnsats, samt å bruke kompetansen og personellressursene rett.

Kostnader og kvalitet

Agenda Kaupang har også i år utarbeidet en overordnet analyse av hvor effektiv Skien kommune er, basert på kostnadsnivå og kvalitetsindikatorer for de ulike tjenesteområdene i Kostra og annen kommunestatistikk. Analysen viser at på de aller fleste områder har Skien kostnadsnivå og kvalitet som gjør at vi scorer høyere enn landsgjennomsnittet på de fleste tjenesteområdene. De to områdene som skiller seg ut er pleie og omsorg, der kostnadene er høyere enn landsgjennomsnittet, og sosial

som ligger under landet på kvalitet. Kvalitetsindikatorerne som trekker ned for sosial er i hovedsak sosialhjelp som hovedinntekt og sosialhjelp over 6 måneder.

Det som ikke kommer fram av figuren her er Skiens inntektsnivå. Vi er en lavinntektskommune, også etter omlegging av inntektssystemet fra 2025, og må av den grunn ha et gjennomgående lavere kostnadsnivå enn landsgjennomsnittet.

Et av Agenda Kaupangs hovedfunn når de har analysert alle kommuner i Norge, er at det generelt er liten eller ingen sammenheng mellom kostnader og kvalitet. God ledelse og hardt arbeid er det som skal til for å skape gode resultater i kommunene.

Prognose for driften 2024

2. tertialrapport viser en alvorlig økonomisk situasjon for driften av Skien kommune. Prognosen tilsier et samlet merforbruk i forhold til justert budsjett på kr 126 mill. Dette er en situasjon som gjelder hele kommunenorge, KS anslår samlet merforbruk i kommunene til ca kr 15 mrd i 2024.

- Oppsummert er det et merforbruk i kommunalområdene på kr 125 mill. Av dette har Helse og velferd et estimert merforbruk på kr 105 mill og Oppvekst ca kr 20 mill. NAV melder merforbruk ca kr 15 mill mens BDK forventer mindreforbruk kr 13 mill. Profilen på merforbruket og fordeling mellom sektorene er også i hovedsak sammenfallende med resten av kommunenorge.
- Lønnsreserve for 2024 ble avsatt i tråd med anslag i statsbudsjettet for 2024. Årets lønnsoppgjør endte på en ramme som var høyere enn dette, og kommunen har fått en samlet merutgift ifm lønnsoppgjøret på ca kr 20 mill.
- Videre ser det ut til å bli et negativt avvik vedr kommunale eiendomsgebyrer og fondsavsetning knyttet til disse, pr nå estimert til ca kr 10 mill.
- Det er merinntekter på ca kr 20 mill fra integreringstilskudd (som i hovedsak har sitt motstykke i økte utgifter blant annet hos NAV)
- Finansområdet har et positivt avvik på kr 8 mill tross at det ikke utbetales utbytte verken fra Kontorbygg AS eller Bjorstaddalen avfallsanlegg AS.

I tillegg til det som er omtalt over må det forventes en svikt i skatteinntektene i 2024. KS har beregnet denne svikten til ca kr 40 mill for Skien, mens det i forbindelse med framleggingen av statsbudsjettet for 2025 ble presentert en forventet skattesvikt som tilsier om lag kr 20 mill i skattesvikt for Skien kommune. Kommunaldepartementet er i dialog med KS og har varslet at de vil kompensere kommunene for sviktende inntekter og/eller høye utgifter i 2024. Omfang og innretning på denne kompensasjonen er pr nå ikke kjent, og den vil bli gjort i nysaldering av statsbudsjettet i desember.

Overordnede økonomiske målsettinger

Overordnede mål fra forrige økonomiplanperiode videreføres

1. Driftsbalanse i kommunalområdene

- Ambisiøse, men realistiske budsjettammer

- Budsjettrammene i økonomiplanen forutsetter at kommunalområdene gjennomfører til dels betydelige omstillingstiltak.
- Omstillinger og andre tiltak vises under "Handlingsrom 2026" og i Langsiktig drifts- og investeringsplan
- Omfordeling i/mellom kommunalområdene som følge av demografiske endringer

2. Unngå bruk av fond til løpende drift

På tross av en kommuneøkonomi under betydelig press må vi holde fast ved målsettingen om å ikke bruke disposisjonsfond til løpende drift av kommunen. Med budsjettrammer som nok vil oppleves som stramme på mange områder, og derav store omstillingsprosesser, er det et stort press på denne målsettingen. Den er likevel oppfylt i hele økonomiplanperioden.

Når det likevel legges fram en økonomiplan med bruk av disposisjonsfond er det knyttet til bruk av avsatt ekstraordinært utbytte fra Skagerak Energi AS i 2023 til å finansiere redusert eiendomsskatt til og med 2027 samt tidligere vedtatt bruk til jernbanestopp i fjellet i Skien sentrum, som nå er lagt i 2028 i økonomiplanen.

Finansielle måltall

Kommunene skal forvalte økonomien slik at økonomisk handleevne blir ivaretatt over tid. Vi må disponere inntekter og midler slik at vi har en bærekraftig økonomi som ivaretar dagens behov og samtidig sikrer velferden også for kommende generasjoner.

Kommunene skal derfor vedta finansielle måltall eller handlingsregler som et verktøy for langsiktig bærekraftig styring av økonomien. Det foreligger ikke noe krav til størrelsen på de ulike finansielle måltallene, men Skien kommune velger å følge det som anbefales og brukes av KS.

Følgende finansielle måltall legges til grunn for økonomiplanperioden 2025-2028:

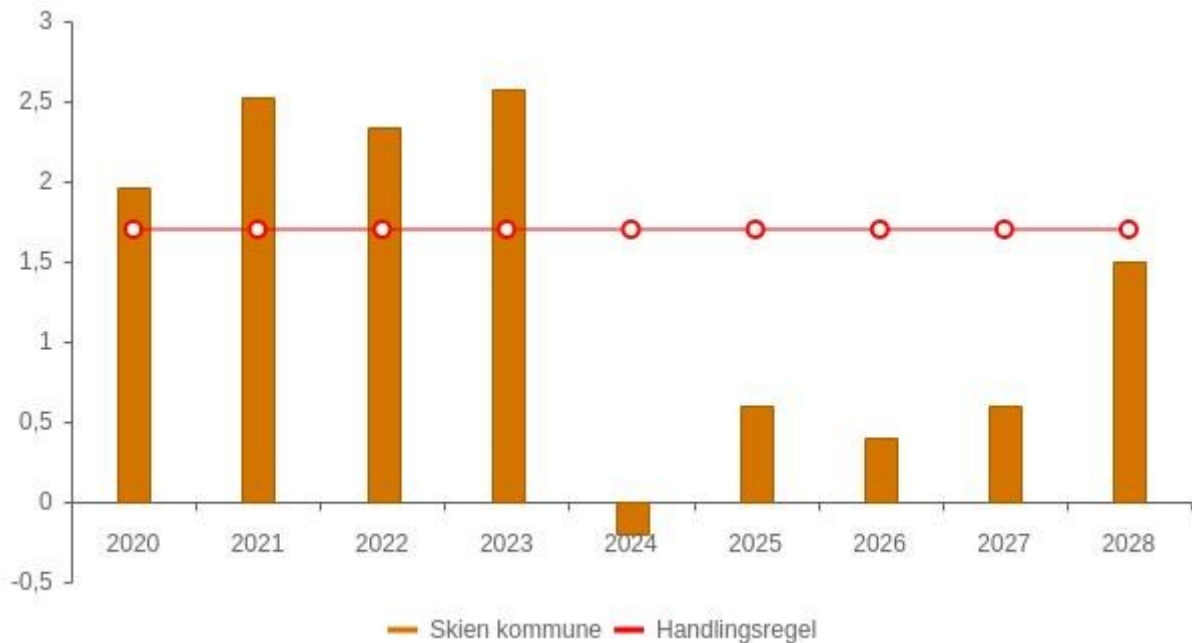
- Netto driftsresultat skal over tid utgjøre minst 1,7% av driftsinntektene
- Disposisjonsfond skal utgjøre minst 8% av driftsinntektene.
- Netto samlet lånegjeld skal over tid utgjøre maks 80 % av driftsinntektene

Måltallene er utarbeidet for å sikre en ansvarlig og bærekraftig økonomi som gjør kommunen rustet til å takle endrede rammebetingelser og uforutsette hendelser, noe som har vist seg særs viktig med økte priser, renter og en usikker verdenssituasjon som også påvirker den norske kommuneøkonomien og legger press på driftsresultatene i kommunene.

Det er nøye sammenheng mellom alle måltallene; lånegjeld som overstiger 80% kan helt eller delvis oppveies av et større disposisjonsfond. Og opprettholdelse av nivået på disposisjonsfondet over tid krever et netto driftsresultat på et visst nivå, jfr her at verdien av disposisjonsfondet forringes i takt med lønns- og prisutviklingen i kommunesektoren.

Økonomisk utvikling i planperioden

Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	Budsjett 2024	Økplan 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028
Skien kommune	2,0 %	2,5 %	2,3 %	2,6 %	-0,2 %	0,5 %	0,4 %	0,6 %	1,5 %
Handlingsregel	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %

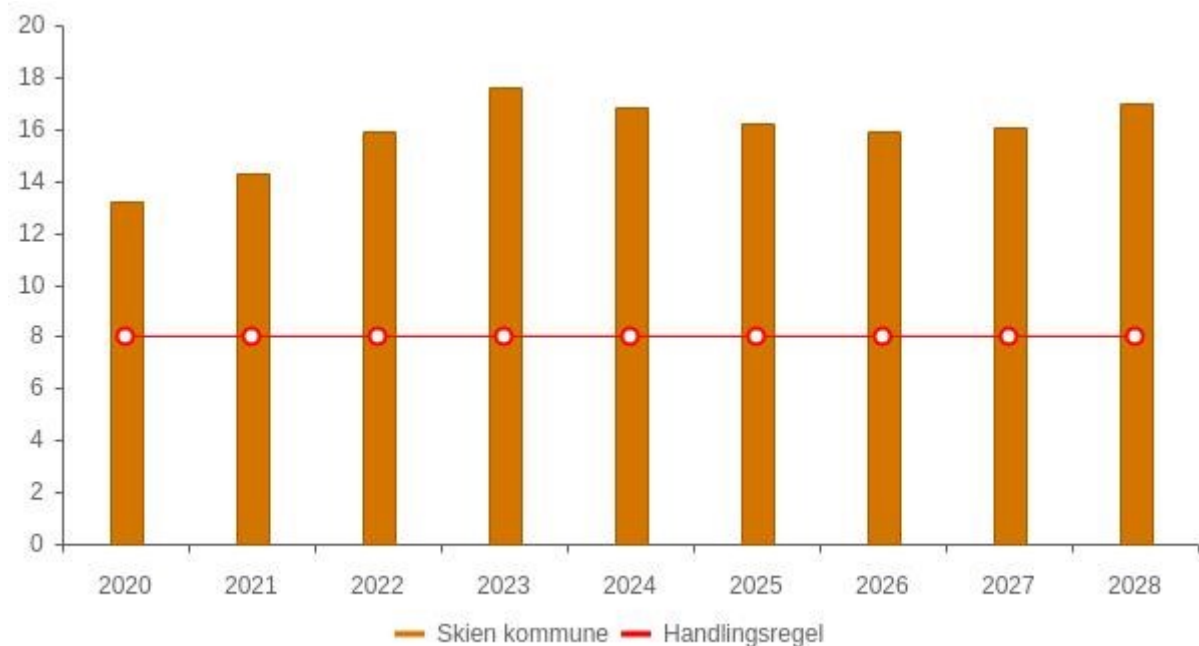
Netto driftsresultat viser hva som kan disponeres til fondsavsetninger og finansiering av investering etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. Et positivt netto driftsresultat gir kommunen handlingsrom til å møte uforutsette hendelser eller press på økonomien, slik vi opplever i 2024. Netto driftsresultat kan også bidra til å bygge opp kapital som kan brukes til framtidig vedlikehold av realkapitalen og til å finansiere til investeringer.

Skien kommune har de siste årene hatt et resultat som har ligget over måltallet på 1,7 %, som tilsvarer ca kr 100 mill. Merskattevekst og store/ekstraordinære utbytter har bidratt til å trekke driftsresultatet opp og har gitt kommunen mulighet til å styrke disposisjonsfondet med kr 116 mill i 2022 og kr 130 mill i 2023. Prognose pr 2. tertial 2024 tilsier bruk av disposisjonsfondet med minst kr 126 mill

I økonomiplanen er det lagt inn en opptrapping til netto driftsresultat på 1,5% innen 2028. Kommunen har til nå hatt god størrelse på disposisjonsfondet og kan tåle resultat under 1,7% i en periode, men ikke over tid. Vi ser at når netto driftsresultat ligger an til å bli negativt med anslagsvis -2,2 % i 2024, så medfører det en ikke ubetydelig reduksjon i disposisjonsfondet. Selv om vi fortsatt ligger godt over måltallet på 8% for disposisjonsfondet, så bidrar både økende lånegjeld og et betydelig press på kommuneøkonomien til å begrense handlingsrommet, og å opprettholde et godt disposisjonsfond blir desto viktigere for en bærekraftig økonomi.

Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	Budsjett 2024	Økplan 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028
Skien kommune	13,2 %	14,3 %	15,9 %	17,6 %	16,8 %	16,2 %	15,9 %	16,1 %	17,0 %
Handlingsregel	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %

Disposisjonsfondet skal blant annet være en buffer for å håndtere risiko. Mindre svingninger i driftsutgiftene kan håndteres ved redusert driftsresultat, mens større uforutsette svingninger kan kreve at det brukes av disposisjonsfond. Skien kommune må bruke minst kr 126 mill av et disposisjonsfond på kr 954 mill i 2024 på grunn av merforbruk og en betydelig presset driftsbalanse. Bruk av fond til løpende drift kan ikke være en varig løsning, kommunen ville da fort bygge ned muligheten til å møte det uforutsette. Derfor er det nødvendig med omstilling i driften for å ha balanse mellom inntekter og utgifter, og avsette til fond for å opprettholde den grad av sikkerhet som behøves for en bærekraftig økonomi over tid.

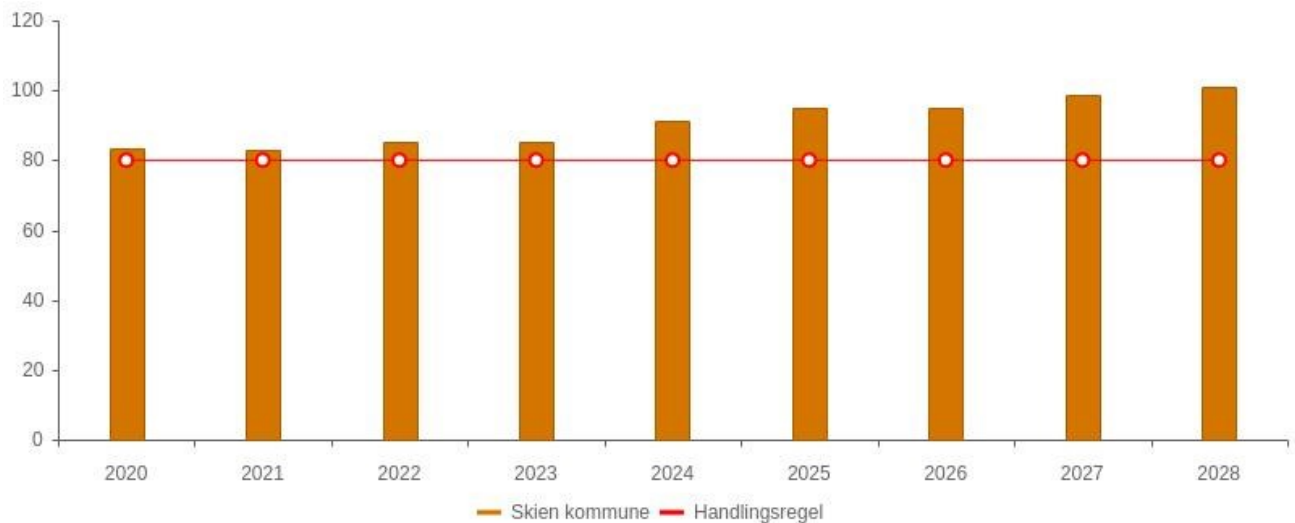
For kommuner som har relativt stort disposisjonsfond kan det være en løsning å bruke av fond til å finansiere investeringer for å holde gjeldsgraden nede. Forholdet mellom avkastning på plasserte midler og rentenivået på lån har betydning i en slik vurdering. Pr nå forventer vi at plasserte midler vil gi betydelig større avkastning enn renten vi betaler på lån. Det innebærer at en bør beholde opparbeidede gode disposisjonsfond fremfor å holde lånefinansieringsgraden lav. En slik strategi betinger selvsagt at nivå på disposisjonsfondet i hovedsak blir opprettholdt.

Skien vil ligge godt over måltallet (8%) for disposisjonsfond, men reduserer fondene noe i planperioden fra 17,6% ved inngangen til 2024 ned til 17,0 % i 2028 (14,7 % når prognose for bruk av fond til å dekke merforbruk i 2024 medregnes). Reduksjonen i årene 2025-2027 er i hovedsak knyttet til bruk av disposisjonsfond avsatt fra ekstraordinært utbytte i 2023 for å finansiere redusert eiendomsskatt fram til 2027.

Det må avsettes ca kr 40 mill til disposisjonsfondet årlig for at verdien av fondet ikke skal forringes ved økende pris- og lønnsnivå.

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	Budsjett 2024	Økplan 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028
Skien kommune	83,3 %	82,8 %	85,5 %	85,1 %	91,3 %	95,0 %	94,8 %	98,8 %	100,9 %
Handlingsregel	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %

Netto lånegjeld (lån fratrukket utlån og ubrukte lånemidler) i prosent av driftsinntektene er økende i planperioden. Handlingsregelen tilsier en gjeldsgrad på 80%. En utfordring dersom gjeldsgraden blir for høy er rente- og avdragsbelastningen i driftsregnskapet, ikke minst ved et relativt høyt rentenivå. Viser også til omtale av forholdet mellom disposisjonsfond og lånegjeld under avsnittet om disposisjonsfond.

Driftsinntektene, som lånegjelden måles i prosent av, vil komme til å øke med om lag størrelsen på deflator år for år, mens lånegjelden blir stående i verdien på det tidspunktet lånet blir tatt opp. Den reelle gjeldsgraden i 2028 vil være 91 %, korrigert for dette forholdet.

36% av lånemassen pr idag og ca 57 % av låneopptakene i økonomiplanperioden gjelder lån til investeringer i vann og avløp. Kapitalkostnadene (avdrag og renter) ved disse lånene finansieres løpende fra VA-gebyrene og vil således ikke belaste kommunens driftsbudsjett samlet sett.

De store investeringene i økonomiplanen, Ibsenbiblioteket og Lyngbakken sykehjem, er delvis finansiert med tilskudd eller bruk av investeringsfond. Dette bidrar til å holde gjeldsgraden nede. Investeringer i vann og avløp er i sin helhet finansiert med fond, men dekkes inn gjennom eiendomsgebyrene, og er dermed ikke er rentebærende lån for kommunen.

Driftsbudsjett

Nedenfor omtales ulike forutsetninger og rammebetingelser som ligger til grunn i driftsbudsjettet.

Forslag til statsbudsjett 2025

I kommuneproposisjonen i mai 2024 ble det signalisert en realvekst (dvs vekst ut over ren lønns- og prisstigning) i frie inntekter, som består av skatt og rammetilskudd, på kr 5 mrd for kommunene.

Realveksten i frie inntekter skal minst dekke økte demografiutgifter og økning i pensjonskostnader (inkl premieavvik og amortisering av dette).

Når statsbudsjettet ble lagt fram var denne veksten økt til kr 5,15 mrd, som gir et noe større økt handlingsrom enn det som ble varslet i kommuneproposisjonen i mai (utgjør anslagsvis ca kr 4 mill for Skien). Innenfor de kr 2,7 mrd i økt handlingsrom utgjør ca kr 1,6 mrd økt kommuneramme som følge av omlegging av inntektssystemet til kommunene fra 2025. Realveksten for Skien som følge av nytt inntektssystem er i ca kr 18,8 mill. En netto positiv effekt av nytt inntektssystem er medvirkende årsak til at Skien får en inntektsøkning på 6,4% i 2025, mot landsgjennomsnittet som er 5,8%

Satsinger innenfor veksten i frie inntekter:

- kr 250 mill til økt bemanning i barnehager (tilsvare kr 2,44 mill i Skien). Dette er begrunnet med økt barnehagedeltakelse blant annet som følge av redusert makspris og skal dekke både kommunale og private barnehager. Oppvekst er tilført kr 3,5 mill varig til å øke bemanningen i barnehagene i forbindelse med fleksibelt barnehageopptak fra og med 2023 (i tillegg kommer økte satser til private barnehager som følge av fleksibelt barnehageopptak, jfr at det er flere plasser enn tidligere som i perioder blir stående tomme).
- Kr 150 mill til psykisk helse (tilsvare kr 1,5 mill i Skien). Dette er foreslått tilført Helse og velferd for å styrke rask psykisk helsehjelp.

	Mrd. kroner
Veksten i frie inntekter	5,15
Demografi	-2,5
Pensjon	0,45
Satsinger innenfor veksten i frie inntekter	-0,4
Handlingsrom	2,7

Kilde: Kommunal- og regionaldepartementet

Forslag til statsbudsjett ble lagt fram 7. oktober og konsekvensene av dette er innarbeidet i forslag til handlingsprogram.

Skatteinntekter

Målsettingen er at kommunesektorens skatteinntekter skal utgjøre 40% av de samlede inntektene. For å tune inn mot dette fastsettes det en kommunal skattøre årlig, for 2025 er denne på 12,75% for inntektsskatt (økning på 1,8 prosentpoeng fra året før) og 0,525 % for formuesskatt. Anslaget på kommunenes skatteinntekter i 2024 bygger blant annet på sysselsettingsvekst på 0,7 prosent og en årslønnsvekst på 4,5 prosent.

Endringer som blir kompensert gjennom rammetilskuddet og som er tilført budsjetttrammene til aktuelle kommunalområder

- Redusert makspris i barnehage til 2 000,- pr mnd fra 1. august 2024 (helårseffekt i 2025)
- Gratis 12 timer SFO for 3. trinn (helårseffekt i 2025)

- Opptrappingsplan psykisk helse (jfr ovenfor)
- Endring i satser kvalifiseringspenger og sosialhjelp (helårseffekt i 2025)

Andre forhold av betydning for kommunen

- Tilskuddssatsene for integreringstilskudd ikke fullt ut prisjustert (ble ikke prisjustert i 2024)
- Tilskudd til investeringer i heldøgns omsorgsplasser videreføres
- Tilskudd til utleieboliger videreføres ikke
- Rentekompensasjonsordning for en mer praktisk skole, større investeringer i lokaler og utstyr samt øremerket tilskudd til praktisk utstyr i skolene videreføres
- Belønningsordningen Bypakke Grenland videreføres

Lønns- og prisvekst og renteforutsetninger

Pris- og lønnsvekst

Kommunedirektøren har i det framlagte budsjettgrunnlaget lagt til grunn de samme forutsetningene som ligger i statsbudsjettet for kommunesektoren. Pris- og lønnsvekst legges til grunn i hele perioden, slik at hele driftsbudsjettet vises i pris- og lønnsnivået for 2025. Investeringsbudsjettet vurderes særskilt per prosjekt med tanke på prisvekst.

- Samlet kommunal deflator 4,1%
  - Herav lønnsandel (utgjør 57,4% av deflator) 4,5%
  - Herav Prisvekst (utgjør 42,6% av deflator) 3,5%

Det er lagt inn deflator og prisvekst i de ulike driftsrammene, mens lønnsveksten er satt av på en samlet lønnsreservepost plassert på et sentralt område. Når lønnsoppgjøret for 2025 blir klart og kjent vil det overføres midler fra lønnsreserven til de ulike driftsområdene.

Renter

Det har i en periode vært hyppige og store oppganger i styringsrenten de siste årene. Fra 2025 ventes en gradvis nedgang i rentenivået, og dette er også lagt inn i budsjettrentene i økonomiplanen. Rentesatsene er basert på vurderinger fra blant annet kommunens gjelds- og finansforvalter BCM og Kommunalbanken som er en vesentlig långiver. Det er i kommunedirektørens budsjettframlegg lag til grunn følgende rentesatser i perioden.

	2025	2026	2026	2026
Rentesats gamle lån	4,70 %	4,40 %	4,00 %	4,00 %
Rentesats nye lån	4,70 %	3,90 %	3,50 %	3,50 %
Rentesats inntekter bank	4,60 %	3,80 %	3,30 %	3,30 %
Avkastning langsiktige plasseringer	8,00 %	8,00 %	7,50 %	7,50 %

Utbytte

Utbytteinntekter fra Skagerak Energi AS har vært høye siden 2022. Kommunen har ikke fått noen prognose for utbytte til utbetaling i 2025, utbyttet er derfor et anslag basert på god økonomi i selskapet og fortsatt høye strømpriser som gjør at en bør kunne forvente relativt høyt utbytte, men samtidig en nedtrapping fra svært høye utbytter de siste årene.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Skagerak Energi AS	142 mill	325 mill	128 mill	90 mill	80 mill	70 mill	70 mill

Det er ikke lagt inn utbytteinntekter fra Kontorbygg AS eller Bjørstaddalen avfallsanlegg AS i økonomiplanperioden, jfr at det heller ikke ble utbetalt utbytte fra disse selskapene i 2024.

Kommunale eiendomsgebyrer

Det foreslås følgende eiendomsgebyrer for 2025, beregnet for en gjennomsnittsbolig med 120 kvm bruksareal, avfallsdunk 140 liter og én pipe. Tabellen viser også gebyrene i 2024 for Skien, Porsgrunn og kommunegruppe 11.

Gebyr (mva 25% kommer i tillegg)	Kommunegruppe 11 2024	Porsgrunn 2024	Skien 2024	Skien 2025	Økning i kroner	Økning i prosent
Vann	4 457	4 672	4 226	4 400	174	4,1%
Avløp	6 248	6 360	5 901	6 020	119	2,0%
Renovasjon	3 163	3 100	3 150	3 244	94	3,0%
Feiing	409	594	460	480	20	4,3%
Sum gebyrer ekskl mva	14 277	14 726	13 737	14 144	407	3,0%

For de neste tre årene (2026-28) ligger det inne prognose for økning på 1,8 - 2,5% årlig.

Deler av økningen er knyttet til investeringer som følge av skjerpede miljøkrav.

VARF-områdene er forutsatt å være selvkostområder, dvs at abonnentene skal betale det som det koster å produsere disse tjenestene i sin helhet. De siste årene har det vært underdekning i selvkostregnskapet for vann og avløp, denne underdekningen er finansiert over kommunebudsjettet det enkelte år. Å bringe gebyrene opp på selvkostnivå har også vært et hensyn å ta inn i gebyrberegningen. Dette er nå tilfelle for avløp, vann vil fortsatt ha underdekning i 2025, men være i balanse fra 2026.

Det legges fram en egen sak om selvkostområdene og eiendomsgebyrer for Teknisk utvalg, formannskap og bystyre parallelt med budsjettsaken.

Andre forhold

Engangsbevilgninger i 2024-budsjettet

I budsjettbehandlingen for 2024 ble det vedtatt flere engangsbevilgninger. Disse er i hovedsak ikke videreført i kommunedirektørens budsjettforslag, bortsett fra:

- Ungdomslos er videreført i ett år
- Inn på TUNET er videreført i ett år
- Fritidskortet er videreført i ett år

For alle disse tre bevilgningene bør det gjøres en evaluering og analyse av treffsikkerhet og kost/nytte før neste års budsjettprosess.

Tilskudd andre

Det kommer inn en del søknader på utsiden av ordinære søknadsordninger. Kommunedirektøren har ikke funnet rom for å imøtekomme søknader som innebærer å øke rammene for tilskudd. Disse legges som vedlegg til budsjettsaken.

Engangstilskudd som ble bevilget ifbm budsjettbehandlingen i 2024 videreføres ikke, men det ble opprette en ny tilskuddspott til sosialt entreprenørskap på kr 1 mill, der enkelte av de som fikk engangstilskudd i 2024 kan søke på midler.

Ut over dette vises det til vedlegget tilskuddsliste der beløp og kommentarer til de ulike tilskuddene og ordningene er omtalt nærmere.

Hovedtallene i budsjettforslaget

Sentrale inntekter

Beløp i mill. kr

	Regnskap 2023	Oppr. bud. i fjor 2024	Økonomiplan			
			2025	2026	2027	2028
Rammetilskudd	-1 912,5	-2 005,0	-2 118,1	-2 101,0	-2 129,3	-2 150,0
Inntekts- og formuesskatt	-1 736,0	-1 843,5	-1 997,1	-2 072,3	-2 089,3	-2 105,1
Eiendomsskatt	-160,7	-138,0	-141,0	-143,0	-148,0	-175,0
Andre generelle driftsinntekter	-95,4	-88,7	-96,9	-75,3	-52,2	-41,6
Sum sentrale inntekter	-3 904,7	-4 075,2	-4 353,1	-4 391,6	-4 418,9	-4 471,6

Rammetilskudd

I denne posten ligger ordinært rammetilskudd og skjønnstilskudd (Grenlandsrådet) ihht statsbudsjettet, kr 1,863 mrd i 2025. Videre inneholder posten anslag på inntektsutjevning, beregnet i KS-modell for beregning av skatt og rammetilskudd, kr 279 mill i 2025. Det er lagt inn en forventet årlig realvekst på 0,9% for årene 2026-2028 (realvekst skal dekke demografiutgifter og endring i pensjonskostnader). Videre er befolkningsutvikling etter SSBs middelsalternativ lagt til grunn i beregningen.

Inntekts- og formuesskatt

Posten gjelder anslag på skatteinntekter innbetalt til Skien kommune (kommunens andel av disse). Anslag på inntektsutjevning ligger i posten for rammetilskudd. Det er lagt inn en årlig realvekst på 0,9% for årene 2026-2028. Videre er befolkningsutvikling etter SSBs middelsalternativ lagt til. Beregningen er gjort i KS-modell for beregning av skatt og rammetilskudd.

Eiendomsskatt

Det er lagt til grunn en årlig økning i inntektene på kr 2 mill knyttet til volumøkning. Videre er det lagt inn en svært foreløpig forventning om økt eiendomsskatt fra Google i 2027, foreløpig anslag kr 3 mill. Beløp vil være avhengig av hvorvidt anlegget skal skattlegges som produksjonsutstyr eller som næringseiendom.

Fra 2028 er det beregnet en økning i bunnfradraget fra kr 400 000 til kr 650 000, jfr budsjettvedtaket for 2024 der det ble vedtatt økt bunnfradrag i økonomiplanperioden 2024-2027, finansiert med k 100 mill ekstraordinært utbytte fra Skagerak Energi AS.

Andre generelle driftsinnteker

Bosetting av et høyt antall flyktninger siden 2022 gir utslag på integreringstilskuddet i hele økonomiplanperioden, og da særlig i 2025 og 2026.

Det er lagt inn midler til NAV, KIE, Helse og velferd/migrasjonshelse og Oppvekst/skole i 2025 for tjenester til de som allerede er bosatt. Videre behov utover denne perioden må vurderes utfra utvikling i flyktningssituasjonen og kommende anmodninger og vedtak om bosetting.

På inntektssiden er det tatt høyde for bosetting av 30 flyktninger årlig i planperioden. For bosetting ut over 30 holdes det tilbake beløp både på inntekts- og utgiftssiden inntil videre. Inntekter fra evt høyere bosetting må finansiere utgifter knyttet til den samme bosettingen når anmodning er kjent og bosettingsvedtak er gjort. Integreringstilskudd kr 85 mill i 2025, synkende til kr 31,5 mill i 2028.

Videre inneholder posten rentekompensasjon for tidligere investeringer, samt rentekompensasjon for ny ordning som gjelder utstyr og arealer til mer praktisk rettet undervisning. Totalt kr 11,85 mill i 2025.

Budsjettområde 9 Tjenesteovergripende

Pensjon

Pensjonselementer

Beløp i 1000 kr

Funksjon(T)	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Amortisering Av Tidligere Års Premieavvik	169 066	181 177	200 715	200 715
Pensjon	282	-7 518	11 906	11 906
Premiefond	-68 459	-33 089	-33 089	-33 089
Årets Premieavvik	-289 587	-280 644	-313 689	-313 689
Totalsum	-188 699	-140 074	-134 157	-134 157

(beløpene er inkludert arbeidsgiveravgift)

Forhold som fremtidig realisert lønnsvekst og avkastning på pensjonsmidlene, samt usikkerhet knyttet til endringer i ansattbestanden vil systematisk utgjøre en usikkerhet i beregningen av fremtidige pensjonsutgifter. Det er fortsatt noen detaljer rundt nye regler for offentlig AFP og nye særaldersgrenser som ennå ikke er klare og som vil kunne påvirke framtidige pensjonsforpliktelser. Det er derfor ikke beregnet tall for dette fra pensjonskassene eller innarbeidet i tallene pr nå. Realveksten i den statlige rammefinansieringen skal blant annet dekke endring i pensjonskostnader, inkl premieavvik og amortisering det enkelte år. For 2025 er ikke nye regler for AFP innarbeidet i statsbudsjettet pga stor usikkerhet også på makronivå. Dette er varslet at vil bli beregnet og kompensert i revidert nasjonalbudsjett i mai 2025.

Lønnsreserve

Avsetning til lønnsreserve for å dekke kostnadene ved lønnsoppjøret 2025 samt lønnsglidning ligger også på dette området. Overheng fra 2024 til 2025 (helårseffekten av lønnsoppjøret 2024) er allerede lagt inn i rammene til kommunalområdene. Lønnsreserven er beregnet på grunnlag av lønnsandelen i kommunal deflator. Det er avsatt midler til lønn og sosiale kostnader.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i mill. kr

	Regnskap 2023	Oppr. bud. i fjor 2024	Økonomiplan			
			2025	2026	2027	2028
Renteinntekter	-51,2	-42,2	-53,4	-43,9	-38,4	-38,4
Utbytter	-341,4	-144,0	-90,0	-80,0	-70,0	-70,0
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-36,1	-22,2	-40,0	-40,0	-37,5	-37,5
Renteutgifter	156,7	222,5	241,5	241,5	227,0	236,0
Avdrag på lån	180,5	200,0	200,0	207,0	205,0	211,0
Netto	-91,5	214,2	258,1	284,6	286,1	301,1
finansinntekter/finansutgifter						
Finansutgifter i tjenesteområdene	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totale finansutgifter	-91,4	214,2	258,1	284,6	286,1	301,1
Motpost avskrivninger	-244,3	-255,9	-264,0	-274,0	-284,0	-291,0
Motpost avskrivninger	-244,3	-255,9	0,0	0,0	0,0	0,0

"Handlingsrom 2026"

“Handlingsrom 2026” ble lagt fram første gang i økonomiplanen 2024-2027. Bakgrunnen for dette ble da beskrevet slik: *“Økonomiplanen for 2023-2026 ble lagt fram og vedtatt med svært lavt netto driftsresultat og tilnærmet ingen avsetninger til fond i perioden. Det var heller ikke lagt inn vesentlige kutt eller innsparingstiltak. Vurderingen var at en slik økonomiplan ikke ville være bærekraftig over tid, og at det var nødvendig allerede ved inngangen til økonomiplanperioden å jobbe aktivt med tiltak som kan gi en bedre økonomisk balanse i planperioden og videre framover. Det gjelder både balanse i form av å holde budsjettet, og balanse i selve budsjettet, herunder nødvendige avsetninger slik at ikke disposisjonsfondet vårt svekkes over tid. En bærekraftig økonomi er ikke et mål i seg selv, men er et helt nødvendig verktøy for å gi oss det nødvendige handlingsrommet i en tid som er preget av usikkerhet i flere markeder, aldrende befolkning som krever både investeringer og økende driftsutgifter samt utfordringer med å rekruttere tilstrekkelig og rett kompetanse.”*

Hovedbudskapet i denne begrunnelsen gjelder fortsatt. I tillegg viser prognosen i 2. tertial et merforbruk på ca 126 mill og et for høyt driftsnivå i forhold til de inntektene kommunen har. Vi ser også at mye av tiltakene i Handlingsrom 2026 ikke har gitt den ønskede effekt. Det kan være flere årsaker til dette, men rekrutteringsutfordringer kombinert med et svært høyt sykefravær er to forklaringsfaktorer. Disse forholdene bidrar direkte til høye utgifter samtidig som de også i noen grad gjør endrings- og omstillingsarbeidet mer krevende.

Det er særlig i Helse og velferd at omstillingsbehovet er aller størst. Det har også blitt tydelig i den gjennomgangen Agenda Kaupang har hatt med kommunalområdet. De har pekt på en rekke forbedringsområder som de mener vil gi mer ressurseffektive tjenester. Rapporten har vært et viktig verktøy for blant annet å kunne konkretisere og gi tydeligere innhold til den store posten som går på heltid, turnus og bemanningsplanlegging når Helse og velferd skal jobbe med dette i egen organisasjon.

I tabellen er også tatt inn forventet effekt de nærmeste par årene av strukturelle grep som er foreslått i Langsiktig drifts- og investeringsplan (LDIP). Jfr omtale av denne i eget kapittel.

Tabellen under viser tiltak fordelt på tiltak med regnskapsmessig effekt (dvs redusere merforbruket) og tiltak med budsjettmessig effekt (dvs reduksjon i budsjetttrammene). Noen tiltak er direkte videreført fra forrige økonomiplan, et par mindre tiltak er tatt ut. Videre gir tiltakene bare i liten grad reduksjon i budsjetttrammene. Dette er fordi det ikke gir mening å redusere en budsjetttramme som kommunalområdet ikke greier å holde. Det vil bare forsterke problemet ytterligere. Så før en kan foreta kutt i budsjetttrammer må området ha en drift som er tilpasset eksisterende rammer.

Handlingsrom 2026	Ansvar	Tiltak for å redusere merforbruk	Tiltak med budsjett-effekt 2024	Tiltak med budsjett-effekt 2025	Tiltak med budsjett-effekt 2026	Sum tiltak innen 2026
Heltidskultur, årsturnus, bemanningsplanlegging	HV	25 000				25 000
Pasientflyt / overliggere	HV	13 000				13 000
Tettere oppfølging eksterne avtaler	HV	5 000				5 000
Diverse HV (Velferdsteknologi mm)	HV	5 000				5 000
Organisering og drift heldøgntjenester	HV	12 000				12 000
Sentralisere innkjøp av utstyr, mat, inventar	HV	2 000				2 000
Legge ned Samba, jfr at Porsgrunn varsler oppsigelse av avtalen (kr 7 mill varig)	HV	4 000				4 000

Handlingsrom 2026	Ansvar	Tiltak for å redusere merforbruk	Tiltak med budsjett-effekt 2024	Tiltak med budsjett-effekt 2025	Tiltak med budsjett-effekt 2026	Sum tiltak innen 2026
LDIP - struktur og arealeffektivisering 2025-26	HV	40 000				40 000
Intern effektivisering - stillinger, redusert innleie, redusert overtid, mm	BDK		2 000	1 600		3 600
Optimalisere fordeling utgifter mellom drift og investering	BDK		1 100			1 100
Kulturområdet - stillinger, tilskudd, egne arrangementer, kunstfeltet	BDK		1 400			1 400
Reduksjon Telemark kunstsenter	BDK			550		550
LDIP - Avvikle kommunal drift ett bydelshus halvårsvirkning 2025, totalt kr 3,3 mill	BDK			1 650	1 650	3 300
LDIP - Energioptimalisering ifbm etablering av solceller på formålsbygg	BDK			1 600		1 600
Leieavtale med Spriten sies opp med virkning mars 2026	BDK				1 400	1 400
Utsendelse av fakturaer - endring i rutiner	OU		100			100
Telefoni - abonnement, utskiftningstakt mv	Alle		1 700			1 700
Innkjøpsfunksjon - følge opp innkjøpsavtaler ved anskaffelser	Alle		2 000			2 000
Forskudd pleiepenger - tilpasse praksis til regelverk og nabokommuner	Alle		2 000			2 000
Spesialpedagogisk praksis - organisering, kvalitet og økonomi (effekt fra 2025)	OV	1 500				1 500
Ny tildelingsmodell skole - mer treffsikker ifht utfordringsbilde	OV	5 000				5 000
LDIP - struktur og arealeffektivisering 2025-26; skole, barnehage, helsestasjon	OV	8 100				8 100
Rekruttering og kompetansebygging	Alle					0
Sykefravær	Alle					0
Sum		120 600	10 300	5 400	3 050	139 350

Langsiktig drifts- og investeringsplan (LDIP)

Norske kommuner vil komme til å møte nye og til nå ukjente utfordringer de kommende årene. Det vil være færre yrkesaktive per eldre innbygger og kommunenes utgifter vil øke uten at en er sikret en tilsvarende økning på inntektssiden. Samtidig skal kommunene også bidra inn i det grønne skiftet, noe som også vil medføre økte utgifter.

Dette gjør det helt nødvendig å ha fokus på sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft i et lengre perspektiv enn handlingsprogram og økonomiplan (HØP) med sitt fireårs perspektiv. En bærekraftig økonomi er et verktøy som bidrar til å skape handlingsrom også på lengre sikt slik at kommunen kan stå i de utfordringer, endringer og omstillinger en vet vil komme.

En langsiktig drifts- og investeringsplan (LDIP) skal vise utfordringsbildet, behov og mulige løsninger knyttet til investeringer i ulike formålsbygg og infrastruktur kommunen har i et lengre perspektiv, med særlig vekt på de nærmeste 10 årene. Planen skal også skissere driftsmessige konsekvenser av de utfordringene kommunen står overfor, forventede effekter av anbefalte investeringer og strukturelle endringer, samt si noe om framtidig utvikling i inntekter og utgifter.

Planen vil videre danne grunnlag for den mer kortsiktige planleggingen ved den årlige rulleringen av HØP. Dette sikrer en større forutsigbarhet mht investeringer og en bærekraftig strategi for struktur og drift slik at en unngår brannslukking og kortsiktige løsninger.

LDIP legges fram første gang i 2024 og rulleres og oppdateres med ny kunnskap hvert annet år. Den legges denne gangen fram samtidig med Handlingsprogram og økonomiplan, og behandles parallelt i utvalg, formannskap og bystyre.

Oppsummert ser investeringer og driftskonsekvenser i LDIP-perioden 2025-2044 slik ut. Oversikten er ikke uttømmende for alle investeringer, og det vises til investeringsbudsjettet som viser alle planlagte investeringer i økonomiplanperioden:

(mill kroner i 2025-verdi)	INVESTERINGER - NETTOBELØP u/mva						VIRKNING PÅ DRIFTSBUDSJETTET			
	HØP 2025-2028	Anslag 2029 - 2034	Anslag 2035-2039	Invest.-tilskudd	salg av bygg	Netto invest.	Årlig renter/avdrag	Årlig FDV	Årlig drift	Årlig total effekt drift
INVESTERINGER I DE STORE TJENESTEOMRÅDENE										
Oppvekst skole	94 000	733 000		-42 000	-32 000	753 000	45 180	-5 400	-10 900	28 880
Oppvekst barnehage			50 000		-6 100	43 900	2 600			2 600
Helse og velferd - eldre (inkl Lyngbakken 2025)	425 100	400 000	250 000	-368 600		706 500	42 390	15 300	99 200	156 890
Helse og velferd - andre grupper	60 000			-24 000	-5 000	31 000	1 860		-12 000	-10 140
ANDRE INVESTERINGER										
Digitalisering	74 400	112 000	92 000			278 400	Ikke identifisert pr nå			
VA-investeringer	332 000	362 000	222 000			916 000	Selvkost, finansieres av VA-gebyrer			
Bypakke- og byutviklingsprosjekter	449 000	45 000	30 000	-395 500		128 500	7 710		2 600	10 310
Arealeffektivisering, klima-/miljøinvesteringer mm	54 000					54 000	3 200	-700	-6 230	-3 730
SUM LDIP	1 488 500	1 652 000	644 000	-830 100	-43 100	2 911 300	102 940	9 200	72 670	184 810

Det største investeringsbeløpet i LDIP-perioden ligger på vann- og avløpsinvesteringer. Over halvparten av beløpet gjelder sentralrenseanlegg som er tenkt etablert i samarbeid med andre kommuner i Grenland.

Det er også store investeringer innenfor tjenester til en stadig eldre befolkning. Pr nå er det gode finansieringsordninger for de fleste byggene til denne målgruppen. En del av investeringene skal bidra til at tjenester kan gis på et lavere nivå i innsatstrappen, og med det unngå å gi tjenester som mottaker ikke har behov for, og som gjør at utgiftsnivået reelt sett er for høyt. En del av investeringene krever økte driftsutgifter (eksempelvis nytt sykehjem Lyngbakken som bygges nå). En søker nå å bremse økningen i utgifter gjennom å gjøre det vi mener er de rette investeringene og ta de rette grepene når det gjelder struktur, organisering og tjenestenivå. Likevel må det fra tid til annen legges inn økt budsjetttramme til denne gruppen av brukere. Det er synliggjort ved en netto utgiftsøkning på ca kr 100 mill de neste 15 årene.

De strukturelle grepene som gjøres i Helse og velferd er avgjørende for å ha en økonomi som er bærekraftig over tid, med en aldrende befolkning og stadig mindre tilgang på arbeidskraft. Allerede i 2024 ser en at det er stort press på kommuneøkonomien og en betydelig rekrutteringsutfordring innenfor helse og omsorg. Derfor er det nødvendig å planlegge for struktur, organisering og tjenestenivå som er ressurseffektiv både med tanke på hender og penger, og som samtidig ivaretar brukernes behov

for tjenester på det nivået i bolig- og innstastrappa de faktisk har behov for. Et av de viktige grepene er å ha en vridning mot en relativt større andel omsorgsboliger med ulik grad av bemanning og relativt færre sykehjemsplasser. Et annet viktig grep vil være å ha god kapasitet på dagaktivitetsplasser, som er et tilbud noe ned i innsatstrappa, og som er et viktig bidrag til at eldre og demente kan bo lengre hjemme. Et tredje bidrag er generelt færre og større enheter, primært sentralt plassert, noe som vil være mer ressurseffektivt. Det gjelder både sykehjem, omsorgsboliger til eldre og boliger til andre grupper.

I Oppvekst er det synkende barne- og elevtall de nærmeste tiårene. Det innebærer at det vil være arealmessig stor overkapasitet i skolene. Utfra det perspektivet har Skien for mange og for små skoler i løpet av få år. Både Bølehøgda, Skotfoss og Melum er relativt små skoler, og det anbefales å legge ned Bølehøgda og Melum nå. Skotfoss vurderes når mulige boligutbygginger der er mer avklart. Alle disse vil gi innsparinger i driften i størrelsesorden kr 1 mill – 3 mill ved nedleggelse og overflytting av elevene til annen skole, også der det må foretas noe ut- og ombygginger. For Bølehøgda sin del kan eiendommen selges, samtidig som dette strukturgrepet også har betydning for innsatsområde 1 Spesialundervisning, der de foreslåtte grepene gir både mer undervisningsressurser i nærskolen og en samlet innsparing i første omgang på ca kr 3,6 mill de første årene og med potensiale for ytterligere 2,5 -3 mill på sikt. I tillegg til økonomiske incitament vil omlegginger her gi tjenester mer tilpasset ny opplæringslov, større grad av tjenester i det ordinære tilbudet og et styrket handlingsrom i det ordinære tilbudet.

I tillegg til ovenstående er det lagt inn midler til flerbrukshall Gimsøy skole og ny Klyve skole noe ut i LDIP-perioden. Disse investeringene må være gjenstand for vurdering og avstemmes mot kommunens økonomiske situasjon når det nærmer seg tidspunkt for evt realisering av investeringene. Disse investeringene er begrunnet med manglende arealkapasitet og/eller byggenes beskaffenhet og egnethet. De har derfor ikke noe innsparingspotensiale i seg, bare kostnader. Barnehage må også hele tiden tilpasses barnetall og etterspørsel. Her ser en for seg at det i første omgang kan være aktuelt å redusere antall barnehageplasser, og om det skal investeres så bør det være i en sentrumsnær barnehage. En slik eventuell investering vil ligge langt fram i tid.

Risikoer i handlingsprogram og økonomiplan

Demografiendringer: Gir færre yrkesaktive og flere tjenestemottakere. Beregnede demografiutgifter har så langt blitt kompensert gjennom inntektssystemet, men vi har ikke full sikkerhet for at det vil være tilfelle i fremtiden. Kravet til effektivisering og omstilling er derfor helt reelt, for å være forberedt på ytterligere press på kommuneøkonomien. Det er gjort omfordeling i budsjetttrammene når det gjelder demografi på denne måten:

- Oppvekst har de siste årene, og også i denne økonomiplanen, fått redusert driftsrammen knyttet til forventet nedgang i antall barn i både barnehage- og skolealder ihht SSB prognoser (middels-alternativet for befolkningsutvikling). Det er en viss risiko for at nedgang i barnetallet ikke blir så stor som forutsatt og at reduksjonen i budsjetttrammene dermed er urealistisk.
- På Helse og velferd det er lagt inn midler til drift av nytt sykehjem på Lyngbakken fra 2026. Det ble også lagt inn midler til styrking av hjemmetjenesten og drift av sykehjemmet i Kverndalen i 2023/2024. Ut over det må kommunalområdet i hovedsak løse økte utgifter gjennom omstillinger, strukturendringer og justering av tjenestenivå i økonomiplanperioden. Jfr nedenfor om omstillingsbehov og budsjettoverskridelser.

Mangel på arbeidskraft: Er i seg selv en stor kostnadsdriver i kommunen med dyre løsninger til vikar, overtid og innleie. Risiko for fortsatt rekrutteringsutfordringer og høyt sykefravær er tilstede.

Pensjonskostnader: Økte pensjonskostnader, inkl amortisering av tidligere års premieavvik, kompenseres gjennom realveksten i frie inntekter. Det er lagt inn en økning i pensjonskostnadene i økonomiplanen, med en grad av forsiktighet for å redusere risiko for store avvik, herunder amortisering av tidligere premieavvik. Men økte pensjonskostnader som følge av endring i AFP-ordningen er ikke lagt inn, jfr at departementet har sagt at pensjonsselskapene skal avvente å beregne inn disse i kostnadene, da det er stor usikkerhet hvordan kostnadene vil bli påvirket. Derfor er AFP-effekten heller ikke kompensert i de frie inntektene for 2025. Det er varslet at dette vil kompenseres i forbindelse med RNB i 2025. Dekning over rammetilskuddet samt budsjettering av premieavvik og amortisering er risikoreduserende.

Bosetting av flyktninger: Erfaringer hittil har vært at integreringstilskudd i hovedsak dekker utgiftene ved bosetting i den femårsperioden de bosatte har flyktningstatus og utløser tilskudd. Hva høye bosettingstall vil innebære på lengre sikt er avhengig av i hvilken grad flyktningene blir værende utenfor arbeid eller utdanning. Det knytter seg også usikkerhet til å nedskalere tilbudet når bosettingstall går ned. Det er budsjettert med mottak av bare 30 flyktninger årlig i økonomiplanen for å ha en margin på inntektssiden dersom fortsatt høy bosetting.

Omstillingsbehov og budsjettoverskridelser: Merforbruk over tid i de store tjenesteområdene, fortsatt for høyt utgiftsnivå og store omstillinger som skal implementeres i en stor organisasjon har en iboende risiko i seg. Risiko kan handle om gjennomføringskraft, overvurdering av effekt, optimisme med tanke på når omstillinger får effekt, uforutsette omstillingskostnader, endring i rammebetingelser, innstramminger i lovverk knyttet til rettigheter eller økte forventninger.

Rentenivå: Det er fortsatt en viss usikkerhet knyttet til rentenivå både i nær og mer fjern framtid. Store låneopptak gjør at endring i rentenivå får store utslag i driftsbudsjettet. Økte renter blir heller ikke kompensert gjennom inntektssystemet, dette må kommunen dekke selv. Fastrente med varighet langt inn i økonomiplanperioden på store deler av lånegjelden samt det en anser som et realistisk og noe forsiktig budsjettering av rente på refinansiering og nye lån reduserer risikoen for store avvik.

Store investeringer: Fortsatt usikkert kostnadsbilde på byggevarer gir en risiko for at investeringsrammer viser seg i løpet av gjennomføringsfasen å ikke være tilstrekkelige. Usikkerhet kan reduseres gjennom blant annet forprosjekt-prosessen og valg av entreprisform, og ved å legge prisvekst fram til ferdigstilling inn i de store entreprisene og i investeringsrammen ifbm endelig investeringsbeslutning reduserer usikkerheten.

Skatteinntekter og inntektsutjevning: Disse har ikke vært å anse som risikofaktor de siste årene. Men i 2024 erfarer kommunesektoren at skatteinntektene ligger an til å bli betydelig lavere enn det som ble lagt til grunn i statsbudsjettet og som kommunene budsjetterer etter.

Framtidig utbytte: Kommunen har de siste årene mottatt store utbyttebeløp fra Skagerak Energi AS. Det er knyttet stor usikkerhet til hvilket nivå framtidige utbytteinntekter vil ligge på og hvilken utbyttestrategi og -mulighet selskapet vil ha ved evt fall i strømpriser og andre rammebetingelser. Det er budsjettert med redusert utbytte i økonomiplanperioden. Dette demper risikoen for inntektssvikt

Sannsynlighet	Svært stor			Mangel på arbeidskraft		
	Stor		Pensjonskostnader	Omstillinger Budsjettoverskridelser		
	Moderat	Bosetting flyktninger	Redusert utbytte Rentenivå Demografiendringer	Store investeringer		
	Liten			Svikt i skatteinntekter		
	Svært liten					
		Ubetydelig	Lav	Moderat	Alvorlig	Svært alvorlig
		Økonomisk konsekvens				

Investeringer i økonomiplanen

I kommende økonomiplan er det lagt inn investeringer for totalt kr 2,7 mrd (brutto inkl mva). Av dette er kr 1 mrd investeringer som gjelder selvkostområdene vann og avløp, herunder kr 110 mill til oppstart av nytt sentralrenseanlegg. Investeringene skal, sammen med driften, bidra til sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft, og legge til rette for god drift.

Behov for forbedringer og omstillinger i de kommunale tjenestene for å møte utfordringene med rekruttering av rett kompetanse, en presset kommuneøkonomi og store demografiendringer gjør at det er viktig å prioritere investeringer som kan understøtte utviklingen og bidra til effektivisering av tjenestene. Klima- og miljøhensyn må også veie tungt når investeringer skal planlegges og prioriteres, herunder sirkulær økonomi og mest mulig gjenbruk og god utnyttelse av eksisterende bygningsmasse. Kommunen har utarbeidet en første versjon av langsiktig drifts- og investeringsplan (LDIP) som legges fram samtidig med Handlingsprogram og økonomiplan, og som behandles parallelt med denne. Her er det gjort analyser av investeringer i et lengre perspektiv utfra forholdene nevnt ovenfor.

Investeringer som følger av vurderinger gjort i LDIP for planperioden 2025-2028 er

- ombygging av deler av Gjerpen sykehjem til dagaktivitetsplasser
- bygge om Klyvetunet (blant annet nåværende dagaktivitetssenter) til omsorgsboliger
- omgjøre Bakkane til bemannede omsorgsleiligheter
- bygge boliger for psykisk utviklingshemmede samt brukere innenfor rus/psykiatri
- foreta utvidelse og tilpasninger ved Buer skole og Enggrav skole

Det vises til LDIP for nærmere omtale av og bakgrunn for disse investeringene.

De største investeringene i planperioden er følgende:

Utvide sykehjemmet på Lyngbakken med 64 plasser

Ferdigstilles i 2025. Endelig investeringsramme ble vedtatt i juni 2024, og arbeidet startet opp ganske umiddelbart etter dette vedtaket. Investeringsrammen var inkl prisvekst og uforutsett fram til ferdigstillelse.

Nasjonalt Ibsensenter og bibliotek

Det vises her til sak i bystyret juni 2023 der brutto investeringsramme ble satt til kr 552,3 mill inkl mva. Jfr bystyrets vedtak om at "Endelig finansiering, kapitalkostnader, prisstigning og FDV legges inn i framtidig økonomiplan." Beløpene som ligger i framlagt økonomiplan bygger fortsatt på det som ble vedtatt den gangen. Det vil bli lagt fram ny sak våren 2025, der blant annet oppdaterte priser vil framgå.

VA-investeringer

Det er satt av kr 222 mill hvert år i økonomiplanen til VA-investeringer (vann og avløp). Miljøkrav og VA-plan vedtatt september 2022 ligger til grunn for investeringsrammene. I tillegg er det avsatt kr 110 mill i planperioden til oppstart av arbeidet med nytt sentralrenseanlegg.

Oversikt over investeringer - gruppert etter type (portefølje)

Beløp i 1000 kr

Portefølje (T)	Hovedprosjekt (T)	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Finansieringslinje
Annet	Egenkapital KLP	-1 890	-3 890	-1 890	-1 890	Finansiering
Annet	Egenkapital KLP	1 890	1 890	1 890	1 890	Investeringer
Annet	Egenkapital Skien kommunale pensjonskasse	-13 000	-26 000	-14 000	-14 000	Finansiering
Annet	Egenkapital Skien kommunale pensjonskasse	13 000	13 000	14 000	14 000	Investeringer
Annet	Investeringer praktisk undervisning 5.-10. trinn	5 000	5 000	5 000	5 000	Investeringer
Annet	Småprosjekter investeringer oppvekst	4 500	3 750	3 750	3 750	Investeringer
Annet	Småprosjekter som understøtter driften helse og velferd	7 260	7 260	7 260	7 260	Investeringer
Sum Annet		16 760	1 010	16 010	16 010	
Bygg	Bakkane bo- og behandlingssenter	0	3 500	0	0	Investeringer
Bygg	Boliger rehabilitering og psykisk helse	0	-4 000	-8 000	-8 000	Finansiering
Bygg	Boliger rehabilitering og psykisk helse	18 750	18 750	18 750	18 749	Investeringer
Bygg	Gjerpen sykehjem ombygging til dagaktivitetstilbud	0	-11 000	0	0	Finansiering
Bygg	Gjerpen sykehjem ombygging til dagaktivitetstilbud	36 000	0	0	0	Investeringer
Bygg	Investering boliger	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000	Finansiering
Bygg	Investering boliger	10 309	10 309	10 309	10 309	Investeringer
Bygg	Investeringsplan formålsbygg	11 500	9 500	9 500	9 500	Investeringer
Bygg	Klyve skole	0	0	0	5 000	Investeringer
Bygg	Klyvetunet bygges om til omsorgsboliger	0	-12 000	0	0	Finansiering
Bygg	Klyvetunet bygges om til omsorgsboliger	43 750	0	0	0	Investeringer
Bygg	Lyngbakken sykehjem - utvidelse plasser	0	-84 000	0	0	Finansiering
Bygg	Lyngbakken sykehjem - utvidelse plasser	204 750	0	0	0	Investeringer
Bygg	Nytt bibliotek og besøkssenter	-121 650	-51 143	-16 282	-36 236	Finansiering
Bygg	Nytt bibliotek og besøkssenter	150 000	150 000	150 000	53 964	Investeringer
Bygg	Oppgradering Stevnehallen	8 000	5 000	0	0	Investeringer
Bygg	Salg av anlegg	0	-160 000	0	0	Finansiering

Portefølje (T)	Hovedprosjekt (T)	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Finansieringslinje
Bygg	Solceller i formålsbygg	0	12 500	12 500	0	Investeringer
Bygg	Utvidelse Buer skole og tilpasninger Enggrav skole	12 500	100 000	0	0	Investeringer
Sum Bygg		368 909	-17 584	171 777	48 287	
Ingen verdi	Lån og mvakomp-fellesfinansiering	-750 438	-341 570	-536 306	-437 816	Finansiering
Ingen verdi	Oppgraderinger Gulset u-skole	8 000	0	0	0	Investeringer
Sum Ingen verdi		-742 438	-341 570	-536 306	-437 816	
IT/maskiner	Den digitale skole	13 125	13 125	13 125	13 125	Investeringer
IT/maskiner	Investeringsramme KID - Digitalisering sprosjekter	23 251	23 250	23 250	23 250	Investeringer
IT/maskiner	Legevaktbil	0	2 375	0	0	Investeringer
Sum IT/maskiner		36 376	38 750	36 375	36 375	
Kirke	Kirkebevaringsprogram	7 500	7 000	10 000	5 000	Investeringer
Sum Kirke		7 500	7 000	10 000	5 000	
Klima/Miljø	Elbil ladestasjoner, infrastruktur Investeringer	2 600	2 600	2 600	2 600	Investeringer
Klima/Miljø	Maskinforvaltning/transformasjon biogass	13 250	8 750	8 750	8 750	Investeringer
Klima/Miljø	Jernbanestoppsted i fjellet	0	15 000	0	-15 000	Finansiering
Klima/Miljø	Jernbanestoppsted i fjellet	0	0	0	15 000	Investeringer
Klima/Miljø	Klima og energiplan	8 750	8 750	8 750	8 750	Investeringer
Klima/Miljø	Kommunal andel Bypakka	13 750	13 750	7 500	7 500	Investeringer
Klima/Miljø	Ladeinfrastruktur Skien	1 250	1 250	1 250	1 250	Investeringer
Sum Klima/Miljø		39 600	50 100	28 850	28 850	
Næring/arealer	Arealutvikling næring og bolig	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000	Finansiering
Næring/arealer	Arealutvikling næring og bolig	10 336	10 336	10 336	10 336	Investeringer
Næring/arealer	Salg av eiendom	-4 000	-4 000	-34 000	-4 000	Finansiering
Næring/arealer	Utbyggingsavtale Skien Brygge	15 000	0	0	0	Investeringer
Sum Næring/arealer		13 336	-1 664	-31 664	-1 664	
Park/byutvikling	Byutviklingsprosjekter	1 199	1 199	1 199	1 199	Investeringer
Park/byutvikling	Lekeplasser/rekreasjonsområder	2 000	2 000	2 000	2 000	Investeringer
Park/byutvikling	Skien fritidspark - investeringsramme	1 500	1 500	1 500	1 500	Investeringer
Park/byutvikling	Småprosjekter investering BDK	6 100	6 100	6 100	6 100	Investeringer
Park/byutvikling	Uteområder skoler-barnehager-møtearena	600	600	600	600	Investeringer
Sum Park/byutvikling		11 399	11 399	11 399	11 399	
VARF - selvkostområde	Sentralrenseanlegg	5 000	5 000	50 000	50 000	Investeringer
VARF - selvkostområde	Slambil	0	4 000	0	0	Investeringer
VARF - selvkostområde	Vann og Avløp- investeringer	222 000	222 000	222 000	222 000	Investeringer
Sum VARF - selvkostområde		227 000	231 000	272 000	272 000	
Vei og samferdsel	Aksjon skoleveg	-570	-570	-570	-570	Finansiering
Vei og samferdsel	Aksjon skoleveg	950	950	950	950	Investeringer

Portefølje (T)	Hovedprosjekt (T)	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Finansieringslinje
Vei og samferdsel	Infrastruktur i bakken	2 404	2 404	2 404	2 404	Investeringer
Vei og samferdsel	Oppgradering av vegger/bruere/sikkerhetstiltak	15 750	15 750	15 750	15 750	Investeringer
Vei og samferdsel	Reduksjon andel grusveger	2 500	2 500	2 500	2 500	Investeringer
Vei og samferdsel	Veg og gatelys i distriktene	525	525	525	525	Investeringer
Sum Vei og samferdsel		21 559	21 559	21 559	21 559	
Totalsum		0	0	0	0	

Merk at investeringsbeløp i tabellen er inkl. eventuell merverdiavgift.

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Investeringer i varige driftsmidler	882 159	674 283	598 158	509 621
Tilskudd til andres investeringer	7 500	7 000	10 000	5 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	14 890	14 890	15 890	15 890
Sum finansierungsbehov	904 549	696 173	624 048	530 511
Kompensasjon for merverdiavgift	-120 480	-81 125	-57 694	-37 989
Tilskudd fra andre	-64 570	-116 570	-13 570	-46 620
Salg av varige driftsmidler	-12 000	-12 000	-42 000	-12 000
Salg av finansielle anleggsmidler	0	-160 000	0	0
Bruk av lån	-629 958	-260 445	-478 613	-399 827
Videreutlån	100 000	100 000	100 000	100 000
Bruk av lån til videreutlån	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Avdrag på lån til videreutlån	17 000	19 000	21 000	23 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-17 000	-19 000	-21 000	-23 000
Overføring fra drift	-14 890	-14 890	-15 890	-30 890
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-21 805	-10 000	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-40 845	-41 143	-16 282	-3 186
Sum finansiering	-904 549	-696 173	-624 048	-530 511
Sum finansierungsbehov	904 549	696 173	624 048	530 511
Sum finansiering	-904 549	-696 173	-624 048	-530 511
Udekket finansiering	0	0	0	0

Ca 69% av bruttoinvesteringene i fireårsperioden lånefinansieres. Årsaken til en forholdsvis lav lånefinansierungsgrad er for det første at mva-kompensasjon finansierer ca 10%. Både Lyngbakken sykehjem, ombygging av Klyvetunet og Gjerpen sykehjem samt Ibsenbiblioteket delfinansiert med tilskudd Videre brukes det investeringsfond i finansieringen av biblioteket.

Lånerammen til videreutlån av startlån fra Husbanken ble i foregående økonomiplaner trappet opp fra kr 90 mill, og gradvis økende til kr 150 mill i 2026. Det har vist seg at en ikke har klart å gjøre seg nytte av forhøyet låneramme, den foreslås derfor redusert igjen til kr 100 mill. Startlån er et godt virkemiddel slik at familier som ikke får tilstrekkelig finansiering i det ordinære lånemarkedet får mulighet til å skaffe seg egen bolig. Også for startlån foretas det vurdering av familiens mulighet til å betjene lån. Lavere betjeningsevne er årsaken til at det ikke har vært lånt ut så mye som den økte lånerammen tillot. Det er svært lite tap på startlån.

Salg av anleggsmidler

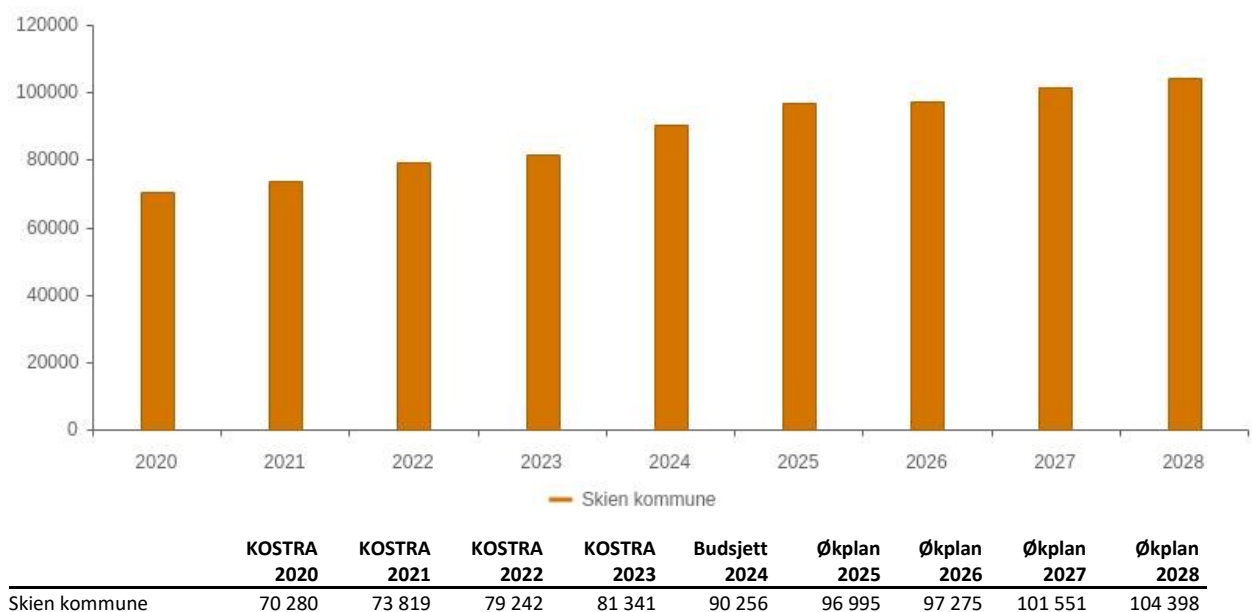
I økonomiplanen er det lagt inn en forutsetning om salg av eiendommer for kr 4 mill årlig. Salg av bolig og evt næringsseiendommer inngår ikke i denne summen. I tillegg legges det opp til salg av Bølehøgda

skole ifbm at det foreslås å flytte Bølehøgda-elevene til Buer. Dette er en del av arealeffektiviseringen som følger av LDIP.

Det foreslås også å selge Bjorstaddalen Avfallsanlegg AS. Bakgrunnen for at dette foreslås er at det er knyttet usikkerhet til hvorvidt en kan forvente framtidig utbytte fra selskapet. Dette er et rent næringselskap som ikke lenger løser noen av kommunens oppgaver. En anser det derfor som hensiktsmessig å selge Bjorstaddalen og bruke midlene fra salget til å redusere låneopptaket til finansiering av investeringer. Et høyst foreløpig anslag ligger mellom kr 150 og 200 mill. Dersom dette salget vedtas må det startes en prosess for å komme fram til reell salgssum basert på takst. Evt ny vurdering av salget må gjøres når taksten er kjent. Salget er lagt i 2026, men takst bør innhentes ganske snart i 2025 dersom salget vedtas.

Netto lånegjeld i kroner per innbygger

Klimabudsjett

Klimaarbeidet og -tiltak omfatter mange ulike innsatsområder, og de kan sorteres i følgende hovedgrupper:

- **redusere utslipp av klimagasser**
- **ivareta opptak og lagring av CO2**
- **tilpasse til klimaendringer**

Reduksjon av klimagasser omfatter bl.a. alle menneskeskapte utslipp fra veitrafikk, energi, oppvarming, sjøfart, luftfart, jordbruk, avfall og avløp. Indirekte utslipp som gjøres via forbruk og innkjøp kan også beregnes. Naturens egen funksjon for opptak og lagring av klimagasser er en nøkkelfaktor i klimaarbeidet. Gjennom FNs rapporter om klima og naturmangfold har dette gitt arbeidet sentral, ny kunnskap om utslipp og opptak av klimagasser.

Klimaendringer og tap av natur er blant vår tids største utfordringer og disse er knyttet sammen både i årsak og løsning. Arealbruk og beregning av klimagassutslipp ved endring i arealbruk er en viktig del av det helhetlige klimaregnskapet. Gjennom klimatilpasning kan man jobbe fram løsninger som vil imøtekomme eller dempe virkningen av klimaendringer som f.eks. økt temperatur, økt nedbør, ekstremvær eller branner. Også sosiale eller samfunnsmessige forhold kan være del av tilpasning til endret klima.

Skien kommune jobber innenfor denne helhetlige tilnærmingen til klima. Det er to ulike utslippsregnskap; det geografiske regnskapet publisert av Miljødirektoratet, og det interne regnskapet for Skien kommune som virksomhet. Dette er verktøy for å se på utvikling i utslipp og måloppnåelse i Skien kommune. Det er behov for å utvikle metoder og verktøy videre. Deriblant gjelder dette også implementering av arealverktøy for å måle utslipp ved omdisponering og endret arealbruk. Under denne tredelte helheten (reduksjon, ivareta og tilpasse) løfter Skien klimaarbeidet på tvers av arbeidsområder og ansvar.

Kommunens klimamål

Skien og Porsgrunn kommuner vedtok i 2018 felles kommunedelplan for Klima og energi (Kommunedelplan for klima og energi, Skien og Porsgrunn 2018-2025). Her er kommunenes strategier og reduksjonsmål vedtatt fram til 2025. Det er satt verbale mål for 2030 og en visjon som strekker seg fram til 2050. Den legger til grunn at i 2030 er Skien robust til å møte fremtidige klimaendringer, og visjonen sier at Skien er robust til å møte klimaendringer og være klimanøytrale innen 2050.

Overordnede strategier er:

1. Klimahensyn skal være førende for langsiktig byutvikling i Porsgrunn og Skien. Planlegging og myndighetsutøvelse skal bygge på føringer om reduserte klimagassutslipp og tilpasninger til endret klima.
2. Kommunene skal ha fokus på lavt klimafotavtrykk ved innkjøp, tjenestereiser og i egne utbyggingsprosjekter
3. Kommunene skal være pådrivere for klimavennlige vaner hos innbyggerne
4. Kommunene skal være pådrivere for utvikling av klimavennlig teknologi og næringsvirksomhet, og legge til rette for det grønne skiftet gjennom samarbeid med virksomheter og kunnskapsmiljø
5. kommunene skal legge til rette for kompetanseheving og samarbeid om klimatiltak og klimatilpasning både internt i organisasjonen og befolkningen for øvrig
6. De positive tiltakene som gjennomføres i kommunen skal kommuniseres ut til kommunens innbyggere

I løpet av handlingsplanperioden vil kommunedelplan for klima og energi revideres. Her vil mål for Skien kommune ses sammen med internasjonale og nasjonale mål for utslippsreduksjon. Fram til dette, gjelder kommunedelplan for klima og energi 2018-2025 sine mål, sammen med politiske bestillinger og statlige føringer. Fordi tiltaksbanene i gjeldende plan ikke er oppdaterte, tar den heller ikke opp i seg effekten av nye klimatiltak som kommunen gjør. Framskrivningene blir derfor unøyaktige. For perioden 2018 til i dag har det skjedd en stor utvikling og det vil være en utfordring å svare ut hvordan Skien kommune når sine utslippsmål ut fra metodikken i gjeldende plan. Dette viser behovet for å få en ny plan.

Klimabudsjett

Klimabudsjettet fungerer som planens årlige handlingsdel for klimaområdet. Klimabudsjettet er en integrert del av kommunens handlings- og økonomiplan og følger årshjul og rapporteringsrutiner på samme måte som budsjettet.

Klimabudsjett for egen virksomhet

Klimafotavtrykket til Porsgrunn og Skien sin egen virksomhet skal reduseres med:

- 15 % (12 000 tonn CO₂e) innen 2020, sett i forhold til 2015.
- 30 % (24 000 tonn CO₂e) innen 2025, sett i forhold til 2015.

Målene er beregnet ut fra KOSTRA data. Denne beregner klimafotavtrykket for ulike tjenesteområder og kostnadsarter ved hjelp omregningsfaktorer for utslipp.

Utslipp innenfor virksomheten viser til Skien kommune som bedrift. Reduksjonsmålet for 2020 med 15 prosent nedgang er nådd. I årsmeldingen for 2022 rapporterte Skien kommune at reduksjonsmålet på 30 prosent nedgang innen 2025 var innenfor rekkevidde. Oppdaterte tall fra 2022 (Klimakost 2022, Asplan Viak) viser i ettertid at dette blir vanskelig. Dette er særlig knyttet til nye investeringer.

Skien kommune er likevel en mer klima- og miljøvennlig kommune i dag, sammenlignet med hvordan kommunen var i forkant av denne planperioden. Dette kan begrunnes i at kommunens bilpark er mer fossilfri, de kommunale byggene mer energieffektive og det blir tatt mer hensyn til klimaaspektet i tidligfase og gjennomføring av prosjekter.

Gjeldende klima- og energiplan er ikke tilpasset det nye rapporteringssystemet som kommunen tok i bruk i 2022 (Framsikt). Metoden som ligger bak utregning av målene i dag fanger heller ikke opp nye tiltak som blir iverksatt. Det har derfor vært utfordrende å bruke gjeldende plans mål og beregningsverktøy til å svare på om kommunen når målene sine gjennom dagens tiltak.

I arbeidet med rullering av klima- og energiplan legges det nå til grunn at det må utarbeides nytt klimabudsjett og klimaregnskap. Dette skal sette mål og utarbeide tiltak som svarer ut føringer og forventninger fram mot 2030 og 2050.

I årsmeldingen for 2023 ble utslippstallene for egen virksomhet i 2022 presentert, som på rapporteringstidspunktet var de nyeste tallene. Dette var siste gang vi fikk oppdaterte tall ved dagens metodikk i gjeldende plan. Det blir nå viktig å sette premisser og rammer for en ny klima- og energiplan, og legge opp til mål og målemetoder som sikrer et ambisiøst klimaarbeid videre.

Klimatiltak

Skien kommune bevilger 7 millioner kroner årlig til en investeringspott for internt klimaarbeid i Skien kommune. Investeringsmidlene støtter prosjekt som bidrar til reelle utslippskutt i kommunen. Tiltak som både kan vise klimareduserende effekt og høy måloppnåelse på gjennomføring blir prioritert. Likeså er prosjekt som kan samfinansieres med statlige eller regionale tilskuddsordninger prioritert. Dette gjelder f.eks. Klimasatsordningen til Miljødirektoratet. Holdningsskapende prosjekt kan også prioriteres.

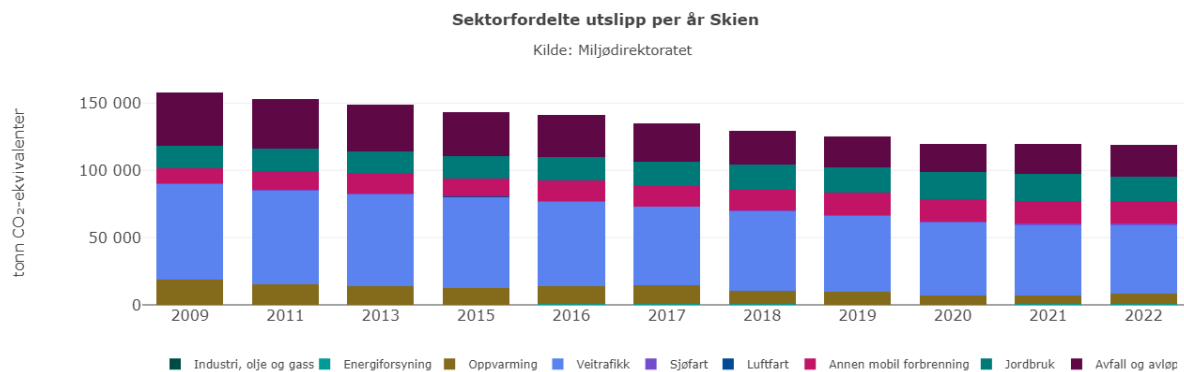
Innenfor alle kommunalområder må det gjøres klimaarbeid og konkrete klimatiltak for å redusere utslipp og øke kunnskapen. Det må brytes ned i oppgaver som kan vise en klimaeffekt, og som vil bidra til å nå Skien kommunes klimamål.

Klimabudsjett geografiske utslipp

Det er klimagassutslippene fra 2015 som er vår referanse i henhold til reduksjonsmålet. Det er disse utslippene som skal reduseres med 35% innen utgangen av 2025, og det er dette målet vi legger til grunn for dette klimabudsjettet. En reduksjon på 35% med 2015 som referanseår er et ambisiøst mål. Ikke først og fremst fordi det prosentvise målet er så høyt, men fordi referanseåret er så kort tilbake i tid. Der andre kommuner bruker 2009 eller 1990 som referanseår, har Skien kommune 2015 som referanseår. Med en referanseår så kort tilbake i tid får vi mindre hjelp fra nye statlige føringer og teknologiske fremskritt i samfunnet. Mer av ansvaret for å kutte utslippene legges derfor over på oss som kommune. Reduksjonsmålene for geografiske utslipp er som følger:

- **20 % (46 000 tonn CO₂e) innen 2020, sett i forhold til 2015.**
- **35 % (80 000 tonn CO₂e) innen 2025, sett i forhold til 2015.**

Hvert år publiserer Miljødirektoratet oppdaterte utslippstall for geografiske klimagassutslipp for norske kommuner. Tallene kommer med 2 år etterslep, og dette klimabudsjettet tar utgangspunkt i de nyeste tallene fra 2022.

Utslippstallene fra 2009 og frem til 2022 viser en tydelig nedadgående trend i de totale klimagassutslippene. I tidsperioden har utslippene gått ned med omlag 39 000 tonn CO₂e, som tilsvarer en prosentvis nedgang på 25 prosent. De største utslippsdriverne er sektorene «veitrafikk» og «annen mobil forbrening». Kort fortalt innbefatter dette utslipp fra fossildrevne maskiner, enten det er med registreringskilt på vei (veitrafikk), eller i form av en maskin uten registreringskilt på en anleggsplass (annen mobil forbrening). Utviklingen i utslipp er derfor i stor grad knyttet til disse to sektorene, og mye avgjøres av hvilke tiltak og endringer som skjer innenfor overnevnte sektorer. Utslippene knyttet til veitrafikk er de som historisk sett har hatt den største nedgangen. Denne nedgangen har nå flatet ut, og utslippene fra sektoren har stabilisert seg rundt 50 000 tonn CO₂e årlig. Tallene fra Miljødirektoratet baserer seg på utslipp fra ulike kjøretøygrupper. En mer detaljert analyse av trafikkutviklingen kan leses i «Belønningsavtale Grenland 2021 – 2024, Årsrapport 2023). Bypakkesamarbeidet er trolig det viktigste virkemiddel kommunen har som kan påvirke utslippene knyttet til veitrafikk lokalt. Et tettere samarbeid med Bypakke Grenland blir viktig i neste budsjettperiode, slik at vi får flere personer til å velge kollektivt, eller gange og sykkel.

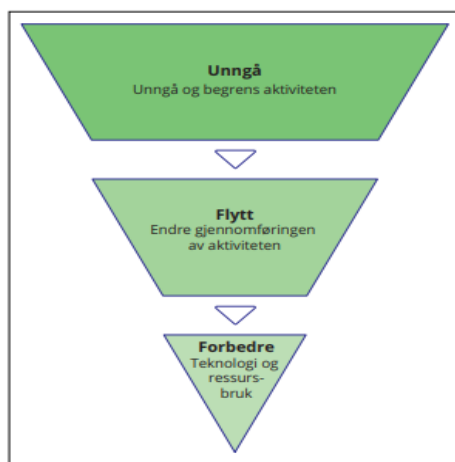
Når det gjelder utslippene knyttet til «annen mobil forbrening» er dette den eneste sektoren hvor utslippene faktisk går opp. Dette kan forklares med økt byggeaktivitet i kommunen de siste årene, både knyttet til utvikling av infrastruktur og bolig. Disse aktivitetene skjer både i kommunal og privat regi, så det er behov for en bred tilnærming, med virkemidler som treffer både det offentlige og det private.

Til tross for at utslippsutviklingen har vært god fra 2009, er Skien sitt referanseår satt til 2015, som gjør at måloppnåelsen må måles ut fra dette året. I denne tidsperioden har reduksjonen vært mindre, med totalt 18 prosent reduksjon. For at reduksjonsmålet for 2025 skal nås, er man derfor avhengig av at de geografiske klimagassutslippene blir redusert med ytterligere 17 prosent de neste tre årene. I praksis betyr det at vi må kutte over 8000 tonn CO₂e de neste tre årene, som i igjen betyr at det årlige reduksjonene må bli 8 ganger høyere enn de har vært tidligere år. Det må kuttes nesten like mye de neste 3 årene som det har blitt gjort de forgående 7 årene. Til sammenligning har Skien kommune kuttet rundt 1% av sine utslipp de siste 3 årene, som er litt over landsgjennomsnittet.

Tiltak og virkemidler i gjeldene plan er ikke dimensjonert for klimakutt i denne størrelsesorden. Det er derfor avgjørende for klimaarbeidet at det i neste budsjett- og handlingsprogramperiode gjøres et betydelig arbeid med å definere kommunens handlingsrom knyttet til å redusere de geografiske klimagassutslippene. Når dette er gjort er det behov for å lage en tiltaksbank med målbare og effektberegnete tiltak, som i sin tur kan brukes inn i klimabudsjettene. Selv om alle sektorer har et bidrag, er kommunens påvirkning ulik i de ulike sektorene. Tiltakene bør utarbeides slik at de treffer der utslippene og handlingsrommet er størst.

Hovedutfordringer og muligheter for klimaarbeidet i handlingsplanperioden

Klimaendringene er blant vår tids største utfordringer og det påvirker oss direkte og indirekte i stadig nye sammenhenger. Basert på internasjonal kunnskap og nasjonale mål for klimaarbeidet må Skien kommune ha en helhetlig tilnærming til arbeidet, med fokus på både utslipp, opptak og tilpasning i klimaarbeidet.

Figur 3.13 Rammeverket for tiltak – unngå, flytte, forbedre.

Kilde: Klimautvalget 2050

Utfordringene innenfor klimagassutslipp ligger i å bruke kunnskapene om direkte og indirekte utslipp i kommunen til å gjennomføre og prioritere tiltak med høy måloppnåelse. I dette ligger føringer for gjenbruk, omforming og sirkulærøkonomi som sentrale. Dette treffer innenfor alle kommunens virksomhetsområder så vel innkjøp, drift, investering og arealforvaltning. Dette støttes av rammeverket *Unngå – Flytte – Forbedre* (Klimautvalget, 2050) som legges til grunn i det nasjonale og internasjonale klimaarbeidet og vises i figuren nedenfor. Det gir en tydelig retning for prioritering og vurdering. Tiltak for å unngå utslipp har høyest prioritet og bør være utgangspunktet i alle avgjørelser. Dersom aktiviteten ikke kan unngås skal man flytte aktiviteten, dvs. måten den blir gjennomført på. Dersom man verken kan unngå eller flytte skal man forbedre, dvs. velge beste teknologi eller ressursbruk.

Klimaendringene treffer vår kommune på lik linje med andre kommuner, og vi må ha en bred tilnærming til hvordan økt nedbør, temperatur og vind vil påvirke så vel våre fysiske omgivelser som sosiale forhold. Naturbaserte løsninger løftes opp som viktige for klimatilpasning, men dette vil også kunne bidra positivt i folkehelsearbeidet, arbeidet med naturmangfoldet m.fl.

Med kunnskap om sammenhenger mellom klimagassutslipp og klimatilpasning opp mot arealbruk er det en utfordring at presset på naturarealene øker. Arbeidet med klimanøytralitet, hvor det søkes et netto null regnskap for areal brukt til utbygging og areal restaurert i planperioden, viser et arbeidsområde som blir viktig del av klimaarbeidet framover.

Kommunens tjenesteområder

Selskaper og annen felles drift

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett	225 459	225 459	225 459	225 459
Konsekvensjusteringer	-71 339	-70 311	-68 460	-66 340
Konsekvensjustert ramme	154 120	155 148	156 999	159 119
Nye tiltak				
Ibsenhuset AS, driftstilskudd	11 783	11 783	11 783	11 783
Ibsenhuset AS, investeringsformål	1 500	1 500	1 500	1 500
Kirken	32 680	32 680	32 680	32 680
Skien fritidspark KF, kjøp av tjenester iht tjenesteytingsavtale	49 879	49 879	49 879	49 879
Skien fritidspark KF, leie iht tjenesteytingsavtaøe	-24 178	-24 178	-24 178	-24 178
Telemark museum	4 042	4 042	4 042	4 042
Telemark og Vestfold regionteater AS	4 917	4 917	4 917	4 917
Vestfold Telemark Reiseliv AS, kjøp av tjenester	1 639	1 639	1 639	1 639
Sum Nye tiltak	82 262	82 262	82 262	82 262
Nye tiltak og realendringer	82 262	82 262	82 262	82 262
Ramme 2025-2028	236 381	237 409	239 260	241 380

Kommunedirektør

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett	10 089	10 089	10 089	10 089
Konsekvensjusteringer	-222	-222	-222	-222
Konsekvensjustert ramme	9 868	9 868	9 868	9 868
Nye tiltak				
Samhandlingskoordinator , Skiens andel	375	375	375	375
Sum Nye tiltak	375	375	375	375
Nye tiltak og realendringer	375	375	375	375
Ramme 2025-2028	10 243	10 243	10 243	10 243

Nye tiltak

Samhandlingskoordinator, Skiens andel

Det er inngått en samarbeidsavtale mellom kommunene og helsefellesskapet fra 2023 om opprettelse av en samhandlingskoordinator. Skiens andel innarbeides i økonomiplan i henhold til vedtak i B-sak 21/23

Oppvekst

Dette skal vi oppnå

Temaplan for oppvekst gir en faglig innramming for arbeidet de kommende årene. Temaplanen er delt inn i tre hovedområder:

- Framtidens læring
- Inkludering og deltakelse
- Spesialpedagogikk og involverende praksis

Følgende delmål er gjeldende:

- Alle barn og unge opplever læringsarenaer kjennetegnet av mestring, trivsel, faglig og sosial utvikling.
- Alle elever skal ha faglig progresjon.
- Alle skoler skal ha positiv resultatutvikling over tid.
- Alle barn og unge opplever å ha en meningsfull hverdag og fritid.
- Skien kommune deltar i forpliktende samarbeid med gravide, barn og unge, foresatte, frivilligheten og andre aktører.
- Alle barnehager og skoler skal være demokratibyggende arenaer der demokratiet leves, utvikles og legitimeres.
- Samhandling skal foregå der barn og foresatte er.
- Flere barn og unge får sitt barnehage- og skoletilbud i det ordinære felleskapet.

Måltabell

Hovedmål	Delmål
Den grønne kommunen omstiller seg til et lavutslippssamfunn	Vi skal bygge kunnskap og jobbe med holdningsendring som skaper klimavennlige vaner og levemåter
Den inkluderende kommunen er en kommune der alle har tilbud om arbeid eller aktivitet som skaper mening, tilhørighet og mestring	Vi skal gi utdanning og kvalifisering som møter behovet i arbeidsmarkedet. Skien kommune skal, i samarbeid med frivilligheten og andre, legge tilrette for fysisk aktivitet og sosiale møteplasser, og gjennom det bidra til bedre folkehelse og inkludering.
Den inkluderende kommunen er en kommune der barn er trygge og vokser opp som robuste individer	Vi skal jobbe forebyggende, sørge for tidlig innsats og sømløse overganger Vi skal styrke foreldrekompetansen og mobilisere familiens egne ressurser. Vi skal åpne og utvikle skoleområdene, slik at de bli gode sosiale møteplasser, som gir inkluderende lavterskeltilbud til unge i hele kommunen. Kommune, frivillighet og andre aktører skal utvikle samarbeidet for å skape inkluderende aktiviteter og møteplasser. Vi skal arbeide for at flere barn fra lavinntektsfamilier går i barnehage. Vi skal arbeide for at alle unge fullfører videregående skole.

Status og utfordringsbilde

Nedenfor beskrives status og utfordringsbildet i Oppvekst ved inngangen til ny handlingsprogramperiode

Status

Norges beste styrte kommuner (Agenda kaupang 2024) viser også i år at Skien kommune har høyere kvalitet, lavere kostnadsnivå og bedre effektivitet (sammenheng kvalitet og kostnader) enn gjennomsnittet i KOSTRA gruppe 11 (kommuner med innbyggertall mellom 45 000 og 75 000). Undersøkelsen tar for seg grunnskole, barnehage og barnevern. Det leveres solide tjenester innenfor hele oppvekstfeltet i Skien kommune.

Undersøkelsen viser på den annen side at Skien kommune har lavere grunnskolepoeng (standpunkt og eksamen etter 10. trinn), lavere skolebidrag på mellomtrinnet og i liten grad har lykket med tidlig innsats. Andelen elever med enkeltvedtak om individuell tilrettelagt opplæring (tidligere spesialundervisning) i 1. - 4. trinn er lavere enn i sammenlignbare kommuner. Andelen elever med enkeltvedtak øker ut over skoleløpet og innsatsen kan sies å være systematisk sen.

Oppvekstsektoren har brukt 2024 godt til å igangsette arbeidet og oppfølgingen av den nye temaplanen. Alle enheter har høsten 2024 med bred medvirkning fra ansatte utarbeidet virksomhetsplan for de kommende to årene. Her konkretiseres mål og strategier i temaplanen. Det er stor tro på retningen og innholdet temaplanen gir.

Oppvekst leverer gode tjenester til barn og unge i Skien kommune. Det gjøres en stor jobb av våre ansatte hver dag for å legge til rette for trygghet, mestring og trivsel for den enkelte. Forutsetningene er gode for å fortsette det gode arbeidet i årene som kommer. På den annen side skal det ikke underkommuniseres at kompleksiteten i det brede samfunnsoppdraget oppvekst har økende. Det legger press på tjenesten og ansatte. Det er ikke handlingsrom til å ivareta både bemanningsnormer og individuelle rettigheter som følger av lovverk fullt ut. Enheter som ikke klarer å redusere tiltak knyttet til barn og enkeltelever vil kunne komme i en situasjon der det må gjøres valg mellom å oppfylle normer eller prioritere vedtak om individuell tilrettelegging.

Utfordringsbilde

Sektorens største utfordringer de kommende årene er:

- Tilpasse tjenester strukturelt basert på demografiendringer
- Bli bedre på samhandling som setter barn og familien i sentrum
- Gjennom mer lek, praktisk og variert undervisning opprettholde høy motivasjon blant barn og elever
- Redusere sykefraværet
- Rekruttering til oppvekstsektoren

Det blir færre barn i årene som kommer. Spesielt innenfor skole er antall elevplasser for høy. I tillegg vil antall elevplasser i private skoler øke de kommende årene. Det er helt nødvendig å tilpasse kapasitet til det faktiske behovet.

I Skien kommune er det et godt tilbud til barn og elever med behov for varige tilrettelagte tilbud. Andelen barn som får sitt tilbud utenfor ordinære barnehager og skoler er langt høyere i Skien enn landet for øvrig. Det er nødvendig å se på organiseringen og antall plasser i de nevnte tilbudene.

Gjennom endringer i lovverk de senere år er kommunen forpliktet til å samhandle mer. Det gjelder særlig barn og familier med behov for hjelp fra flere instanser. Skien kommune planlegger å opprette et tverrsektorielt lederteam som skal bidra til at samhandling løses på system- og individnivå.

Elevundersøkelsen og UngData viser at elevers motivasjon er synkende gjennom skoleløpet. For mange elever kjeder seg i skolen. Stortingsmelding 34 (Meld. ST. 34 *En mer praktisk skole*) ble lansert september 2024, og peker på at lek og en mer praktisk skole er veien å gå på mellomtrinnet og ungdomsskolen. I temaplanen for oppvekst er det satt en tydelig retning for en slik tilnærming, og dette følges konkret opp i enhetenes virksomhetsplaner.

Sykefraværet i Skien kommune og i oppvekstsektoren er for høyt. Det jobbes videre med et samarbeid mellom HR, NAV arbeidslivssenter og enheter i oppvekst. Vold og trusler i skolen er en årsak til fravær og det jobbes videre med kompetanseheving og opplæring til hvordan forebygge og håndtere situasjoner som oppstår.

Antall studenter til barnehage- og lærerutdanninger er synkende, og gjennomsnittsalderen blant ansatte er forholdsvis høy. Antall søkere til hovedrekrutteringen i barnehager og skoler har fram til nå vært god, men rekruttering av kvalifisert personell gjennom året er mer krevende. Oppvekst jobber aktivt med å rekruttere fagarbeidere til barnehagelærerutdanningen gjennom en såkalt arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning. Videre er det tatt initiativ i regionen for å løfte rekrutteringen til lærerutdanningen i et samarbeid mellom kommuner og Universitetet i Sørøst-Norge.

Dette skal vi jobbe med

For å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel og ny temaplan for oppvekst foreslås følgende strategier:

- Vi skal skape utviklingsorienterte profesjonsfelloppgjør gjennom økt samarbeid og kompetanseheving.
- Vi skal skape trygge læringsmiljøer med en god balanse mellom mestring og utfordringer.
- Vi skal ha fokus på lek og utforskning i læringsmiljøene.
- Vi skal sikre en aktiv, praktisk og variert opplæring som oppleves relevant.
- Vi skal involvere barn og elever i større grad i beslutningsprosesser.
- Vi skal ha enheter som setter seg ambisiøse mål med tydelige indikatorer for progresjon.
- Vi skal åpne opp og utvikle områder i nærmiljøet slik at de blir gode sosiale møteplasser, som gir inkluderende lavterskeltilbud til barn og unge i hele kommunen.
- Vi skal etablere arenaer som legger til rette for at barn, unge og deres foresatte, ansatte i Oppvekst og andre aktører kan møtes for sammen å finne de gode løsningene.
- Vi skal ha et systemfokus som utgangspunkt når hjelp og støtte til barn og unge utvikles.

Skien kommune igangsetter i 2025 et forprosjekt til FACT ung. FACT ung team gir tilbud til unge mellom 12-25 år med psykisk helse- og/eller rusutfordringer, som har behov for langvarig, tilpasset og

sammensatt innsats fra flere tjenester og aktører. Forprosjektet skal lede til opprettelsen av et FACT ung team i Skien kommune.

Økonomi

Med stramme driftsrammer for kommunen er det i liten grad funnet rom for nye tiltak i planperioden. For Oppvekst er nye tiltak i all hovedsak knyttet til forslag i statsbudsjettet eller helårsvirkningen av forrige års statsbudsjett.

PPT søker om tilskudd til ordningen med ungdomslos. Kommunen må finansiere 50 % av satsingen som vil utgjøre om lag 1,25 mnok årlig.

Det er ikke funnet midler til å videreføre MIKS prosjektet i kulturskolen.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett	1 496 686	1 496 686	1 496 686	1 496 686
Sum Vedtak forrige periode	30 645	35 445	37 495	37 495
Sum Budsjettendring i år	71 528	71 528	71 528	71 528
Sum Lønns- og prisvekst	3 214	3 214	3 214	3 214
Konsekvensjusteringer	105 387	110 187	112 237	112 237
Konsekvensjustert ramme	1 602 073	1 606 873	1 608 923	1 608 923
Innsparingstiltak				
Demografi barnehage	-7 000	-9 500	-13 500	-23 500
Demografi skole	0	-4 000	-6 000	-7 000
LDIP: Avvikle Melum skole	0	-800	-1 600	-1 600
LDIP: Legge ned Bølehøgda skole, overføre elever til Buer	0	-2 250	-4 500	-4 500
LDIP: Samlokalisere og redusere omfang SPT skoleprosjektene	-1 250	-2 500	-2 500	-2 500
LDIP: Samorganisere spesialavdelinger	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Sum Innsparingstiltak	-8 750	-20 050	-29 100	-40 100
Nye tiltak				
Flere elever velkomstklassene vår 2025 pga høyt bosettingstall 2024	1 800	0	0	0
Maribakkane barnehage, overført fra tilskudd til renter og FDV	-3 300	-3 300	-3 300	-3 300
Statsbudsjettet: endring i pensjon fosterforeldre	760	760	760	760
Videreføring ungdomslos et år	1 250	0	0	0
Sum Nye tiltak	510	-2 540	-2 540	-2 540
Nye tiltak og realendringer	-8 240	-22 590	-31 640	-42 640
Ramme 2025-2028	1 593 833	1 584 283	1 577 283	1 566 283

Innsparingstiltak

Demografi barnehage

Endring i utgifter som følger av nedgang i barn i barnehagealder. Tallene er endring ifht 2024-budsjettet.

Demografi skole

Endring i utgifter som følger av nedgang i barn i skolealder. Tallene er endring ifht 2024-budsjettet. Elever i privatskoler er hensyntatt.

LDIP: Avvikle Melum skole

Melum skole legges ned og elevene overflyttes til Åfoss skole. Tiltaket krever ingen investeringer. Tiltaket innebærer reduksjon både i Oppvekst og BDK/Eiendom (FDV-utgifter). Hele beløpet vises for oversiktens skyld under Oppvekst og må fordeles i en budsjettjustering ifbm gjennomføring av tiltaket. Det vises til Innsatsområde 4 under Oppvekst i LDIP 2025-2044

LDIP: Legge ned Bølehøgda skole, overføre elever til Buer

Bølehøgda skole legges ned og elever overflyttes til Buer skole. Buer skole utvides med inntil 150 elevplasser (investeringsbudsjettet). Elever ved Sirius overflyttes til Enggrav. Tiltaket innebærer reduksjon både i Oppvekst og BDK/Eiendom (FDV-utgifter). Hele beløpet vises for oversiktens skyld under Oppvekst og må fordeles i en budsjettjustering ifbm gjennomføring av tiltaket. Det vises til Innsatsområde 2 under Oppvekst i LDIP 2025-2044.

LDIP: Samlokalisere og redusere omfang SPT skoleprosjektene

Samlokalisere SPT skoleprosjektene til en lokasjon og redusere antall plasser. SPT arbeidstrening avvikles. Lærer- og miljøarbeiderressurser overføres fra SPT til nærskoler. Tiltaket innebærer reduksjon både i Oppvekst og BDK/Eiendom (FDV-utgifter). Hele beløpet vises for oversiktens skyld under Oppvekst og må fordeles i en budsjettjustering ifbm gjennomføring av tiltaket. Det vises til Innsatsområde 1 under Oppvekst i LDIP 2025-2044.

LDIP: Samorganisere spesialavdelinger

Samorganisere spesialavdelingene Den Røde Skolen, Svanen, Sirius og Enggrav samt SPT og Fagenheten til en spesialpedagogisk enhet. Det vises til Innsatsområde 1 under Oppvekst i LDIP 2025-2044

Nye tiltak

Flere elever velkomstklassene vår 2025 pga høyt bosettingstall 2024

Det gis her budsjett til å dekke undervisning for flere elever enn et "normalbudsjett" i velkomstklassene ved Lunde barneskole og Mæla ungdomsskole som følge av mange bosatte flyktninger i 2024. Midler til 35 elever ligger fast i Oppveksts ramme. Dette er bevilgning til ca 30 elever ut over det faste antallet for våren 2025. Ytterligere bevilgning knyttet til evt høy bosetting i 2025 gjøres ved budsjettjustering våren 2025, samtidig med økning av inntektsbudsjett for integreringstilskudd.

Maribakkane barnehage, overført fra tilskudd til renter og FDV

Konsekvens av at kommunen kjøpte Maribakkane barnehage fra Grep sommer 2024. Driftsbudsjettet for barnehagen ligger fortsatt i Oppvekst, men utgifter til FDV, renter og avdrag flyttes fra posten for tilskudd private barnehager over til hhv BDK og finansutgifter.

Statsbudsjettet: endring i pensjon fosterforeldre

Midler knyttet til at fosterforeldre med frikjøp fra egen jobb får endrede pensjonsrettigheter.

Videreføring ungdomslos et år

Denne ble gitt som engangsbevilgning i den politiske budsjettprosessen for 2024. Tiltaket foreslås videreført ett år, men bør evalueres i forkant av budsjettprosessen for 2026 mtp evt videreføring ut over 2025. I tillegg til foreslått bevilgning blir det søkt om midler fra Bufdir.

Økonomi - investeringer

Bystyret vedtok i sak 52/24 å samlokalisere svangerskapsomsorgen og helsestasjonene 0-5 år. Tiltaket er planlagt gjennomført i 2025.

I investeringsbudsjettet for 2024 ble det avsatt kr 5 mill, disse midlene er knyttet til ombygging i Kverndalen der tjenestene skal samles.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum Økonomiplan
	2025	2026	2027	2028	2025-28
Investeringsprosjekter					
Den digitale skole	13 125	13 125	13 125	13 125	52 500
Investeringer praktisk undervisning 5.-10. trinn	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Klyve skole	0	0	0	5 000	5 000
Småprosjekter investeringer oppvekst	4 500	3 750	3 750	3 750	15 750
Utvidelse Buer skole og tilpasninger Enggrav skole	12 500	100 000	0	0	112 500
Sum investeringsprosjekter	35 125	121 875	21 875	26 875	205 750

Den digitale skole

Fornylse av PCer og nettbrett til elevene etter fastsatt plan for utskiftning

Investeringer praktisk undervisning 5.-10. trinn

Jfr ny opplæringslov og økt fokus på praktisk undervisning. Investeringen vil gi rom for tilpasning i ungdomsskolene. Det er etablert en statlig rentekompensasjonsordning for disse investeringene som innebærer at staten betaler til kommunen kompensasjon for rentekostnader årlig i 30 år.

Klyve skole

Jfr LDIP. Mulighetsstudie er gjennomført. Posten inneholder midler til forprosjekt og planlegging knyttet til evt utbygging. Selve utbyggingen vil ikke skje før i neste økonomiplanperiode, og må vurderes i neste LDIP utfra blant annet kommunens økonomiske situasjon

Småprosjekter investeringer oppvekst

Kr 1 875 000 av investeringsrammen (inkl mva) er tiltenkt opprusting av uteområder ved skoler og barnehager i 2025. Dette gjøres i nært samarbeid med avdeling Bydrift i BDK. Ut over det disponerer kommunedirektør midlene til ulike investeringsbehov, herunder universell utforming / tilpasninger for barn/elever med særlige behov.

Utvidelse Buer skole og tilpasninger Enggrav skole

Knyttet til forslag i LDIP om nedleggelse av Bølehøgda skole og utvidelse og tilpasninger Buer og Enggrav skoler. Salg av Bølehøgda skole er anslått til kr 30 mill, og vil delfinansiere denne investeringen.

Medarbeidere/organisasjon

Sykefravær

Oppvekst er bekymret for det høye sykefraværet. Sykefraværet fortsetter å øke. Korttidsfraværet er relativt stabilt og økningen er i hovedsak på langtidsfravær. Dette er en utvikling vi ser på tvers av tjenester i oppvekst. Det er vanskelig å identifisere konkrete årsakssammenhenger som kan forklare det økende fraværet.

Fravær i prosent	2021	2022	2023	1. og 2. tertial 2024 (snitt)
Korttidsfravær (1-16 dager)	2,62 %	2,76 %	2,46 %	1,91%
Langtidsfravær (17.d – 1 år)	5,51 %	5,41 %	5,67 %	7,15%
Totalt fravær	8,12 %	8,17 %	8,13%	9,06%

Årsverk

Registrering av antall årsverk er endret fra inneværende år. Det innebærer at noen stillinger telles dobbelt, f.eks. der hvor vikar er inne for en som er i lønnet permisjon eller langtidssykmeldt (1. år). Tallene er derfor noe høyere enn de tidligere manuelle tellingene som kommunalområdene foretok.

Kommunalområdets telling viser at vi har 1357 årsverk som er sammenlignbart med 2022. Prosjektstillinger som er eksternt finansiert, fleksibelt barnehageopptak og utvidelse av gratis kjernetid i SFO forklarer økningen.

	2021	2022	2023
Antall årsverk i Oppvekst	1 325	1 347	1407

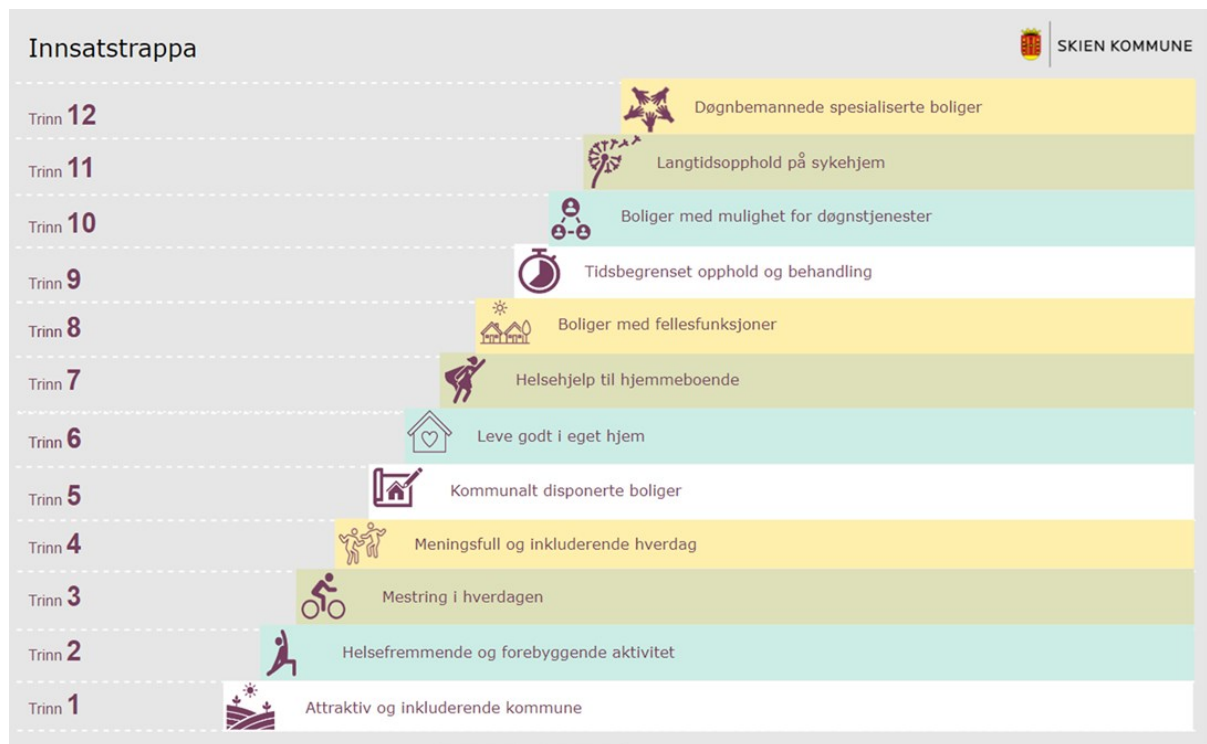
Helse og velferd

Innledning

Personellet er ryggraden i helse- og omsorgstjenestene. Tilstrekkelig og kompetente medarbeidere er avgjørende for at kommunen skal kunne tilby tjenester av god kvalitet. Det har blitt et merkbart større press på medarbeiderne de siste årene samtidig som vi står overfor store utfordringer med tilgang på personell. Situasjonen blir enda strammere frem mot 2040.

For å endre kursen og styre inn på et mer bærekraftig spor, der det både ytes gode tjenester til befolkningen og personellomfanget er tilpasset kommunens øvrige behov, kreves det ny holdning og ny politikk på en rekke tiltaksområder.

Innsatstrappa er en illustrasjon på ulike nivåer i tjenestene våre, hvor de laveste trinnene krever minst innsats og personalressurser, mens de øverste trinnene er spesialiserte og svært ressurskrevende. For å lykkes fremover er det nødvendig å rette innsatsen så langt ned i trappa som mulig.

Dette skal vi oppnå

- Etablere en strategisk organisasjon som planlegger og tar nødvendige grep for å møte fremtidens utfordringsbilde
- Utvikle tjenestetilbud på alle nivåene i innsatstrappa
- Øke pasientflyten ved hjelp av endringer i organiseringen samt utviklee botilbud som støtter opp om innsatstrappa, for eksempel omsorgsboliger fremfor å øke antallet sykehjemsplasser
- Tjenestene skal organiseres slik at mest mulig av personalressursenes tid går til pasient/brukernært arbeid
- Samle boenheter der det er hensiktsmessig

- Kontinuerlig utvikling av organisasjonens samlede kompetanse
- Optimaliserte bemanningsplaner tilpasses tilgjengelig personell, sett opp mot innsatsbehovet

Måltabell

Hovedmål	Delmål
Den attraktive kommune har et mangfoldig næringsliv som skaper nye jobber	Vi skal legge tilrette for videreutvikling av Sykehuset i Telemark og sørge for vekst og nye arbeidsplasser innen helsesektoren og -industrien.
Den inkluderende kommunen er en aldersvennlig kommune som fremmer deltakelse og livskvalitet	<p>Vi skal tilrettelegge for at eldre kan bo trygt i eget hjem så lenge som mulig. Nye og sosiale boformer skal undersøkes og utprøves</p> <p>Vi, kommunen, frivillighet og andre, skal sammen utvikle nærmiljø og møteplasser som forebygger ensomhet og fremmer aktivitet.</p> <p>Vi skal ta i bruk velferdsteknologi og sørge for brukervennlige digitale tjenester.</p> <p>Vi skal samle og dele eksisterende tiltak og aktiviteter som gjør Skien til en aldersvennlig by.</p> <p>Skien kommune skal være offensiv og nytenkende for å rekruttere og beholde riktig og tilstrekkelig kompetanse, som sikrer gode tjenester.</p>

Status og utfordringsbilde

Status

Kommunalområdet har i 2024 hatt en ekstern gjennomgang av organisasjon, drift og ledelse. Agenda Kaupangs anbefaler gjennom sin rapport flere strategiske grep knyttet til kommunikasjon og ledelse, prioritering, dimensjonering, organisering og struktur samt effektmålinger av tiltakene vi velger. Følgende tiltak er så langt iverksatt:

- Ny overordnet lederstruktur i kommunalområde
- Innsatstrapp og boligtrapp er etablert som strategiske verktøy. Og arbeidet med forventningsavklaringer om hva som er kommunens ansvar og hva som er den enkeltes ansvar, er påbegynt
- Arbeidet med en langsiktig drift og investeringsplan, for kommunalområde, er iverksatt
- Reduksjon i utgifter til private tjenesteleverandører
- Inngått avtale med privat aktør om bygging av omsorgsboliger som et alternativ til sykehjemsplasser.
- Årsturnus iverksatt etter oppsatt plan
- Nytt kommunalt fastlegekontor
- Bygging av nytt sykehjem på Lyngbakken er påbegynt
- MATS har åpnet i nye lokaler på Stevneplassen

Utfordringsbilde

Den økonomiske situasjonen i Helse og velferd er alvorlig. Det meldes om et betydelig overforbruk i 2024 noe som i hovedsak skyldes økning av faste stillinger, innleie og overtidbruk. Det meldes fortsatt om utfordringer forbundet med rekruttering av riktig kompetanse.

Vi har i dag mange lokasjoner med høyere totalbemanning enn om vi hadde samlet boligene i større enheter.

Det ble satt i verk en rekke tiltak gjennom Handlingsrom 2026 som har gitt ønsket effekt, men utgiftene har samtidig økt mer enn den planlagte reduksjonen.

Dette skal vi jobbe med

Betydelige tiltak må til for å endre helse- og omsorgstjenestene våre i tilstrekkelig grad. Tiltakene i stort rettes mot følgende temaer:

- organisering av tjenestene
- oppgavedeling mellom yrkesgruppene
- arbeidsforhold og arbeidstid
- utdanning og kompetanseutvikling
- prioritering og reduksjon av mindre viktige og til dels uønskede tjenester
- digitalisering og teknologisk utvikling
- finne gode arbeidsområder og arenaer for frivilligheten og frivillig innsats

Økonomi

Helse og velferd har ubalanse i driften som gjør det nødvendig å foreta betydelige omstillings- og effektiviseringsgrep.

Økonomi - drift - tiltak

Gjennom langsiktig drifts- og investeringsplan har Helse og velferd fremmet en rekke forslag som har til hensikt å endre boligprofilen til å dekke flere trinn i kommunens boligtrapp. Dette betyr at antallet sykehjems plasser foreslås redusert, samtidig som spesielt omsorgsleiligheter, men også boliger tildelt til helse og omsorgsformål, øker. I neste 4 års periode vil:

- Klyvetun rendyrkes som omsorgsboliger (trinn 6 eller 7)
- Nytt sykehjem på Lyngbakken åpne, og Melum sykehjem vil legges ned, samtidig som Bakkane sykehjem omgjøres til omsorgsboliger (trinn 6 eller 7) og avlastningstilbud
- Det planlegges å flytte dagtilbudet på Klyvetun til annen lokasjon
- Det vil åpne omsorgsboliger på Tømmerkaia og Lie (trinn 6 eller 7)
- Det etableres omsorgsboliger til mennesker med funksjonshemming i nærheten av MATS på Stevneplassen (trinn 4-7)
- Det utredes mulighet for å utvide eksisterende omsorgsboliger til mennesker med rus og/eller psykiske lidelser (trinn 4-7)
- Hjemmetjenestene planlegger å flytte base nærmere sentrum for å redusere tidsbruk i bil
- Det letes etter lokaler for å etablere et kurs- og kompetansesenter for systematisk opplæring av egne ansatte i kommunalområde

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett	1 716 796	1 716 796	1 716 796	1 716 796
Sum Vedtak forrige periode	-12 926	27 074	48 074	50 074
Sum Budsjettendring i år	67 623	67 623	67 623	67 623
Sum Lønns- og prisvekst	3 593	3 593	3 593	3 593
Konsekvensjusteringer	58 290	98 290	119 290	121 290
Konsekvensjustert ramme	1 775 086	1 815 086	1 836 086	1 838 086
Innsparingstiltak				
LDIP: Avvikle Melum sykehjem	0	-27 000	-33 000	-33 000
LDIP: Bakkane omgjøres til omsorgsleiligheter og avlastningsplasser	0	-6 500	-18 500	-18 500
LDIP: Bygge om Klyvetunet til omsorgsboliger	0	-4 500	-4 500	-4 500
LDIP: Samlokalisere boliger innenfor habilitering, rus og psykisk helse	0	-2 000	-5 000	-7 000
Sum Innsparingstiltak	0	-40 000	-61 000	-63 000
Nye tiltak				
Crux Tilja oppfølgingssenter	1 419	1 419	1 419	1 419
Drift av Lyngbakken 64 plasser	2 900	53 700	59 400	59 400
Drift legevaktbil fra 2026 (oppstartkostnader i 2025)	300	2 200	2 200	2 200
Fullfinansiere kommunalt legekantor	3 500	3 500	3 500	3 500
Grep Grenland AS kjøp av 105 plasser	10 645	10 645	10 645	10 645
Grep Marensprosjektet	3 622	3 622	3 622	3 622
Migrasjonshelse, økte ressurser pga høy bosetting	1 000	0	0	0
NKS Veiledningssenter for pårørende	483	483	483	483
Skien Diakonale senter	8 732	8 732	8 732	8 732
SMISO - Senter mot incest og seksuelle overgrep i Telemark	375	375	375	375
Statsbudsjettet 2025: Opptappingsplan psykisk helse	1 500	1 500	1 500	1 500
Telemark Røde Kors	185	185	185	185
Tilskudd til helse- og velferdsformål	728	728	728	728
Videreføre Inn på Tunet i 2025	1 000	0	0	0
Sum Nye tiltak	36 388	87 088	92 788	92 788
Nye tiltak og realendringer	36 388	47 088	31 788	29 788
Ramme 2025-2028	1 811 474	1 862 174	1 867 874	1 867 874

Innsparingstiltak

LDIP: Avvikle Melum sykehjem

Melum sykehjem foreslås avviklet når Lyngbakken er åpnet og det er etablert avlastningsplasser på Bakkane (våren 2026). Tiltaket innebærer reduksjon både i Helse og velferd og BDK/Eiendom (FDV-utgifter). Hele beløpet vises for oversiktens skyld under Helse og velferd og må fordeles i en budsjettjustering ifbm gjennomføring av tiltaket.

LDIP: Bakkane omgjøres til omsorgsleiligheter og avlastningsplasser

Bakkane foreslås omgjort til 48 omsorgsleiligheter med heldøgns bemanning (men lavere bemannet enn dagens sykehjemsplasser) og 16 avlastningsplasser (12 plasser overføres fra Melum, 4 plasser kapasitetsøkning).

LDIP: Bygge om Klyvetunet til omsorgsboliger

Tilbud til målgruppe med behov for noe lavere bemanning enn det som er ved bokollektivene på Klyvetunet per idag, først og fremst demens i tidlig/moderat fase. Begrenset fast bemanning i tillegg til at hjemmetjenesten yter ambulerende tjenester.

LDIP: Samlokalisere boliger innenfor habilitering, rus og psykisk helse

Pr idag har Skien høyere utgifter enn sammenligningskommuner, noe som i stor grad forklares med antall lokasjoner. Det foreslås å samlokalisere i form av å utvide eksisterende lokasjoner og/eller etablere nye, da først og fremst i området ved/på Stevneplassen, der blant annet MATS er lokalisert i dag. Konkretisering av tiltaket må utredes nærmere, men det vil uansett være et ikke ubetydelig innsparingspotensiale i driften. Det er foreslått investeringsmidler alle årene i økonomiplanperioden, slik at dette er et tiltak som vil ha økende effekt utover i perioden.

Nye tiltak

Drift av Lyngbakken 64 plasser

Midler til full drift av nye Lyngbakken fra medio februar 2026, samt noe oppstart- og forberedelseskostnader høsten 2025.

Drift legevaktbil fra 2026 (oppstartkostnader i 2025)

Legevaktbil er foreslått anskaffet i 2026. her ligger inne noe forberedelses- og oppstartutgifter i 2025, samt til fast drift fra 2026. Det innebærer at det er budsjettmidler til å anskaffe bilen tidlig i 2026. Budsjetttrammen er tilpasset 7,5 timers drift i uken og 12 timer helg, og forutsetter at tiltaket blir et interkommunalt samarbeid. Dersom samarbeidskommunene ikke ønsker å delta i samarbeidet må tiltaket vurderes på nytt med tanke på omfang og utgifter.

Fullfinansiere kommunalt legekantor

Fordeling av legehjemlene på fast ansatte og næringsdrivende leger har gitt noe mer utgifter enn det som ble lagt til grunn i budsjettet i 2024. Samtidig er arealet noe økt ifht det som først var forutsatt.

Migrasjonshelse, økte ressurser pga høy bosetting

Det gis her budsjett til utgifter som følge av mange bosatte flyktninger i 2024. Ytterligere bevilgning knyttet til evt høy bosetting i 2025 gjøres ved budsjettjustering våren 2025, samtidig med økning av inntektsbudsjett for integreringstilskudd.

Statsbudsjettet 2025: Opptrappingsplan psykisk helse

Dette er økte midler som ligger som satsinger innenfor rammetilskuddet i statsbudsjettet. Kommunedirektøren anbefaler at midlene benyttes til styrking av rask psykisk helsehjelp.

Videreføre Inn på TUNET i 2025

Denne ble gitt som engangsbevilgning i den politiske budsjettprosessen for 2024. Tiltaket foreslås videreført ett år, men bør evalueres i forkant av budsjettprosessen for 2026 mtp evt videreføring ut over 2025.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum økonomiplan
	2025	2026	2027	2028	2025-28
Bakkane bo- og behandlingssenter	0	3 500	0	0	3 500
Boliger habilitering og psykisk helse	18 750	18 750	18 750	18 749	74 999
Elbil ladestasjoner, infrastruktur	2 600	2 600	2 600	2 600	10 400
Gjerpen sykehjem ombygging til dagaktivitetstilbud	36 000	0	0	0	36 000
Klyvetunet bygges om til omsorgsboliger	43 750	0	0	0	43 750
Legevaktbil	0	2 375	0	0	2 375
Småprosjekter som understøtter driften helse og velferd	7 260	7 260	7 260	7 260	29 040
Sum investeringsprosjekter	108 360	34 485	28 610	28 609	200 064

Bakkane bo- og behandlingssenter

Noe tilpasninger i bygget ifm at Bakkane foreslås omgjort til 48 bemannede omsorgsleiligheter og 14 avlastningsplasser.

Boliger habilitering og psykisk helse

Pr idag har Skien høyere utgifter enn sammenligningskommuner, noe som i stor grad forklares med antall lokasjoner. Det foreslås å samlokalisere i form av å utvide eksisterende lokasjoner og/eller etablere nye, da først og fremst i området ved/på Stevneplassen, der blant annet MATS er lokalisert i dag. Konkretisering av tiltaket må utredes nærmere, men det vil uansett være et ikke ubetydelig innsparingspotensiale i driften.

Elbil ladestasjoner, infrastruktur

Løpende etablere ladestasjoner og/eller carporter til hjemmetjenestens biler

Gjerpen sykehjem ombygging til dagaktivitetstilbud

To etasjer ved Gjerpen sykehjem tas i bruk til dagaktivitetsplasser, kapasiteten utvides til 122 plasser, noe som gir tilbud til om lag 240 personer. Tilbudet og kapasitetsøkningen er knyttet til vridning fra sykehjem til andre boformer, og bidrar til at flere kan bo lenger hjemme, enten i eget hjem eller i omsorgsbolig.

Klyvetunet bygges om til omsorgsboliger

Bygges om fra dagaktivitetssenter og 10 plasser i bokollektiv til 32 omsorgsboliger med begrenset bemanning og der hjemmetjenesten yter ambulerende tjenester. Dagaktivitetssenteret foreslås lokalisert til Gjerpen sykehjem, jfr eget investeringstiltak

Legevaktbil

Legevaktsbil foreslås anskaffet i 2026. Jfr også egen sak i UHV oktober 2024. Dersom samarbeidskommunene ikke ønsker å delta i samarbeidet må tiltaket vurderes på nytt.

Småprosjekter som understøtter driften helse og velferd

Investeringspott som disponeres av kommunedirektør til mindre investeringer som gjennom året oppstår behov for å gjennomføre.

Medarbeidere/organisasjon

Sykefravær

Sykefravær

Fravær i prosent	2021	2022	2023	Gjenn.snitt 1. og 2. tertial 2024
Korttidsfravær (1-16 dager)	2,83 %	3,14 %	2,85 %	2,35 %
Langtidsfravær (17.d – 1 år)	8,50 %	8,03 %	8,29 %	9,08 %
Totalt fravær	11,33 %	11,16 %	11,14 %	11,43 %

Helse og velferd har en målsetting om et sykefravær som ikke overstiger 8,5%. Det vil si at sykefraværet i Helse og velferd ligger høyere enn ønskelig, og det er iverksatt tiltak i form av lederopplæring, nærværprosjekt og arbeidsmiljøtiltak som "En bra dag på jobben". Videre antas det at bedre arbeidstidsplaner vil redusere sykefraværet.

Det er i tillegg iverksatt ulike kompenserende tiltak for å gi lederne tid til å følge opp sykefravær.

Årsverk

Årsverk

	2021	2022	2023
Antall årsverk i Helse og velferd	1 495	1 573	1 607

Veksten i antall årsverk skyldes økninger på bakgrunn av stillingskrav samt tiltak vedtatt i handlingsprogrammet.

NAV

Innledning

De langsiktige og overordnede føringene for NAV er nedfelt i en langtidsplan som bygger på NAV sin virksomhetsstrategi:

- Vi gir mennesker muligheter
- Tydelig, til stede og løsningsdyktig

De kommunale tjenestene i NAV Skien består av økonomisk sosialhjelp, økonomisk rådgivning, forvaltning, kvalifiseringsprogrammet, midlertidig botilbud, individuell plan, bostøtte og startlån.

Dette skal vi oppnå

Overordnede mål ligger fast og vil også i perioden 2024-2027 være:

- Flere i arbeid
- Bedre brukermøter
- Pålitelig forvaltning.

De prioriterte målgruppene er:

- Langtidsledige
- Innvandrere fra land utenfor EØS
- Personer med nedsatt arbeidsevne
- Unge som ikke har fullført videregående opplæring

Innenfor disse målgruppene er brukere under 30 år særskilt prioritert.

De prioriterte målgruppene sammenfaller i stor grad med de gruppene som utgjør den største andelen av sosialhjelpsmottakerne i kommunen.

Måltabell

Hovedmål	Delmål
Den attraktive kommunen har boliger som dekker alle behov	Skien kommune skal utvikle en boligstrategi som skal se på hva slags boliger som bør bygges, hvilke roller kommunen skal ha og hvilke samarbeidspartnere man bør ha.
Den inkluderende kommunen er en aldersvennlig kommune som fremmer deltakelse og livskvalitet	Vi skal tilrettelegge for at eldre kan bo trygt i eget hjem så lenge som mulig. Nye og sosiale boformer skal undersøkes og utprøves Skien kommune skal være offensiv og nytenkende for å rekruttere og beholde riktig og tilstrekkelig kompetanse, som sikrer gode tjenester.
Den inkluderende kommunen er en kommune der alle har tilbud om arbeid eller aktivitet som skaper mening, tilhørighet og mestring	Vi skal gi utdanning og kvalifisering som møter behovet i arbeidsmarkedet. Vi skal ha et spesielt fokus på unge under 30 år, flyktninger, innvandrere og nasjonale minoriteter
Den inkluderende kommunen er en kommune der barn er trygge og vokser opp som robuste individer	Vi skal legge til rette for sysselsetting av voksne med mindreårige barn.

Status og utfordringsbilde

Indikatorer

	Skien 2020	Skien 2021	Skien 2022	Skien 2023	Kostragruppe 11 2023	Landet 2023
Netto driftsutgifter per innbygger (281) økonomisk sosialhjelp (B) *) **)	1 796	1 546	1 540	1 778	1 843	1 793
Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr innbygger 20-66 år (B) *) **)	2 990	2 581	2 580	2 986	3 070	2 935

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Status

Indikator	2020	2021	2022	2023	K11/Land
Sysselsatte i befolkningen 15-74 år	62,2 %	63,7%	63,9%	64%	68,6% Land
Innvandrere i arbeid (prosent)	57,0%	59,6%	59,4%	58%	68,2% Land, 65% K11
Utenfor arbeid, utdanning og opplæring 15-29 år (prosent)	13,1%	11,3%	11,7%	12%	9,7% Land
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde	66,6%	62,7%	59,4%	55,0%	38,9% K11

Andel sysselsatte har de siste årene vist en svak positiv tendens. Utviklingen mht. innvandrere i arbeid er stabil. Flere

enkeltpersoner har kommet i arbeid, men andelen innvandrere har økt noe som følge av et relativt antall bosatte flyktninger. De samme stabiliteten finner vi på unge utenfor arbeid utdanning og opplæring. For alle disse parametrene er utviklingen svakere enn ønskelig, og utenforskapet er fortsatt for stort. Det er jobbet med disse områdene over mange år, men resultatene viser at vi må se på andre typer tilnærminger og tiltak. I 2024 er det derfor satt igang en rekke tiltak som Trumfkort, forsterket innsats på kvalifiseringsprogram, arbeidsrettet introduksjonsprogram, språkkvalifiseringstiltak og tiltak knyttet til lærlinger. Høsten 2024 påbegynnes det en særskilt satsning rundt de unge som er utenfor jobb som følge av lettere psykiske lidelser. Det står mer om dette i handlingsprogrammet under Innovasjon og samarbeid.

Vi har sett en stor økning av sosialhjelpsmottakere i 2023 og 2024, samtidig som vi ser at gjennomsnittlige utbetalinger per mottaker også øker. Andelen mottakere som har sosialhjelp som hovedinntektskilde har gått ned i Skien og K11 de siste fire årene. Skien ligger fortsatt godt over andelen mottakere med sosialhjelp som hovedinntekt for K11, men det kan forklares med at det beregnede utgiftsbehovet til sosiale tjenester er høyere i Skien enn for gjennomsnittet av KOSTRA-gruppe 11.

Utfordringsbilde

Det underliggende behovet for økonomisk sosialhjelp og øvrige sosiale tjenester påvirkes i stor grad av forhold som er utenfor NAV og kommunens påvirkningsmulighet. Vi har i 2024 sett en fortsatt stor vekst i utbetalinger til sosialhjelp, og det er stor usikkerhet på utviklingen videre.

Momenter som påvirker utgiftene til sosialhjelp:

- Generelt økte leve- og bokostnader. Kan ha en etterslepene effekt på mange utsatte husholdninger.
- Renteutviklingen har mye å si for utsatte husholdninger, som både leier og eier bolig.
- Statlige stønader har ikke holdt tritt med prisutviklingen i samfunnet. Flere som kan ha behov for supplerende sosialhjelp.
- Økt arbeidsledighet. Selv om denne generelt fortsatt er lav (3,3 % pr september 2024), er dette en økning på 0,9 prosentpoeng fra i fjor og blant de høyeste i Vestfold og Telemark (snitt 3 %)
- Utviklingen av nyankomne flyktninger. Vi har fått mange nye flyktninger til Skien de to siste årene, og andelen som har gått over i selvforsørgende jobb er foreløpig lav både i Skien og landet.

Ved siden av at flere vil kunne få behov for sosialhjelp og at stønadsbehovet blir høyere, vil flere av disse utviklingstrekkene kunne øke behovet for råd og veiledningsbistand fra NAV.

Dette skal vi jobbe med

Målet for NAV Skien er å videreutvikle de sosiale tjenestene i kontoret, og sikre Skiens innbyggere gode og forsvarlige tjenester.

- Rettighetsavklaring for å identifisere sosialhjelpsbrukere som kan ha rettigheter til å motta statlige trygdeytelser.
- Aktivitetstiltak for brukere under 30 år som innvilges økonomisk sosialhjelp. Målet er å finne rett plass i arbeidslivet eller ta utdanning, for å forhindre at unge mennesker blir langtidsmottakere av økonomisk sosialhjelp.
- Inkludering med mål om arbeid eller kvalifisering til arbeid for innvandrere fra land utenfor EØS.
- Jobber for å få flere familier med i prosjektet «Barna Først», der hovedmålet er å bidra til å hjelpe barn ut av fattigdom gjennom at familien skaffer seg egen bolig.
- Fokus på tidlig avklaring og oppfølging av sosialhjelpsmottakere.

I tillegg kommer tiltak og satsninger som er nevnt under kapittelet Innovasjon og samarbeid, som spiller på lag med målsetningene ovenfor.

Økonomi

Utgifter til drift av virksomheten er under tett og kontinuerlig oppfølging. Effektiv og målrettet utnyttelse av kontorets ressurser gis stor oppmerksomhet og det iverksettes tiltak fortløpende.

Utbetalingene til økonomisk sosialhjelp har økt betydelig i årene 2023 og 2024. Det er flere faktorer som spiller inn, blant annet:

- Barnetrygden ble fjernet i inntektsgrunnlaget for beregning av sosialhjelp høsten 2022, hvilket gjør at flere får rett på sosialhjelp.
- Statlige stønader har ikke holdt tritt med prisutviklingen i samfunnet, som fører til økt behov for eksempelvis supplerende sosialhjelp.
- Fra 2024 vil færre få bostøtte på grunn av endringer i beregningen. Stortinget har bestemt at de midlertidig høye satsene for bostøtte blir avvirket. Fra april blir egenandelen høyere og

inntektsgrensene lavere. Støtte til strøm blir avvirket samtidig. Alle disse elementene vil kunne forsterke behovet for sosialhjelp.

- Bosetting av ukrainerne har står for ca halvparten av veksten på utbetalinger av sosialhjelp til flyktninger i 2023 og 2024.
- Sterk prisvekst i 2023 fører til de som allerede går på sosialhjelp får utbetalt mer, men også at flere søker sosialhjelp, og flere som har rett på sosialhjelp.

Sosialhjelpsutbetalingene er den største enkeltposten i Nav Skiens budsjett. Det er også her det finnes et innsparingspotensial av betydning. Nav Skien retter innsatsen mot tiltak som har som mål å redusere sosialhjelpsutgiftene, og spiller her på lag med resten av kommunen og det private næringsliv. Tiltakene som er nevnt under Innovasjon og samarbeid, som omhandler en forsterket innsats for økt kvalifisering, gjelder også her.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett	192 269	192 269	192 269	192 269
Sum Vedtak forrige periode	-7 064	-7 064	-7 064	-7 064
Sum Budsjettendring i år	1 842	1 842	1 842	1 842
Sum Lønns- og prisvekst	4 803	4 803	4 803	4 803
Konsekvensjusteringer	-419	-419	-419	-419
Konsekvensjustert ramme	191 850	191 850	191 850	191 850
Nye tiltak				
Statsbudsjettet: Økt sosialhjelp sfa endring i rett til engangsstønad ved fødsel	386	386	386	386
Tilskudd sosiale entreprenører	1 000	1 000	1 000	1 000
Økte sosialhjelpsutbetalinger ifbm høy bosetting flyktninger	2 000	2 000	1 000	1 000
Sum Nye tiltak	3 386	3 386	2 386	2 386
Nye tiltak og realendringer	3 386	3 386	2 386	2 386
Ramme 2025-2028	195 236	195 236	194 236	194 236

Nye tiltak

Tilskudd sosiale entreprenører

Tilskudd sosiale entreprenører

Økte sosialhjelpsutbetalinger ifbm høy bosetting flyktninger

En har forventninger om at Trumfkortet skal dempe utgifter til sosialstønad til flyktninger ved at de etter deltakelse i Trumfkort-ordningen primært vil gå over i videre jobb, utdanning eller evt på statlige ytelser. Det legges derfor bare inn en moderat økning i NAVs budsjettamme.

Medarbeidere/organisasjon

Årsverk

	2021	2022	2023
Antall årsverk i NAV Kommune	56	58	58

Antall årsverk inkluderer to prosjektstillinger som får støtte fra Statsforvalteren.

Sykefravær

Fravær i prosent	2021	2022	2023	Gj. snitt 1. og 2. tertial 2024
Korttidsfravær (1-16 dager)	1,94 %	3,00 %	2,47 %	1,77 %
Langtidsfravær (17.d – 1 år)	4,54 %	8,46 %	6,4 %	5,09 %
Totalt fravær	6,48 %	11,46 %	8,87 %	6,85 %

Sykefraværet for kommunalt ansatte har så langt i år vært på 6,85 prosent. Det er en nedgang sammenlignet med årene 2022 og 2023. Viktige tiltak har vært og er leder- og tillitsvalgtfokus på sykefravær, utarbeiding av handlingsplan for forebygging av sykefravær gjennom arbeidsmiljø, jevnlig monitorering av arbeidsmiljø gjennom særskilt medarbeiderundersøkelse og tidlig og tett oppfølging av sykmeldte.

Organisasjon og Utvikling

Innledning

Organisasjon og utvikling (OU) organiserer kommunens stab- og støttetjenester på områdene økonomi, HR, innovasjon og digitalisering og kommunikasjon. I tillegg er tjenesteområdene NAV og KIE (kvalifisering og integreringsenheten) plassert under området. NAV har et eget kapittel i handlingsprogrammet.

Dette skal vi oppnå

Oppdraget i OU er tredelt. Området har et spesielt ansvar for å utvikle tjenestene sammen med kommunalområdene, slik at kommunen er forberedt på framtiden. Videre har området en overordnet internkontrollfunksjon. I dette ligger blant annet utvikling av styringsinformasjon, utvikling og vedlikehold av rutiner og prosedyrer samt etterlevelse av sistnevnte. Sist, men ikke minst, er OU lederstøttefunksjonen i kommunen og støtter organisasjon og ledere i forbedringsarbeid og konkrete utfordringer i det daglige. I tillegg sørger OU for opplæring av ledere i kommunen både i praktisk lederarbeid og i mer overordnede lederperspektiver.

OU har videre et særskilt ansvar for å legge innhold til samfunnsdelens metodedel *innovasjon og samarbeid*. En særlig satsning i kommende periode vil være knyttet til utenforskap, kvalifisering til arbeid og rekruttering. Det vises til satsningsområdet *innovasjon og samarbeid* et tidligere i handlingsprogrammet for status og utfordringsbilde samt gjennomgang av strategier og tiltak.

Økonomi

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett	265 243	265 243	265 243	265 243
Sum Vedtak forrige periode	-14 199	-17 512	-16 199	-19 012
Sum Budsjettendring i år	5 648	5 648	5 648	5 648
Sum Lønns- og prisvekst	397	397	397	397
Konsekvensjusteringer	-8 154	-11 467	-10 154	-12 967
Konsekvensjustert ramme	257 089	253 776	255 089	252 276
Nye tiltak				
Digi TV	350	350	350	350
KIE høyt bosettingstall 2024	12 000	0	0	0
Tilskudd integreringstiltak i frivilligheten	216	216	216	216
Trumfkortet	9 000	0	0	0
Økning fellesutgifter	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum Nye tiltak	22 566	1 566	1 566	1 566
Nye tiltak og realendringer	22 566	1 566	1 566	1 566
Ramme 2025-2028	279 655	255 342	256 655	253 842

Nye tiltak

Digi TV

Skien kommunes andel vedr deltakelse i Digi TV (regionalt strategisk og operativt samarbeid innen digitalisering og tjenesteutvikling mellom kommunene og fylkeskommunene i Telemark og Vestfold)

KIE høyt bosettingstall 2024

Ved evt vedtak om høy bosetting også i 2025 må KIE tilføres mer midler. Dette skjer i form av budsjettjustering våren 2025. Økt integreringstilskudd vil i så fall finansiere økningen.

Trumfkortet

Det er satt av midler til å videreføre ordningen med ca fem nye deltakere hver måned januar-mai i 2025, ca kr 4,5 mill, samt tilsvarende beløp for de som er inne i ordningen ved nyttår og som fullfører i løpet av våren 2025.

Økning fellesutgifter

Samlepost for økte utgifter som ligger i OU men som gjelder hele organisasjonen og som i hovedsak blir generert av forhold som ligger utenfor OU. (eksempelvis forsikringer ansatte, Framsikt plan- og politikermøduler, økt pasientskadeerstatningsordningen)

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum økonomiplan
	2025	2026	2027	2028	2025-28
Investeringsramme KID - Digitalisering sprosjekter	23 250	23 250	23 250	23 250	93 000
Sum investeringsprosjekter	23 250	23 250	23 250	23 250	93 000

Investeringsramme KID -Digitaliseringsprosjekter

Årlig investeringsramme til ulike digitaliseringsformål, alt fra anskaffelse av administrative/saksbehandlingssystemer, innbyggerdialog, skjemaløsninger eller helse- og velferdsteknologi. Posten er porteføljestyrt og og prioriteres i tverrfaglig sammensatt gruppe fra OU og kommunalområdene.

Medarbeidere/organisasjon

Organisasjon og utvikling (OU) ble etablert høsten 2021 og medførte en sammenslåing av alle de sentrale stabstjenestene og deres underliggende funksjoner. Under OU ligger følgende HR, økonomi, innovasjon og digitalisering og kommunikasjon og innbyggjerservice, alle med ulike interntjenesteenheter under seg. I tillegg er kvalifiserings- og integreringsenheten (KIE) og NAV under OU-direktør. NAV rapporterer både i kommunal og statlig styringslinje.

Sykefravær

Fravær i prosent	2021	2022	2023	Gjenn.snitt 1. og 2. tertial 2024
Korttidsfravær (1-16 dager)		2,8 %	2,9 %	1,4 %

Langtidsfravær (17.d – 1 år)		5,0 %	3,1 %	4,4 %
Totalt fravær		7,9 %	5,2 %	5,8 %

Som følge av avrunding kan summering av fraværet skille seg fra enkeltfraværstypene.

Organisasjon og utvikling ble etablert høsten 2021 og første hele år med OU er 2022.

OU har som mål å komme ned på et årsfravær på 4,7%. Fraværet i OU er på veg ned og har ligget på 5-tallet etter pandemien. Korttidsfraværet er tilbake på den historiske normalen før pandemien, hvilket betyr at det er langtidsfraværet som har hovedfokus. De fleste seksjoner og enheter i OU har svært lavt fravær, og dette er viktig å bevare. Videre settes det inn tiltak i de enhetene hvor fraværet er høyere enn målsetting på 4-tallet, blant annet ved å bringe bedriftshelsetjenesten tettere på.

Årsverk

	2021	2022	2023
Antall årsverk i Organisasjon og utvikling	176	176	185

I OU er ca 40 årsverk knyttet til stabsfunksjoner og ledelse på områdene økonomi, HR, innovasjon og digitalisering og kommunikasjon. Disse funksjonene sikrer kommunens internkontroll, utvikling av felles tjenester og lederstøtte for lederne i organisasjonen, i nært samarbeid med kommunalområdene. De resterende 145 årsverkene leverer tjenester til organisasjonen, slik som eksempelvis lønn, regnskap og bystyresekretariatet eller til brukergrupper, slik som KIE (kvalifiserings- og integreringsenheten). To av enhetene som leverer tjenester til organisasjonen er interkommunale tjenester hvor Skien er vertskommune (GKI og ITG, til sammen ca 45 årsverk).

Det har vært små endringer i de administrative årsverkene de siste årene, selv om tjenesteleveransene i organisasjonen har økt. KIE, som er ansvarlig for mottak og kvalifisering av flyktninger, skiller seg ut her. Det er KIE som står bak årsverksveksten i OU. I januar 2021 var KIE under oppbygging og hadde ennå ikke innlemmet flyktningavdelingen fra NAV; denne kom først høsten 2021 og vises i tallet for 2022. I tallet for januar 2023 økte årsverkstallet i KIE ytterligere som følge av tilstrømning av flyktninger fra Ukraina, en tendens som er forsterket gjennom året

Byutvikling, drift og kultur

Dette skal vi oppnå

BDK sitt samfunnsoppdrag dekker et stort spenn i ansvar og oppgaver:

- Drive langsiktig by- og samfunnsutvikling, plan- og byggesaksbehandling, landbruks- og eiendomsforvaltning
- Drive næringsutvikling for å tilrettelegge for nye og eksisterende virksomheter
- Utvikle og drifte kultur, bibliotek, fritidstilbud og friluftsliv
- Drifte, vedlikeholde og utvikle kritisk infrastruktur som veg, vannforsyning og avløp, samt kommunens bygg og eiendomsmasse
- Gjennomføre investeringer i bygg og kommunalteknisk infrastruktur
- Være synlig som pådriver innen klima, natur og miljø

For å løse oppdraget har BDK organisert seg med tydelige fagområder som løser spesifikke deler av oppdraget. Samtidig er det mange oppgaver som krever samhandling, både internt i eget kommunalområde, men også mot andre enheter i Skien kommune og eksterne aktører. Samhandling er derfor et viktig fokus i BDK for å bidra til å sikre hensiktsmessig og helhetlig tjenesteproduksjon

Måltabell

Hovedmål	Delmål
Den attraktive kommune har boliger som dekker alles behov	Vi skal bygge attraktive boliger som bidrar til befolkningsvekst, og som underbygger målet om å være en inkluderende og aldersvennlig by.
Den attraktive kommune har et mangfoldig næringsliv som skaper nye jobber	Vi skal ha en aktiv og forutsigbar næringspolitikk Vi skal ha tilgjengelige og arealeffektive næringsarealer for små og mellomstore bedrifter, og primært for næringer som bidrar til det grønne skiftet Vi skal tilrettelegge for at planene om hyperscale datalagringscenter blir virkeliggjort, og vi skal skape ringvirkninger, blant annet gjennom et voksende IKT-miljø.
Den attraktive kommunen har et vakkert og levende sentrum	Vi skal tilrettelegge for aktiviteter og møteplasser som gjør sentrum attraktivt for familier, barn og unge. Vi skal utnytte og videreutvikle potensialet i kultur- og ibsenbyen Skien, realisere Ibsenbiblioteket og Ibsen 2028, og skape økt kulturturisme. Vi skal sikre utsatt bebyggelse og infrastruktur mot flom, ras og andre uønskede hendelser, og sørge for at nye områder er tilpasset kommende klimaendringer.
Den grønne kommunen minimerer forurensning og avfall	Vi skal legge tilrette for et samfunn som reduserer forbruk, ressursbruk og avfall.
Den grønne kommunen omstiller seg til et lavutslippssamfunn	Vi skal delta i Bystrategi Grenland og bidra til en samordnet areal og transportplanlegging som fremmer mobilitet til fots, på sykkel, kollektiv- og næringstransport. Skien kommune skal gjøre klimavennlige innkjøp og kontraktsinngåelser. Vi skal være en Smartby, som bruker innovasjon, ny teknologi og ny kunnskap, til å omstille samfunnet til et lavutslippssamfunn.
Den grønne kommunen styrker naturmangfoldet, matjord og friluftsområder	Vi skal i minst mulig grad benytte urørt areal, og andre naturforekomster og areal som kan ha stor verdi for naturmangfoldet, til nye boligområder, næring og infrastruktur. Vi skal unngå omdisponering av dyrket og dyrkbar mark

Status og utfordringsbilde

Status

Her kommenteres kort status for noen av områdene BDK jobber med.

- Det fremtidige kraftbehovet er en utfordring for kommunen, regionen og landet for øvrig. I BDK jobbes det tett med energi og energioptimalisering, samt montering av solceller på flere av kommunens formålsbygg. Det er også dialog med ulike aktører som ser mulighet for å etablere solcellebasert kraftproduksjon i kommunen.
- Tilrettelegging for datasenterindustri på Gromstul har vært en viktig oppgave for Skien over tid. Arbeidet på Gromstul pågår, og etablering av infrastruktur opp og inn på site er snart ferdigstilt. Det er gitt tillatelse til igangsetting av bygging.
- Skien kommune har fremskaffet bolig til 134 flyktninger i 2024.
- Kystverket har avslått søknad om etablering av gs-bru over Bryggevannet. Bygging blir derfor ikke igangsatt som planlagt.
- Bypakke Grenland fase 1 avsluttes i 2025. Ordningen har finansiert mange tiltak i sentrum og i bybåndet, og bidratt til at andre aktører har investert i sine bygg og prosjekter. Flere prosjekter skal gjennomføres i siste del av Bypakke fase 1. Det er gjort lokalpolitisk vedtak om Bypakke fase 2. Det vil gi kommunen en mulighet til å detaljplanlegge og bygge flere prosjekter i og tett på sentrum, styrke fremkommeligheten for kollektiv, gående og syklende, og styrke næringstrafikken på overordnet vegnett. Bypakke fase 2 er til ekstern kvalitetssikring og skal så til stortinget for behandling. Det lokalpolitiske vedtaket om fase 2 av Bypakke Grenland gir oss mulighet til å forhandle om byvekstavtalen med staten. Den gir tilgang til viktige midler for videre by- og knutepunktutvikling, blant annet togstopp i sentrum.
- Prosjektering av Ibsenbiblioteket pågår og endelig investeringsbeslutning legges frem i løpet av første kvartal 2025. Ibsenbiblioteket er et viktig byutviklingsprosjekt som også er et bærende element i satsingen mot Ibsen-jubileet i 2028. Gitt endelig vedtak skal driften av eksisterende hovedbiblioteket flytte til midlertidige lokaler frem til det nye biblioteket er ferdig.
- Kulturavdelingen har tett dialog med frivilligheten, og ser på ulike måter å samarbeide med denne for å kunne gi gode nærmiljø og god inkludering. Særlig blir det viktig å jobbe opp mot kommunalområdene for Helse og velferd og Oppvekst for å samordne, koordinere og tilrettelegge for gode møteplasser. Parallelt med dette ses det på en reduksjon av tjenestenivå i bydelshusene og kunstområdet.
- Videre jobbes det systematisk med oppgraderinger og investeringer innen vann og avløp. Resultatet av KVU (konseptvalgutredning) for fremtidig renseanlegg i Grenland legges frem til politisk behandling høsten 2024. Vedtak her vil legge grunnlag for videre forprosjekt frem til 2026. I tillegg jobbes det med flere store saneringsprosjekter av vann og avløpsledninger der også sentrumsområdene vil bli berørt de neste årene. Prosjektet Torggata/Kongensgate er eksempel på prosjekter som vil medføre utfordringer i sentrumsbildet. Det jobbes aktivt med å redusere ulempene både for trafikk, næringsdrivende og beboere.

Utfordringsbilde

Det er flere utfordringsområder for kommunalområdet i økonomiperioden:

Redusert aktivitet i byggebransjen preger også Skien og regionen. Dette har store ringvirkninger. I BDK merkes dette spesielt godt i enhetene plan, byggesak og oppmåling, og det er en stor reduksjon i gebyrinntektene på disse områdene.

Vi står overfor store investeringsbehov innen vann og avløp for å innfri utslippskravene. I tillegg til oppgradering og utskifting av eksisterende ledningsnett og infrastruktur, jobbes det med planer for et nytt renseanlegg for Grenland.

Bypakke fase 1 går mot slutten, og skal avrundes på en god måte. Det er ønskelig å få til en til en god overgang mot fase 2 av Bypakka.

Ambisiøse klimamål krever spissede tiltak. Vi må fortsette å ha høy aktivitet på klimatiltakene, og prioritere de områdene der potensialet er størst. Bygg og anlegg er den sektoren som gir størst klimafotavtrykk, men det er også her det både er tidkrevende og kostbart å legge om til klimavennlige løsninger.

En attraktiv kulturby krever et mangfold av kulturtilbud, med gode møteplasser og aktiviteter for ulike målgrupper. Vi må sørge for god synlighet og tilgang til tilbudene, og bidra til samarbeid med ulike aktører, ikke minst med frivilligheten.

Dette er sektorovergripende utfordringer som krever samhandling på tvers, både internt og eksternt. BDK har en nøkkelrolle i å fasilitere og drive utviklingen for å finne gode løsninger innen disse områdene.

Dette skal vi jobbe med

Noen konkrete oppgaver for økonomiperioden:

- Avslutning av Bypakke Grenland fase 1. Oppstart av tidligfaseprosjekter i Bypakke Grenland fase 2
- Utarbeide kommunedelplan for naturmangfold og temaplan for klima og energi
- Rullere kommuneplanens arealdel og landbruksplan
- Ferdigstille sentrumsplanen og jobbe frem en tiltaksplan
- Prosjektering og bygging av nytt Ibsenbibliotek og Ibsen 2028
- Bidra til å etablere togstopp ved nytt kollektivknutepunkt
- Gjennomføre tiltak iht rullert hovedplan vann/avløp for å innfri nye utslippskrav, og sikre trygg vannforsyning.
- Bygging av småhus på STHF som skal ferdigstilles i 2025.
- Legge til rette for økt produksjon av fornybar energi i kommunen/regionen
- Tilrettelegge for næringsetableringer og allerede etablerte bedrifter
- Gjennomføre tiltak knyttet til kommunedelplan for kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet
- Det jobbes med etablering av omsorgsboliger på Tømmerkaia som skal ferdigstilles i løpet av 2026.
- Sikre nødvendig bosetting av flyktninger og andre vanskeligstilte
- Fortsette overgang til fossilfri bilpark
- Jobbe videre med samarbeidsformer med andre kommuner.

Økonomi

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett	581 839	581 839	581 839	581 839
Sum Vedtak forrige periode	-27 813	-41 813	-41 813	-44 813
Sum Budsjettendring i år	13 613	13 613	13 613	13 613
Sum Lønns- og prisvekst	3 820	3 820	3 820	3 820
Konsekvensjusteringer	-10 379	-24 380	-24 380	-27 380
Konsekvensjustert ramme	571 460	557 460	557 460	554 460
Innsparingstiltak				
Avvikle kommunal drift av ett bydelshus	-1 650	-3 300	-3 300	-3 300
Energioptimalisering sfa solceller kommunale bygg	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Intern effektivisering BDK	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Leieavtale med Spriten sies opp	0	-1 400	-1 700	-1 700
Mersmak - varig reduksjon	-937	-937	-937	-937
Reduksjon Telemark sentsenter	-550	-550	-550	-550
Sum Innsparingstiltak	-6 337	-9 387	-9 687	-9 687
Nye tiltak				
Aktivitetsmidler idrett	200	200	200	200
Arbeiderbevegelsens arkiv	59	59	59	59
Barne- og ungdomsteater	70	70	70	70
Drift barne- og ungdomsorganisasjoner	100	100	100	100
E134 Haukelivegen AS	70	70	70	70
Faste arrangører (ikke enkeltarrangementer)	700	700	700	700
FDV Lyngbakken	0	5 800	5 800	5 800
Folkets hus Skotfoss	22	22	22	22
Grenland næringsforening	80	80	80	80
Henrik Ibsen Venstøp Museum	3 000	3 000	3 000	0
Kommunale anleggsmidler idrett	1 600	1 600	1 600	1 600
Kontingentkasse/fritidsfond	500	500	500	500
Kulturarrangementer	450	450	450	450
Kulturprosjekter	150	150	150	150
Løvenskiold Fossum/Svanstul	519	519	519	519
Maribakkane barnehage FDV	1 200	1 200	1 200	1 200
Skien By	483	483	483	483
Skien Dalen Skipsselskap AS	200	200	200	200
Skien turlag	107	107	107	107
Skien Kunstforening	607	607	607	607
Sponsorater	300	300	300	300
Sum Tilskudd frivilligsentraler	2 830	2 830	2 830	2 830
Telemark kunstnersenter	598	598	598	598
Telemark symfoniorkester	273	273	273	273
Telemark Turistforening	81	81	81	81
Telemarkskanalen Natur og kulturpark (tidl. regionalpark)	583	583	583	583
Tilskudd feriekolonier	242	242	242	242
Tilskudd til drift av organisasjonseide klubbhus	1 500	1 500	1 500	1 500
Tilskudd -ungdomstiltak (via Skien Ungdomsråd)	90	90	90	90
Tilskudd Ørn , strømstøtte	104	104	104	104
Tilskuddsordning tilrettelagte aktiviteter	150	150	150	150
Utleiemegler videreføres - høyt bosettingstall 2022-24	950	950	0	0
Videreføre Fritidskortet i 2025	4 000	0	0	0
Sum Nye tiltak	21 818	23 618	22 668	19 668
Nye tiltak og realendringer	15 481	14 231	12 981	9 981
Ramme 2025-2028	586 941	571 691	570 441	564 441

Innsparingstiltak

Avvikle kommunal drift av ett bydelshus

Kommunen har tre bydelshus, det foreslås å redusere til to stk, Kommunedirektøren vil fremme forslag på hvordan dette kan gjøres i egen sak på nyåret. For å få effektivisert innsparingen betyr det er nedleggelse av kulturtilbudet og kafedriften. Det vil kunne skisseres muligheter knyttet til en aktivitet i lokalene som inviterer frivilligheten til å overta deler av aktiviteten i de aktuelle lokalene. Avviklingen av et bydelshus vil kunne effektiviseres med halvtårseffekt, dvs fra høst 2025

Energioptimalisering sfa solceller kommunale bygg

Det etableres solceller på stadig flere kommunale bygg. Dette gir en direkte og umiddelbar reduksjon i energiutgiftene.

Intern effektivisering BDK

Innebærer tiltak som redusert overtid, redusert innleie, kombinere stillinger ved ledighet mv

Leieavtale med Spriten sies opp

Kunstnerbyen Skien består av tre tiltak: Stipendier, verksteder og visningssted. Ved å si opp avtalen av Spriten kunsthall vil en få en økonomisk besparelse. Besparelsen vil redusere kommunens satsing på Kunstnerbyen. Besparelsen vil rette seg mot de langsiktige og rimelige verksteder kunstnerne har i dag, og også på visningssted for kunst på Spriten. Det legges opp til at det fremmes en sak på nyåret på hvordan kommunenes satsing på Kunstnerbyen fra 2026 håndteres. Kunstnerbyen har øvrige budsjetter på ca kr 840 000 (bla stipendier). Leieavtalen sies opp i 2025, og effektiviseres fra mars 2026 jmf leieavtalens betingelser.

Mersmak - varig reduksjon

Følger av budsjettvedtak 2024 og oppløsning av Mersmak AS

Reduksjon Telemark kunstsenter

Telemark kunstsenter (TKS) faktureres for kostnader knyttet til FDV fra 2025. Telemark kunstsenter har en trepart samarbeidsavtale mellom TKS, Skien kommune og Telemark fylkeskommune, avtalen skal fornyes fra 2025. Skien kommune eier bygget TKS driftes i. I nåværende avtale bidrar Skien kommune med FDV kostnader for driften, og yter i tillegg et tilskudd. Telemark fylke yter også tilskudd. Sak om ny samarbeidsavtale kommer til behandling i UIFK 7.november 2024.

Videreføre Fritidskortet i 2025

Denne ble gitt som engangsbevilgning i den politiske budsjettprosessen for 2024. Tiltaket foreslås videreført ett år, men bør evalueres i forkant av budsjettprosessen for 2026 mtp evt videreføring ut over 2025.

Nye tiltak

Maribakkane barnehage FDV

FDV-utgifter som følge av kjøp av Maribakkane Barnehage fra Grep. Midlene er finansiert ved at tilskudd til Mariabakkene barnehage opphører hos Oppvekst.

Utleiemegler videreføres - høyt bosettingstall 2022-24

Utleiemegler ble opprett ifbm høy bosetting av flyktninger i 2023. Er finansiert av integreringstilskudd

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum økonomiplan
	2025	2026	2027	2028	2025-28
Aksjon skoleveg	950	950	950	950	3 800
Arealutvikling næring og bolig	10 336	10 336	10 336	10 336	41 344
Byutviklingsprosjekter	1 199	1 199	1 199	1 199	4 796
Infrastruktur i bakken	2 404	2 404	2 404	2 404	9 616
Investering boliger	10 309	10 309	10 309	10 309	41 236
Investeringer	13 250	8 750	8 750	8 750	39 500
Maskinforvaltning/transformasjon biogass					
Investeringsplan formålsbygg	11 500	9 500	9 500	9 500	40 000
Jernbanestoppsted i fjellet	0	0	0	15 000	15 000
Klima og energiplan	8 750	8 750	8 750	8 750	35 000
Kommunal andel Bypakka	13 750	13 750	7 500	7 500	42 500
Ladeinfrastruktur Skien	1 250	1 250	1 250	1 250	5 000
Lekeplasser/rekreasjonsområder	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Lyngbakken sykehjem - utvidelse plasser	204 750	0	0	0	204 750
Nytt bibliotek og besøkssenter	150 000	150 000	150 000	53 964	503 964
Oppgradering av veger/bruer/sikkerhetstiltak	15 750	15 750	15 750	15 750	63 000
Oppgradering Stevnehallen	8 000	5 000	0	0	13 000
Oppgraderinger Gulset u-skole	8 000	0	0	0	8 000
Reduksjon andel grusveger	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
Sentralrenseanlegg	5 000	5 000	50 000	50 000	110 000
Slambil	0	4 000	0	0	4 000
Småprosjekter investering BDK	6 100	6 100	6 100	6 100	24 400
Solceller i formålsbygg	0	12 500	12 500	0	25 000
Utbyggingsavtale Skien Brygge	15 000	0	0	0	15 000
Uteområder skoler-barnehager-møtearena	600	600	600	600	2 400
Vann og Avløp- investeringer	222 000	222 000	222 000	222 000	888 000
Veg og gatelys i distriktene	525	525	525	525	2 100
Sum investeringsprosjekter	713 923	493 173	522 923	429 387	2 159 406

Investering boliger

Budsjettvedtaket de siste årene har gitt rom for å bruke kr 5 mill fra salg av bolig i tillegg til nettorammen. det foreslås også i år

Investeringer Maskinforvaltning/transformasjon biogass

Investeringsrammen er satt opp ihht plan om nedtrapping av investeringene fra 2026.

Investeringsplan formålsbygg

I 2025 er det lagt inn en økt investeringsramme som skal være forbeholdt arealeffektivisering i administrasjonsbygg

Jernbanestoppsted i fjellet

Skien kommunes investeringsmidler skal brukes sent i handlingsprogramperioden. De første årene benyttes midler fra Bypakke Grenland til togstopp.

Kommunal andel Bypakka

Lavere beløp fra 2027, jfr overgang til Bypakke 2 og en lavere egenandel fra Skien

Lyngbakken sykehjem - utvidelse plasser

Investeringen startet opp sommeren 2024 og skal være ferdigstilt desember 2025. Investeringsbeløpet er prisjustert fram til ferdigstillelse.

Nytt bibliotek og besøkssenter

Investeringen ligger inne med beløpet som er gjeldende vedtak, dvs i 2023-priser. Det legges fram ny sak om videre investeringsbeslutning og oppdaterte rammer ihht endret prisnivå våren 2025.

Oppgradering Stevnehallen

Oppgradere blant annet gulvet i hallen

Oppgraderinger Gulset u-skole

Oppgradere garderober og vann/avløpsanlegg

Sentralreanseanlegg

Oppstart av arbeidet med investering i nytt sentralreanseanlegg. Anlegget er et samarbeidsprosjekt i Grenland.

Slambil

Investering på selvkostområde

Solceller i formålsbygg

Investering i solceller er energiøkonomiserende og bidrar til lavere energikutgifter i driftsbudsjettet. Dette er lagt inn som reduksjon i driftsrammen til BDK.

Utbyggingsavtale Skien Brygge

Tall lagt inn i år 2024 er indeksregulert.

Vann og Avløp- investeringer

Prosjektporteføljen omprioriteres for å dekke myndighets-krav innenfor gjeldene investeringsramme. Nytt avløpsreanseanlegg ligger utenfor denne økonomiplanen og er ikke med i rammen.

Medarbeidere/organisasjon

Sykefravær

Fravær i prosent	2021	2022	2023	Gjenn.snitt 1. og 2. tertial
Korttidsfravær (1-16 dager)	1,76 %	2,11 %	1,88 %	1,69 %
Langtidsfravær (17.d – 1 år)	4,97 %	4,42 %	4,39 %	5,12 %
Totalt fravær	6,73 %	6,53 %	6,26 %	6,81 %

Årsverk

	2021	2022	2023
Antall årsverk i BDK	459	468	413

Vedlegg

Oversikt over tilskudd

Under er en samlet oversikt over kommunens tilskudd (inkl noe kjøp av tjenester og eierbidrag) til selskaper og frivillige organisasjoner. Oversikten består av faste tilskudd/eierbidrag til navngitte mottakere, samt åpne søkbare tilskuddsordninger til ulike formål.

I dette forslag til budsjett er de løpende tilskuddene for 2024 i hovedsak framskrevet med samme beløp som året før, med noen unntak der avtaler og liknende tilsier årlig regulering med deflator/prisvekst som f.eks alle IKS'ene

Engangstiltak vedtatt i 2024 er ikke videreført

Det er kommet søknader fra ulike aktører, både på tiltak som faller inn under kommunens ordninger og nye. De som faller innunder de store løpende ordningene blir behandlet iht rutinene, mens de som ligger utenfor ordningene blir lagt fram i eget vedlegg

	Mottaker	Budsjett/ regnskap 2024	Budsjett 2025	Kommunal -område	Merknad
Tilskudd til Kirken og Kommunale foretak:					
	Kirken	31 393 000	32 680 100	TA	
	Investeringstilskudd Kirken	5 000 000	7 500 000		
	Skien fritidspark KF, netto bidrag	24 688 853	25 700 621	TA	1)
	Investeringstilskudd Skien Fritidspark	1 500 000	1 500 000	TA	
Overføringer til AS:					
	Ibsenhuset AS	11 318 636	11 782 700	TA	
	Ibsenhuset AS midlertid rentedekning	789 000	300 349	TA	2)
	Ibsenhuset - tilskudd investeringsformål	1 500 000	1 500 000	TA	
	Vestfold Telemark Reiseliv AS, kjøp av tjenester	1 574 025	1 638 560	TA	3)
	Telemark og Vestfold regionteater AS	4 723 747	4 917 421	TA	

	Grep Grenland AS, kjøp av 105 plasser	10 225 530	10 644 776	HV	
	Grep Marensprosjektet	3 479 478	3 622 160	HV	
	E134 Haukelivegen AS	67 500	70 267	BDK	
	Skien Dalen Skipsselskap AS	200 000	200 000	BDK	
Overføringer (eierbidrag) til IKS:					4)
	Telemark kommunerevisjon IKS	2 997 000	3 120 000	TA	
	Sør-Øst 110 IKS	3 935 931	4 097 305	TA	
	RIG IKS	81 104 000	84 127 000	BDK	
	Grenland brann og redning IKS	50 598 016	52 603 000	BDK	
	Grenland brann og redning IKS, kun Feiing	8 935 000	9 697 000	BDK	
	Interkommunalt arkiv IKA IKS	2 264 309	2 357 146	OU	
	Gea Norvegica Geopark IKS	478 771	498 400	BDK	
Tilskudd til stiftelser:					
	Telemark museum	3 883 089	4 042 296	TA	
	Tilskudd istandsetting Henrik Ibsen Museum Venstøp	3 000 000	3 000 000	BDK	5)
Andre løpende tilskudd					
	NKS Veiledningssenter for pårørende	347 400	347 400	HV	
	Telemark Røde Kors	185 000	185 000	HV	
	NKS Veiledningssenter for pårørende	135 200	135 200	HV	
	Crux Tilja oppfølgingscenter	1 362 805	1 418 675	HV	
	Skien Diakonale senter	8 387 806	8 731 700	HV	
	SMISO - Senter mot incest og seksuelle overgrep i Telemark	360 170	374 968	HV	
	Grenland næringsforening	80 000	80 000	BDK	

	Telemarkskanalen Natur og kulturpark (tidl. regionalpark)	559 859	582 813	BDK	
	Skien By	483 000	483 000	BDK	
	Ibsen Scope	1 005 4520	1 046 000	BDK	
	Skien Kunstforening	607 000	607 000	BDK	
	Telemark kunstnersenter	575 000	598 000	BDK	6)
	Telemark symfoniorkester	273 000	273 000	BDK	
	Arbeiderbevegelsens arkiv	59 000	59 000	BDK	
	Folkets hus Skotfoss	22 000	22 000	BDK	
	Løvenskiold Fossum/Svanstul	498 554	518 995	BDK	13)
	Skien turlag	107 000	107 000	BDK	
	Telemark Turistforening	81 000	81 000	BDK	
	Tilskudd Ørn, strøm lysløype	104 000	104 000	BDK	
	Sponsorater	300 000	300 000	BDK	7)
Søkbare tilskuddsordninger – helse og velferd:					
	Tilskudd til helse- og velferdsformål	728 000	728 000	HV	
Søkbare tilskuddsordninger – helse og velferd/OU:					
	Tilskudd sosiale entreprenører	500 000	1 000 000	NAV (tidl HV)	
	LOPE - Forening for mikrointegrering	350 000	engangs i 2024	OU	
	Sarepta	350 000	engangs i 2024	OU	
	Homestart	350 000	engangs i 2024	OU	
	Tilskudd integreringstiltak i frivilligheten	216 000	216 000	OU	8)
Søkbare tilskuddsordninger – BDK kultur:					
	Kulturarrangementer	300 000	450 000	BDK	
	Kulturprosjekter	150 000	150 000	BDK	

	Kommunale anleggsmidler idrett	1 600 000	1 600 000	BDK	
	Drift barne- og ungdomsorganisasjoner	100 000	100 000	BDK	
	Barne- og ungdomsteater	70 000	70 000	BDK	
	Tilskudd -ungdomstiltak (via Skien Ungdomsråd)	90 000	90 000	BDK	
	Faste arrangører (ikke enkeltarrangementer)	700 000	700 000	BDK	
	Aktivitetmidler idrett	200 000	200 000	BDK	
	Nasjonale arrangementer	0	0	BDK	
	Kontingentskasse og fritidsfond	1 863 000	500 000	BDK	9)
	Fritidskort 5.-7. klasse	4 000 000	4 000 000	BDK	9)
	Tilskuddsordning tilrettelagte aktiviteter	150 000	150 000	BDK	
	Tilskudd til drift av organisasjonseide klubbhus	1 500 000	1 500 000	BDK	
	Tilskudd feriekolonier	500 000	242 000	BDK	10)
	Tilskudd frivilligsentraler	3 134 147	2 829 633	BDK	11)
	<i>herav Tilskudd Klyve frivilligsentraler</i>	<i>1 000 000</i>		<i>BDK</i>	
	<i>herav Tilskudd Solum frivilligsentraler</i>	<i>684 147</i>		<i>BDK</i>	
	<i>herav Tilskudd Gulset frivilligsentral</i>	<i>1 000 000</i>		<i>BDK</i>	
	<i>herav Tilskudd Bakken frivilligsentral</i>	<i>450 000</i>		<i>BDK</i>	

1. Beløpet som vis i tabellen for Skien Fritidspark er nettobeløp. I henhold til leie- og tjenesteytingsavtalen skal Skien kommune "kjøpe tjenester" for 49,878 mill og Fritidsparken betale "leie" for anlegget til Skien kommune på 24,178 mill. Se også økonomivedlegg
2. Rentedeckning til Ibsenhuset i forbindelse med midlertidig låneopptak i påvente av utbetaling av innvilget spillemidler.
3. Avtalen med Visit Telemark utløper i 2024. Det vil bli fremmet ny sak.
4. Eierbidrag iht selskapenes handlingsprogram. Sør Øst 110 og Geoparken foreløpig lagt inn med deflatorvekst
5. Tilskudd til Henrik Ibsen Museum Venstøp videreføres med kr 3 mill årlig til og med 2027. Første tilskudd ble gitt i 2023. Dette er i tråd med søknad om totalt kr 15 mill til å ombygge Ibsens barndomshjem til det autentiske. Prosjektet får også statlig og fylkeskommunalt tilskudd.
6. Telemark kunstnersenter. Kommunens tilskudd opprettholdes, men Telemark kunstnersenter vil bli fakturert for FDV (forvaltning, drift og vedlikehold) kostnader fra og med 2025 på 550.000,-.

7. Sponsorater. For 2024 ble beløpet fordelt mellom Gjerpen HK, Odd BK og Odd Kvinner.
8. En lokal søkbar tilskuddsordning for integrering til frivillige organisasjoner. Ses i sammenheng med arbeidet med tildeling av IMDI-midler.
9. Kontigentkasse/fritidsfond. Fritidskortordningen for 5., 6., og 7. klasse videreføres til 2025. Ordningen skal evalueres innen september 2025. KD foreslår at administrasjon får fullmakt til å se disse tre ordningene (kontigentkassen, fritidsfondet og fritidskortordningen) i sammenheng.
10. Tilskudd til Feriekolonier. Beløpet ble økt engangs for 2024. Kommunen vil bistå feriekoloniene om å søke bufdir om midler for 2025.
11. Beløpet viser den totale rammen i KDs framlegg til frivilligsentraler. Det vises til egen sak som blir lagt fram til UKIFs møte 7. november. Det er også mottatt søknad fra ny frivilligsentral. Se eget vedlegg med oversikt over søknader i saken.
12. Telemark fylkeskommune søker Skien kommune om kr 50.000 inn i et spleiselag for å gjennomføre prosjekt Nye kartdata for Telemarkskanalen.
13. Det er foreløpig lagt inn deflator, men avtalen sier KPI pr 15/11. Den er ikke kjent pr nå så det kan bli et litt annet beløp enn oppgitt i tabellen

Kostradata 2023

Nedenfor vises utvalgte kostratall fra 2023, som er det sist tilgjengelige statistikkåret, for de ulike kommunal- og tjenesteområdene. Dette er de samme tabellene som også ble presentert i årsmeldingen 2023.

Oppvekst

Grunnskole

	Skien 2020	Skien 2021	Skien 2022	Skien 2023	Kostragruppe 11 2023
Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall)	143,9	148,4	151,7	150,2	149,9
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i lesing 8.trinn (prosent)		74,3 %	71,2 %	68,1 %	65,3 %
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i regning 8.trinn (prosent)		68,9 %	69,0 %	65,5 %	64,3 %
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)		42,2	42,1	41,1	42,0
1.-4. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	14,6	13,8	14,2	14,4	14,2
5.-7. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	17,9	16,8	17,9	18,0	17,3
8.-10. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	19,8	20,4	20,5	20,7	19,4
Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per innbygger 6-9 år *) **)	7 109	8 366	7 707	12 000	12 926
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	8,2 %	8,2 %	8,1 %	8,0 %	8,2 %
Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt	19,6 %	19,5 %	20,1 %	20,4 %	20,0 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal SFO	52,3 %	51,4 %	58,1 %	64,7 %	64,4 %
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år korrigeret for elever i private skoler (B) *) **)	110 476	115 884	112 665	114 302	116 326

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Barnehage

	Skien 2020	Skien 2021	Skien 2022	Skien 2023	Kostragruppe 11 2023
Andel barn 1-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-5 år (prosent)	90,9 %	91,0 %	91,6 %	92,0 %	93,2 %
5 år Alle eierforhold Alle oppholdskategorier Andel barn i barnehage i forhold til innbyggere (prosent)	96,6 %	96,1 %	96,3 %	95,2 %	97,7 %
Brutto driftsutgifter til styrket tilbud til førskolebarn (f 211) per barn som får ekstra ressurser, alle barnehager (kr) *)	69 752	86 542	79 648	95 820	86 064
Andel barn i kommunale barnehager som får spesialpedagogisk hjelp (prosent)	6,7 %	6,2 %	5,6 %	5,1 %	4,4 %
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager (B) *) **)	195 670	206 859	195 234	206 464	208 456
Antall barn korrigeret for alder per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager (B)	5,7	5,6	5,7	5,7	5,8

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Barnevern

	Skien 2020	Skien 2021	Skien 2022	Skien 2023	Kostragruppe 11 2023
0-17 år Andel barn med barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet i løpet av året	1,6 %	1,5 %	1,4 %	1,3 %	1,0 %
0-17 år Andel barn med barnevernstiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet i løpet av året	2,9 %	3,0 %	3,0 %	2,5 %	2,3 %
0-17 år Tiltak i alt andel barn med barnevernstiltak i løpet av året (prosent)	4,5 %	4,5 %	4,4 %	3,9 %	3,3 %
Brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251) *)	65 506	53 516	62 292	114 777	67 037
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (f. 252) *)	365 878	369 253	345 702	382 680	585 945
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten (B) *) **)	11 191	12 010	12 217	14 232	14 647

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Forebyggende helse

	Skien 2020	Skien 2021	Skien 2022	Skien 2023	Kostragruppe 11 2023
Avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbyggere 0-20 år (årsverk)	34,6	40,0	41,5	43,7	48,1
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år (B) *) **)	2 934	3 479	3 411	4 082	4 157

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Kulturskole

	Skien 2020	Skien 2021	Skien 2022	Skien 2023	Kostragruppe 11 2023
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år *)	2 591	2 767	2 348	2 626	2 460
Brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bruker *)	27 498	28 262	26 135	28 345	26 721
Andel elever 6-15 år i kommunens kulturskole, av antall barn 6-15 år (B)	11,2 %	11,1 %	10,6 %	11,2 %	9,6 %

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Helse og velferd

Pleie og omsorg

	Skien 2020	Skien 2021	Skien 2022	Skien 2023	Kostragruppe 11 2023
Årsverk per bruker av omsorgstjenester (årsverk)	0,72	0,71	0,70	0,70	0,62
Andel brukere av hjemmetjenester 0-66 år (prosent)	44,4 %	45,2 %	44,5 %	45,5 %	50,4 %

	Skien 2020	Skien 2021	Skien 2022	Skien 2023	Kostragruppe 11 2023
Andel innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenester (prosent)	24,7 %	24,6 %	24,6 %	23,1 %	25,6 %
Årsverk helse og omsorg per 10 000 innbygger (årsverk)	321,9	324,0	323,7	341,1	330,5
Andel innbyggere 80 år og over i bolig med heldøgns bemanning	2,3 %	2,3 %	2,1 %	1,5 %	3,2 %
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	10,0 %	10,2 %	9,3 %	10,2 %	8,9 %
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass *)	1 517 396	1 570 954	1 546 660	1 473 790	1 740 163
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner) (B) *)	420 719	436 483	415 611	436 705	365 938
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 67 år og over (B) *) **)	132 409	145 682	144 982	154 694	154 439
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 80 år og over (B) *)	485 869	543 569	541 748	566 474	548 972
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 0-66 år (B)	13,0 %	23,4 %	22,9 %	21,7 %	16,2 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 67-79 år (B)	13,3 %	14,2 %	12,5 %	15,4 %	15,6 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 80 år og over (B)	12,0 %	14,0 %	12,4 %	15,1 %	15,4 %

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Kommunehelse

	Skien 2020	Skien 2021	Skien 2022	Skien 2023	Kostragruppe 11 2023
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241	8,7	8,3	9,3	8,4	10,2
Gjennomsnittlig listelengde korrigeret for kommunale timer	1 367,0	1 206,0	1 277,0	1 166,0	1 049,0
Andel pasienter på liste uten lege	1,7 %	1,5 %	7,2 %	11,8 %	3,6 %
Netto driftsutgifter per innbygger (233) annet forebyggende helsearbeid (B) *) **)	353	287	329	344	455
Netto driftsutgifter per innbygger (241) diagnose behandling re-/habilitering (B) *) **)	2 096	2 432	2 690	3 120	2 934
Pasienter på fastlegeliste per kapasitet i prosent (B)	101,1	102,0	101,4	100,5	100,5
Årsverk av fysioterapeuter pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241 (B)	5,6	5,6	5,8	6,6	7,3

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

NAV

	Skien 2020	Skien 2021	Skien 2022	Skien 2023	Kostragruppe 11 2023	Landet 2023
Mottakere av kvalifiseringsstønad per 1000 innbyggere 18 - 66 år (antall)	3,3	3,5	4,4	5,5	3,8	3,1
Gjennomsnittlig stønadstid for sosialhjelpsmottakere (antall)	6,0	5,6	5,2	5,1	5,4	5,1
Gjennomsnittlig utbetaling per stønadmåned (kr) *)	12 115	12 183	12 538	12 560	11 808	12 018

	Skien 2020	Skien 2021	Skien 2022	Skien 2023	Kostragruppe 11 2023	Landet 2023
Netto driftsutgifter per innbygger (281) økonomisk sosialhjelp (B) *) **)	1 796	1 546	1 540	1 778	1 843	1 793
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker (B) *)	71 371	69 406	69 079	70 636	67 514	66 499
Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr innbygger 20-66 år (B) *) **)	2 990	2 581	2 580	2 986	3 070	2 935
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde (B)	66,6 %	62,7 %	59,4 %	55,0 %	38,9 %	36,1 %
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 18-66 år (B) **)	3,2 %	2,6 %	2,7 %	3,2 %	4,4 %	4,6 %

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Byutvikling, drift og kultur

Eiendom

	Skien 2020	Skien 2021	Skien 2022	Skien 2023	Kostragruppe 11 2023
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere *)	26	23	22	21	21
Kommunalt eide boliger som andel av totalt antall kommunalt disp. boliger	77,0 %	78,0 %	78,0 %	79,0 %	70,0 %
Herav energikostnader per kvadratmeter (kr) *)	146,7	162,9	229,9	252,0	206,0
Andel av energikostnader i komm. eiendomsforv. brukt på strøm, konsern	91,1 %	86,9 %	89,8 %	89,3 %	85,7 %
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger (B) *) **)	5 864	5 734	5 505	6 633	6 238
Samlet areal på formålsbyggene i kvadratmeter per innbygger (B)	4,3	4,7	4,7	4,4	4,1

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

By- og stedsutvikling

	Skien 2020	Skien 2021	Skien 2022	Skien 2023	Kostragruppe 11 2023
Vedtatte detaljreguleringer fremmet som private forslag (antall)	9	4	4	6	68
Andel av innvilgete byggesøknader som skjer gjennom vedtak om dispensasjon fra plan (prosent)	11,2 %	14,9 %	18,1 %		
Snitt saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist (dager)	36	34	47		
Snitt saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist (dager)	15	18	24		
Område- og detaljreguleringsplaner vedtatt av kommunen siste år	12	6	5	7	95

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Kultur

	Skien 2020	Skien 2021	Skien 2022	Skien 2023	Kostragruppe 11 2023
Netto driftsutgifter til allmenn kultur (f370+f373+f375+f377+f385+f386) (1000 kr) *)	1 895	1 564	1 457	1 646	1 361
Netto driftsutgifter per innbygger (380) idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg (B) *) **)	121	355	95	-642	92
Netto driftsutgifter per innbygger (381) kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg (B) *) **)	895	729	597	1 279	741
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger 6-18 år (B) *)	456	939	1 923	1 326	1 522
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger (B) *)	339	344	333	307	309
Utlån alle medier fra folkebibliotek per innbygger (B)	1,7	1,8	1,8	1,8	2,5
Besøk i folkebibliotek per innbygger (B)	2,2	1,7	2,0	2,5	4,2
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kultur og idrett (B) (Kommunekasse) *) **)	3 400	3 239	3 195	3 102	2 848

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Kommunalteknikk

	Skien 2020	Skien 2021	Skien 2022	Skien 2023	Kostragruppe 11 2023
Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater per km (kr) *)	146 000	197 948	194 733	211 544	258 620
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (kr) *)	2 902	2 767	2 850	3 685	3 703
Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	3 205	3 074	2 881	3 019	2 961
Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	3 973	3 993	4 036	5 190	5 074
Vann - Andel fornyet kommunalt ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år (prosent) (B)	1,0 %	0,9 %	1,0 %	0,8 %	0,7 %
Vann - Andel av total kommunal vannleveranse til lekkasje (prosent) (B)	30,0 %	30,0 %	29,0 %	29,0 %	30,0 %
Avløp - Andel fornyet spillvannnett, gjennomsnitt for siste tre år (B)	1,0 %	0,9 %	1,0 %	0,8 %	0,8 %

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Landbruk

	Skien 2020	Skien 2021	Skien 2022	Skien 2023	Kostragruppe 11 2023
Omdisponering av dyrkbar jord til andre formål enn landbruk (dekar)	16,2	0,6	387,5	25,4	334,7
Omdisponering av dyrka jord til andre formål enn landbruk (dekar)	3,6	5,8	0,0	11,5	264,5
Produktivt skogareal	400 046	398 976	563 401	563 401	2 340 947

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Vedlegg – Forskriftsrapporter

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Rammetilskudd	-1 912 498	-2 005 000	-2 013 590	-2 118 096	-2 101 010	-2 129 332	-2 149 979
Inntekts- og formuesskatt	-1 736 047	-1 843 500	-1 843 500	-1 997 105	-2 072 284	-2 089 339	-2 105 110
Eiendomsskatt	-160 747	-138 000	-138 000	-141 000	-143 000	-148 000	-175 000
Andre generelle driftsinntekter	-108 827	-88 725	-112 595	-96 850	-75 300	-52 215	-41 550
Sum generelle driftsinntekter	-3 918 119	-4 075 225	-4 107 685	-4 353 051	-4 391 594	-4 418 886	-4 471 639
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	3 870 085	3 863 412	3 909 067	4 062 962	4 082 860	4 099 324	4 080 473
Avskrivninger	244 252	255 859	255 859	264 000	274 000	284 000	291 000
Sum netto driftsutgifter	4 114 336	4 119 271	4 164 926	4 326 962	4 356 860	4 383 324	4 371 473
Brutto driftsresultat	196 217	44 046	57 241	-26 089	-34 734	-35 562	-100 166
Renteinntekter	-51 197	-42 150	-42 150	-53 400	-43 900	-38 400	-38 400
Utbytter	-341 374	-144 000	-144 000	-90 000	-80 000	-70 000	-70 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-36 118	-22 150	-22 150	-40 000	-40 000	-37 500	-37 500
Renteutgifter	156 856	222 475	222 850	241 500	241 500	227 000	236 000
Avdrag på lån	180 451	200 000	200 000	200 000	207 000	205 000	211 000
Netto finansutgifter	-91 381	214 175	214 550	258 100	284 600	286 100	301 100
Motpost avskrivninger	-244 252	-255 859	-255 859	-264 000	-274 000	-284 000	-291 000
Netto driftsresultat	-139 415	2 361	15 932	-31 989	-24 134	-33 462	-90 066
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	13 565	15 016	18 572	14 890	14 890	15 890	30 890
Avsetninger til bundne driftsfond	9 943	568	568	18 050	11 443	4 602	0
Bruk av bundne driftsfond	-13 663	-21 582	-21 582	-3 260	-514	-430	-3 870
Avsetninger til disposisjonsfond	129 571	5 684	5 684	28 809	23 315	38 400	78 046
Bruk av disposisjonsfond	0	-2 047	-19 174	-26 500	-25 000	-25 000	-15 000
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	139 415	-2 361	-15 932	31 989	24 134	33 462	90 066
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Selskaper og annen felles drift	227 136	225 459	235 865	236 381	237 409	239 260	241 380
Kommunedirektør	10 462	10 089	11 478	10 243	10 243	10 243	10 243
Oppvekst	1 476 036	1 496 688	1 505 696	1 593 833	1 584 283	1 577 283	1 566 283
Helse og velferd	1 785 911	1 716 796	1 709 594	1 811 474	1 862 174	1 867 874	1 867 874
NAV	195 009	192 269	191 506	195 236	195 236	194 236	194 236
Organisasjon og Utvikling	260 285	265 243	279 911	279 655	255 342	256 655	253 842
VARF	0	0	0	0	0	0	0
Byutvikling, drift og kultur	564 397	581 989	581 050	586 941	571 691	570 441	564 441
Tjenesteovergrepene	-649 893	-633 936	-614 847	-650 800	-633 517	-616 667	-617 825
Sum bevilgninger drift, netto	3 869 343	3 854 597	3 900 253	4 062 962	4 082 860	4 099 324	4 080 473
Herav:							
Avskrivninger	0	0	0	0	0	0	0
Motpost avskrivninger	0	0	0	0	0	0	0
Netto renteutgifter og -inntekter	85	175	175	0	0	0	0
Overføring til investering	2 986	366	366	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	9 796	568	568	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-11 802	-7 876	-7 876	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-1 806	-2 047	-2 047	0	0	0	0
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	3 870 085	3 863 412	3 909 067	4 062 962	4 082 860	4 099 324	4 080 473

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Investeringer i varige driftsmidler	774 681	627 194	842 170	882 159	674 283	598 158	509 621
Tilskudd til andres investeringer	7 101	5 000	10 419	7 500	7 000	10 000	5 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	19 455	14 650	14 650	14 890	14 890	15 890	15 890
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	801 237	646 844	867 239	904 549	696 173	624 048	530 511
Kompensasjon for merverdiavgift	-99 067	-71 413	-107 158	-120 480	-81 125	-57 694	-37 989
Tilskudd fra andre	-303 406	-21 120	-21 120	-64 570	-116 570	-13 570	-46 620
Salg av varige driftsmidler	-30 831	-8 000	-8 000	-12 000	-12 000	-42 000	-12 000
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	-160 000	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-942	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-360 704	-531 661	-704 754	-629 958	-260 445	-478 613	-399 827
Sum investeringsinntekter	-794 949	-632 194	-841 033	-827 009	-630 140	-591 876	-496 436
Videreutlån	79 301	130 000	130 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Bruk av lån til videreutlån	-51 022	-130 000	-130 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Avdrag på lån til videreutlån	16 626	30 000	30 000	17 000	19 000	21 000	23 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-44 905	-30 000	-30 000	-17 000	-19 000	-21 000	-23 000
Netto utgifter videreutlån	0	0	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-13 565	-14 650	-18 206	-14 890	-14 890	-15 890	-30 890
Avsetninger til bundne investeringsfond	8 908	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	-21 805	-10 000	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-1 631	0	-8 000	-40 845	-41 143	-16 282	-3 186
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-6 287	-14 650	-26 206	-77 540	-66 033	-32 172	-34 076
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Selskaper og annen felles drift							
Skien fritidspark - investeringsramme	0	1 500	8 550	1 500	1 500	1 500	1 500
Ventilasjon fritidsparken	81	0	0	0	0	0	0
Sum Selskaper og annen felles drift	81	1 500	8 550	1 500	1 500	1 500	1 500
Oppvekst							
Barnevernsreformen ressurscenter	10 945	0	0	0	0	0	0
Småprosjekter investeringer oppvekst	1 971	4 500	4 500	4 500	3 750	3 750	3 750
Den digitale skole	8 174	13 125	17 375	13 125	13 125	13 125	13 125
Klyve skole	0	0	0	0	0	0	5 000
Utdivelse Buer skole og tilpasninger Enggrav skole	0	0	0	12 500	100 000	0	0
Investeringer praktisk undervisning 5.-10. trinn	0	0	0	5 000	5 000	5 000	5 000
Sum Oppvekst	21 090	17 625	21 875	35 125	121 875	21 875	26 875
Helse og velferd							
Elbil ladestasjoner, infrastruktur	2 055	0	2 500	2 600	2 600	2 600	2 600
Småprosjekter som understøtter driften helse og velferd	4 787	7 260	7 260	7 260	7 260	7 260	7 260
Personalrom Tamburlund2	160	0	4 829	0	0	0	0
Bygningsmessige justeringer tilrettelagte tjenester	1 949	0	282	0	0	0	0
Kommunalt fastlegekontor	339	3 750	8 411	0	0	0	0
Tilpasning av boliger - Uthauen	2 384	0	116	0	0	0	0
Småhus STHF	0	1 950	21 450	0	0	0	0
Fornyerse Krisesenteret	457	0	0	0	0	0	0
Heikleivveien	0	6 250	6 250	0	0	0	0
Gjerpen sykehjem ombygging til dagaktivitetstilbud	0	0	0	36 000	0	0	0
Klyvetunet bygges om til omsorgsboliger	0	0	0	43 750	0	0	0
Bakkane bo- og behandlingssenter	0	0	0	0	3 500	0	0
Legevaktbil	0	0	0	0	2 375	0	0
Boliger habilitering og psykisk helse	0	0	0	18 750	18 750	18 750	18 749
Sum Helse og velferd	12 131	19 210	57 098	108 360	34 485	28 610	28 609
Organisasjon og Utvikling							
Investeringsramme KID -Digitalisering sprosjekter	17 850	23 251	40 592	23 251	23 250	23 250	23 250
Sum Organisasjon og Utvikling	17 850	23 251	40 592	23 251	23 250	23 250	23 250
Byutvikling, drift og kultur							
Aksjon skoleveg	157	950	950	950	950	950	950
Oppgradering av veger/bruer/sikkerhetstiltak	16 361	15 750	15 750	15 750	15 750	15 750	15 750
Investering boliger	37 036	10 309	13 865	10 309	10 309	10 309	10 309
Investeringer Maskinforvaltning/transformasjon biogass	13 275	13 250	23 159	13 250	8 750	8 750	8 750
Kverndalen bo- og aktivitetssenter netto 48 plasser	241 697	12 500	12 500	0	0	0	0
Kommunal andel Bypakka	7 370	13 750	13 750	13 750	13 750	7 500	7 500
Byutviklingsprosjekter	1 173	1 199	6 449	1 199	1 199	1 199	1 199
Nytt bibliotek og besøkssenter	4 340	18 000	21 924	150 000	150 000	150 000	53 964
Småprosjekter investering BDK	6 045	6 098	6 098	6 100	6 100	6 100	6 100
Lekeplasser/rekreasjonsområder	455	525	525	2 000	2 000	2 000	2 000
Investeringsplan formålsbygg	9 413	9 500	9 500	11 500	9 500	9 500	9 500
Reduksjon andel grusveger	2 324	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Veg og gateløys i distriktene	500	525	525	525	525	525	525
Klima og energiplan	15 078	8 750	8 750	8 750	8 750	8 750	8 750
Infrastruktur i bakken	2 366	2 404	2 404	2 404	2 404	2 404	2 404
Uteområder skoler-barnehager- møtearena	604	602	602	600	600	600	600
Ladeinfrastruktur Skien	874	3 102	2 343	1 250	1 250	1 250	1 250
EPC 2	24 543	0	2 457	0	0	0	0
Utbyggingsavtale og tilrettelegging datasenter	65	12 000	12 000	0	0	0	0

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Gimsøy skole	520	0	0	0	0	0	0
Etablere urnelund Gulset	88	8 200	9 112	0	0	0	0
Jernbanestoppsted i fjellet	0	0	0	0	0	0	15 000
Belønningsmidler	28 883	0	0	0	0	0	0
Bakkestranda friområde	1 452	0	0	0	0	0	0
Arealutvikling næring og bolig	14 195	10 269	10 269	10 336	10 336	10 336	10 336
Utbyggingsavtale Skien Brygge	0	0	0	15 000	0	0	0
Springkling Rådhus/Torggata 4	6 584	0	0	0	0	0	0
Diverse driftsfinansiering BDK	2 945	0	0	0	0	0	0
Ny lokasjon Mats	10 171	8 125	37 249	0	0	0	0
Åfoss skole - nytt tak	1 772	0	0	0	0	0	0
Tak Skienshallen - oppgradering	4 553	0	0	0	0	0	0
Lyngbakken sykehjem - utvidelse plasser	4 467	178 750	204 283	204 750	0	0	0
Nye boformer	4 745	0	19 820	0	0	0	0
Aircondition Skien helsehus	408	0	4 592	0	0	0	0
Forsikringsaker/uhell bygg	2 598	0	0	0	0	0	0
Solceller i formålsbygg	6 272	0	16 228	0	12 500	12 500	0
Kjørbekekkgda skole	272	0	8 125	0	0	0	0
Kvikkleire rassikring	2 503	0	8 176	0	0	0	0
Fangstkammer for pukkellaks	811	0	0	0	0	0	0
Bakkane varmpumpe	3 826	0	0	0	0	0	0
Lyngbakken solceller	3 671	0	0	0	0	0	0
Smieøya kombinert finansiering	48 693	0	0	0	0	0	0
Bystyresalen	0	1 250	1 250	0	0	0	0
Gjerpenshallen, gulv	0	1 250	1 250	0	0	0	0
Kollmyr skole, oppgradering og ENØK	0	5 000	5 000	0	0	0	0
Strukturendringer og helsestasjoner	0	5 000	5 000	0	0	0	0
Sikringstiltak Skien kirke og Gjerpen kirke	0	2 900	2 900	0	0	0	0
Slambil	0	0	0	0	4 000	0	0
Sentralrenseanlegg	2 359	0	0	5 000	5 000	50 000	50 000
Oppgradering Stevnehallen	0	0	0	8 000	5 000	0	0
Oppgraderinger Gulset u-skole	0	0	0	8 000	0	0	0
Vann og Avløp- investeringer	187 378	213 150	213 150	222 000	222 000	222 000	222 000
Sum Byutvikling, drift og kultur	722 843	565 608	714 055	713 923	493 173	522 923	429 387
Tjenesteovergripende							
Lån og mvakomp-fellesfinansiering	680	0	0	0	0	0	0
Sum Tjenesteovergripende	680	0	0	0	0	0	0
Org. oppsett mangler							
Prosjekt mangler	6	0	0	0	0	0	0
Sum Org. oppsett mangler	6	0	0	0	0	0	0
Investeringer i varige driftsmidler	774 681	627 194	842 170	882 159	674 283	598 158	509 621

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Investeringer Kirkevergen	5 000	5 000	5 000	7 500	7 000	10 000	5 000
Underskuddsdekning Inv SF KF	1 631	0	0	0	0	0	0
El-bil ladestasjoner	2	0	0	0	0	0	0
Tilrettelegging for tilknytning av spredt avløp	39	0	0	0	0	0	0
Tollnesvegen	5	0	0	0	0	0	0
Bomhøvet - sanering VA	6	0	0	0	0	0	0
Tangaråsen-Farebukta, overforingsledning	18	0	0	0	0	0	0
Grinii - begge sider av Siljanvegen	91	0	0	0	0	0	0

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Blåbærlia - Klamra	12	0	0	0	0	0	0
Brannbil A23	31	0	0	0	0	0	0
Klosterøya Øst fom. 2022 utbyggingsavtale	26	0	0	0	0	0	0
Strømdalsjordet - justeringsavtale	240	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	7 101	5 000	10 419	7 500	7 000	10 000	5 000

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Kjøp av aksjer og andeler	5 890	0	0	0	0	0	0
Egenkapitalinnskudd KLP	1 565	1 650	1 650	1 890	1 890	1 890	1 890
EK Skien kommunale pensjonskasse (SKP)	12 000	13 000	13 000	13 000	13 000	14 000	14 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	19 455	14 650	14 650	14 890	14 890	15 890	15 890

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Sum del 1-4	801 237	646 844	867 239	904 549	696 173	624 048	530 511